

CENTRUM TIME

2026 | OCAK - ŞUBAT - MART

SAYI - 24

ENFLASYON
DÜZELTMESİ
KALKTI

YENİDEN
DEĞERLEME
ÖN PLANA
ÇIKTI

İLİŞKİLİ KİŞİLERE BORÇ VERME İŞLEMLERİNDE

ADAT FAİZİ, KDV UYGULAMASI VE

BİLEŞİK FAİZ SORUNU

ENFLASYON DÜZELTMESİ ERTELENDİ,

VERGİSİZ YENİDEN DEĞERLEME

YAPMA İMKANI TEKRAR OLUŞTU!

Balmumcu Mh. Bestekar Şevki
Bey Sk. Centrum Binası No: 17
Beşiktaş / İstanbul
Tel: +90 (212) 267 21 00

Kızılırmak Mahallesi 1443 Cd.
1071 Plaza A Blok No: 25/183
Çankaya / Ankara
Tel: +90 (312) 512 59 42

Manas Bulvarı Adalet Mah.
Folkart Towers Kat:26
Bayraklı / İzmir
Tel: +90 (232) 290 55 69

Altınova Mahallesi Fuar Caddesi
Buttim Plaza No:63/503 Kat:5
Osmangazi / Bursa
Tel: +90 (224) 211 33 01

ÇİTAYI YÜKSELTİYORUZ

İlişkili Kişilere Borç Verme İşlemlerinde Adat Faizi, KDV Uygulaması ve Bileşik Faiz Sorunu
Dr. Burçin GÖZLÜKLÜ

Emisyon Priminin Nitelemesine Göre Bazı Vergi Uygulamaları
Fazıl BOYRAZ

Enflasyon Düzeltmesi Ertelendi, Vergisiz Yeniden Değerleme Yapma İmkânı Tekrar Oluştuldu!
Adem BİLGİLİ

Nakdi Sermaye Artırımında Faiz İndiriminde Önemli Noktalar ve 4. Geçici Vergi Dönemi Uygulaması
Murat SOFTA

Sermaye Azaltımında Vergilendirme
Dr. Murat AKYOL

Ortağın Şirketten Borç Kullanması, Kar Payı Alması veya Huzur Hakkı Almasının Vergisel Yönden Karşılaştırması
Diğer BAYDEMİR

1**4****9****13****17****23**

Geçmiş Enflasyon Düzeltmelerinden Kaynaklı Olarak 2025 Yılı Kurumlar Vergisi Beyannamesinde Dikkate Alınacak Hususlar
Ekrem DİBİ

Menkul Kıymetlerin Değerlemesi ve Özellik Arz Eden Hususlar
Ahmet YILMAZ

Dönem Sonu Stoklarının Değerlemesi
Fevzi GÜLER

Finansman Gider Kısıtlaması ve Yükü Hafifletecek Uygulama Tavsiyeleri
Barbaros GENİŞEL

Finansal Kiralama İşlemlerinin Değerlemesi ve Muhasebe Kayıtları
Galip DUMAN

Kontrol Edilen Kurum Kazançlarının Vergilendirilmesi
Alper KÜÇÜK

Güncel Özelgeler ve Yargı Kararları

30**35****38****44****49****53****56**

İLİŞKİLİ KİŞİLERE BORÇ VERME İŞLEMLERİNDE ADAT FAİZİ, KDV UYGULAMASI VE BİLEŞİK FAİZ SORUNU

GİRİŞ

Kurumların ortakları veya ilişkili kişilerle gerçekleştirdiği borç para verme işlemleri, gerek kurumlar vergisi gerekse katma değer vergisi mevzuatı bakımından çok yönlü sonuçlar doğurmaktadır. Bu tür işlemlerde faiz hesaplanıp hesaplanmayacağı, hesaplanan faizin hangi dönemde gelir olarak dikkate alınacağı, KDV'ye tabi olup olmadığı ve tahakkuk eden faizlerin anaparaya eklenerek müteakip dönemlerde faiz yürütülüp yürütülmeyeceği hususları, uygulamada sıklıkla tereddüt edilen konular arasındadır.

Bu çalışmada, ilişkili kişilere borç verme işlemlerinde adat faizi uygulaması; Kurumlar Vergisi Kanunu, Vergi Usul Kanunu, Katma Değer Vergisi Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu hükümleri çerçevesinde bütüncül bir yaklaşımla ele alınmaktadır.

1. TRANSFER FİYATLANDIRMASI HÜKÜMLERİ ÇERÇEVESİNDE FAİZ GELİRİ

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 13. maddesinde, kurumların ilişkili kişilerle emsallere uygunluk ilkesine aykırı olarak gerçekleştirdikleri işlemler dolayısıyla kazançlarını transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü olarak dağıtmış sayılacakları hüküm altına alınmıştır. Transfer fiyatlandırması uygulamasında ilişkili kişi, kurumların kendi ortakları, kurumların veya ortaklarının ilgili bulunduğu gerçek kişi veya kurum ile idaresi, denetimi veya sermayesi bakımından doğrudan veya dolaylı olarak bağlı bulunduğu ya da nüfuzu altında bulundurduğu gerçek kişi veya kurumları ifade eder. Ortakların eşleri, ortakların veya eşlerinin üstsoy ve altsoy ile üçüncü derece dahil yansoy hısımları ve kayın hısımları da ilişkili kişi olarak kabul edilmektedir.

Emsallere uygunluk ilkesi, ilişkili kişilerle yapılan mal veya hizmet alım ya da satımında uygulanan fiyat veya bedelin, aralarında böyle bir ilişkinin bulunmaması durumunda oluşacak fiyat veya bedele uygun olmasını ifade eder. Emsallere uygun fiyat veya bedel, aralarında ilişkili kişi tanımına uygun herhangi bir ilişki olmayan kişilerin tamamen işlemin gerçekleştiği andaki koşullar altında oluşturduğu piyasa ya da pazar fiyatı olarak da adlandırılan tutardır. Bu fiyat veya bedel, işlem anında hiçbir etki olmaksızın objektif olarak

belirlenen en uygun tutar olup, ilişkili kişilerle yapılan işlemlerde uygulanan fiyat veya bedelin bu tutar olması gerekmektedir.

Maddenin lafzı ve gerekçesi birlikte değerlendirildiğinde, borç para verme işlemlerinin de bir "işlem" olduğu ve bu işlemlerde uygulanacak faiz oranının emsallere uygun olarak belirlenmesi gerektiği açıktır.

Dolayısıyla, ilişkili kişilere faizsiz borç verilmesi veya piyasa koşullarının altında bir faiz oranı uygulanması hâlinde, eksik tahakkuk ettirilen faiz tutarı örtülü kazanç dağıtımı kapsamında değerlendirilmekte; söz konusu tutar kurum kazancına ilave edilmekte ve buna bağlı vergisel yaptırımlar gündeme gelmektedir. Bu nedente, adat faizi hesaplanması hususu, yalnızca muhasebesel bir tercih değil, doğrudan doğruya transfer fiyatlandırması mevzuatı uyarınca bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır.

2. VERGİ USUL KANUNU AÇISINDAN TAHAKKUK VE DEĞERLEME ESASI

Vergi Usul Kanununun 281. maddesinde alacakların mukayyet değerleriyle değerlendirilmesi esası benimsenmiş; aynı maddede mevduat veya kredi sözleşmelerine müstenit alacakların, değerlendirilme gününe kadar hesaplanacak faizleriyle birlikte dikkate alınacağı açıkça düzenlenmiştir. Bu hüküm uyarınca, faizli borç verme işlemlerinde, dönem sonuna kadar işleyen faizin fiilen tahsil edilip edilmediğine bakılmaksızın tahakkuk ettirilmesi

ve dönem kazancına dahil edilmesi gerekmektedir.

Bu yaklaşım, ticari kazancın tespitinde esas alınan tahakkuk esas ve dönemsellik ilkesinin doğal bir sonucudur. Zira gelir, hukuken ve iktisaden elde edilme safhasına ulaştığı anda vergilendirilmekte; tahsil şartı aranmadığı gibi, tahsilin sonraki dönemlere sarkması gelirin ilgili dönemde dikkate alınmasına engel teşkil etmemektedir.

3. KATMA DEĞER VERGİSİ MEVZUATI KAPSAMINDA ADAT FAİZİ

Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 1/1. maddesi uyarınca, Türkiye'de ticari, sınai, zirai ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan hizmetler KDV'ye tabidir. Kanununun 10. maddesinde ise hizmet ifası hallerinde vergiyi doğuran olayın, hizmetin yapılması anında meydana geleceği hükme bağlanmıştır. Aynı maddede, kısım kısım hizmet yapılmasının mutad olduğu veya bu yönde mutabık kaldığı hallerde, her bir kısım hizmetin yapılması ile vergiyi doğuran olayın gerçekleşeceği açıkça belirtilmiştir.

Mali İdare, ödünç para verme işlemlerini bir finansman temin hizmeti olarak değerlendirmekte; adat faizi uygulamasını da kısım kısım hizmet ifası kapsamında kabul etmektedir. Bu nedenle, aylık veya üçer aylık dönemler itibarıyla hesaplanan faizler için, ilgili dönemlerde KDV'li fatura düzenlenmesi gerektiği yönünde istikrarlı bir idari görüş bulunmaktadır.

Gelir İdaresi tarafından verilen emsal özelgelerde; ortaklardan veya ilişkili kişilerden olan alacaklar için emsallere uygun faiz uygulanması, hesaplanan adat faizlerinin tahakkuk esasına göre kurum kazancına dahil edilmesi ve bu faizler üzerinden genel oranda KDV hesaplanarak fatura düzenlenmesi gerektiği açıkça ifade edilmektedir. Ayrıca, borç verme

işlemlerinden kaynaklanan alacağa eklenen önceki dönem faizleri üzerinden hesaplanan kur farklarının da işlemin karşılığını teşkil eden bedele dahil olduğu ve KDV'ye tabi olduğu yönünde görüşler mevcuttur.

İdari yargı uygulamasında da, ilişkili kişilerden olan alacaklar için adat faizi hesaplanmasının ve bu faizin gelir olarak dikkate alınmasının hukuka uygun olduğu yönünde istikrarlı kararlar bulunmaktadır.

Vergi Denetim Kurulunca yürütülen vergi incelemelerinde, kural olarak aylık adat hesaplanması ve her ay için fatura düzenlenmesi esas alınmakla birlikte, fiilen geçici vergi dönemleri itibarıyla fatura düzenlenmiş olması çoğu incelemede eleştiri konusu yapılmamaktadır. Buna karşılık, yalnızca yıl sonunda tek seferde faiz hesaplanarak fatura düzenlenmesi uygulaması, özellikle KDV yönünden vergi ziyai cezası ve süresinde fatura düzenlememeye bağlı özel usulsüzlük cezası riskini barındırmaktadır.

4. TAHAKKUK EDEN FAİZLERİN ANAPARAYA EKLENMESİ VE TÜRK TİCARET KANUNU AÇISINDAN DEĞERLENDİRME

Tahakkuk eden faizlerin anaparaya eklenerek müteakip dönemlerde adat hesabına dahil edilip edilmeyeceği hususu, esas itibarıyla ticari ve finansal bir tercih olmakla birlikte, vergisel sonuçları itibarıyla da önem arz et-

mektedir. Türk Ticaret Kanunu'nun 96. maddesi uyarınca, taraflar üç aydan uzun süreli borçlanmalarda faizlerin anaparaya eklenmesini ve hesap devrelerinin sözleşme ile belirlenmesini kararlaştırabilmektedir. Bu düzenleme, belirli şartlar altında bileşik faizin hukuken mümkün olduğunu ortaya koymaktadır.

Transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıtımının varlığından söz edilebilmesi için, **ilişkili kişiler arasında uygulanan bedel veya fiyatın, emsallere uygunluk ilkesine aykırı olduğunun** somut, objektif ve **karşılaştırılabilirlik analizine dayalı olarak** ortaya konulması zorunludur.

Nitekim Danıştay, yerleşik içtihatlarında; **emsal bedel tespitinde hangi verilerin esas alındığının, hangi işlemlerle karşılaştırma yapıldığının ve bu işlemlerin neden karşılaştırılabilir kabul edildiğinin açıkça ortaya konulması gerektiğini**, aksi halde yapılan tarhiyatın hukuka uygunluk taşımayacağını açıkça vurgulamaktadır.

Danıştay, transfer fiyatlandırmasına ilişkin uyumsuzluklarda, **karşılaştırılabilirlik analizinin yalnızca fiyat unsuruyla sınırlı olamayacağını**, işlem koşulları arasında yer alan **vade, ödeme şekli, finansman maliyeti ve risk unsurlarının** mutlaka dikkate alınması gerektiğini açıkça ortaya koymaktadır.

Transfer fiyatlandırması uygulamalarında, karşılaştırılabilir işlemler arasında **ödeme koşulları, vade, risk ve finansman unsurlarının** dikkate alınması zorunlu olup, bu unsurlar gözetilmeden yapılan bir emsal tespiti, **hukuki dayanaktan yoksun olacaktır**.

Bu açıklamalar kapsamında Yıllık faiz oranlarının, paranın bir yıl süreyle kullanılması varsayımına göre belirlendiği dikkate alındığında, bir

yıldan uzun vadeli borçlanmalarda (ilişkili kişiler arasındaki finansman işlemlerinde yıllık faiz oranı kullanılıyorsa) tahakkuk eden faizlere faiz yürütülmemesi, alacaklı açısından emsallere uygun olmayan bir getiri sonucunu doğurabilecektir. Bu durum ise, ilişkili kişi işlemlerinde transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıtımını eleştirisine zemin hazırlayabilecektir. Bununla birlikte faiz oranının verilen borcun vade sonunda ödeneceği varsayımı ile belirlenmiş olması ve bu faiz oranının ilişkisiz kişiler arasında gerçekleşen finansman hizmetlerindeki emsallere uygun olması durumunda tahakkuk ettirilen ve vadesi gelmediği için ödenmeyen faiz tutarları için faiz hesaplanmamasının (faiz oranının zaten bu ödeme planına göre belirlenmiş olması nedeniyle) eleştiri konusu edilmemesi gerektiğini değerlendiriyoruz.

SONUÇ

İlişkili kişilere borç verme işlemlerinde adet faizi uygulaması, Kurumlar Vergisi Kanunu, Vergi Usul Kanunu ve Katma Değer Vergisi Kanunu hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, hem kurum kazancının doğru tespiti hem de transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıtımını eleştirilerinin bertaraf edilmesi açısından zorunlu bir uygulama olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çerçevede, faiz gelirin tahakkuk esasına göre ilgili dönem kazancına dahil edilmesi, finansman hizmeti niteliği taşıyan bu işlemler nedeniyle KDV hesaplanarak fatura düzenlenmesi ve tahakkuk eden faizlerin, ödenmemiş olması halinde, müteakip dönemlerde anaparaya eklenerek adet hesabına dahil edilmesi, vergisel riskleri mi-

nimize eden ve mevzuatla uyumlu bir yaklaşım olarak değerlendirilmektedir. Özellikle faiz oranlarının yüksek ve değişken olduğu ekonomik ortamlarda, basit faiz esasına dayalı uygulamaların transfer fiyatlandırması bakımından eleştiriye açık hale gelebileceği dikkate alındığında, bileşik faiz mantığına uygun bir yapı kurulmasının hem mali idare hem de denetim mercileri nezdinde daha savunulabilir bir yöntem olduğu kanaatindeyiz. Diğer taraftan ödemesiz dönem öngörülecek sözleşmelerin olması durumunda emsal faiz oranının bu durumu da göz önüne alınarak belirlenmesi ve karşılaştırılabilirlik analizinde faizlerin kredilendirme dönemi içerisinde ödenmeyeceği hususunun dikkate alındığına dair belgelendirme yapılmasının faydalı olacağını değerlendirmekteyiz.

EMİSYON PRİMİNİN NİTELEMESİNE GÖRE BAZI VERGİ UYGULAMALARI

GİRİŞ

Şirketler açısından sermaye artırımı yoluyla finansmana ulaşmak, en ucuz maliyetli seçenek olarak karşımıza çıkmakta. Anonim şirketlerin sermaye artırımlarında, yeni paylarının nominal bedelin üzerinde satışını yapmaları halinde, diğer bir ifadeyle primli sermaye artırımı yapmaları durumunda, nominal bedel ile satış bedeli arasındaki fark "emisyon primi" olarak ifade edilmektedir.

Bu çalışmamızda, güncel özelemler de dikkate alınarak vergi mevzuatı açısından emisyon primlerinin bazı durumlarına ilişkin değerlendirmelere yer vereceğiz.

1. TÜRK TİCARET KANUNU (TTK) VE SERMAYE PİYASASI MEVZUATI AÇISINDAN EMİSYON PRİMLERİ

1.1. TTK'na Göre Emisyon Primi

Anonim Şirketler, mali yapısını güçlendirmek ve düşük maliyetli finansmana erişebilmek amacıyla sermaye artırımı yapabilmektedir. Sermaye artırımında, özellikle yeni bir kişinin şirkete ortak olması halinde, nominal bedelin üzerinde pay ihracı/satışı, şirketin piyasa değeri ve realize olmamış yedekleri nedeniyle mevcut ortaklar ile yeni ortaklar arasındaki hisse oranını koruyabilmek adına zaruri olabilir.

Emisyon primi, Ortaklıkların paylarını nominal değerinin üzerinde bir fiyatla ihraç etmeleri sonucunda satış fiyatı ile nominal değer arasında oluşan farktır.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 347'nci maddesine göre, itibarî değerinden aşağı bedelle pay çıkarılamaz. Payların itibarî değerinden yüksek bir bedelle çıkarılabilmeleri için esas sözleşmede hüküm veya genel kurul kararı bulunmalıdır. Dolayısıyla, sermaye artırımında primli pay ihracı yapılabileceği düzenlenmek suretiyle primli pay çıkarılması imkanı tanınmıştır.

Ayrıca TTK'nun 519'uncu maddesine göre, genel kanuni yedek akçe, sermayenin veya çıkarılmış sermayenin yarısını aşmadığı takdirde, sadece

zararların kapatılmasına, işlerin iyi gitmediği zamanlarda işletmeyi devam ettirmeye veya işsizliğin önüne geçmeye ve sonuçlarını hafifletmeye elverişli önlemler alınması için kullanılabilir. Dolayısıyla primli pay ihracından elde edilen tutarların da kanuni yedek akçe olarak ayrılması zorunludur.

1.2. Sermaye Piyasası Kanununa Göre Emisyon Primi

Sermaye Piyasası Kanunu (SPK)'na tabi şirketler için özel hükümler mevcuttur. SPK'nun 12'nci maddesine göre, ihraç edilen payların bedellerinin, nakden ve tamamen ödenmesi zorunludur.

Sermaye Piyasası Kurulu, payların piyasa fiyatı veya defter değerinin nominal değerinin üzerinde olması hâlinde, ihraç olunacak payların primli fiyattan satılmasını ve yeni pay alma haklarının primli fiyattan kullanılmasını isteyebilir. Kurul, payların piyasa fiyatı veya defter değerinin nominal değerinin altında olması durumunda, payların nominal değerinin altında bir fiyatla ihraç edilmesine izin verebilir. Buna ilişkin usul ve esaslar Kurulca belirlenir.

2. BAZI VERGİ KANUNLARI AÇISINDAN EMİSYON PRİMLERİ

2.1. Kurumlar Vergisi İstisnası

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 5'inci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendi hükmüyle, anonim şirketlerin gerek kuruluşlarında gerekse sermayelerini artırdıkları sırada çıkardıkları payların bedelinin itibari değeri aşan kısmı, kurumlar vergisinden istisna edilmiştir.

Emisyon primlerinin bir kazanç mı yoksa sermayenin bir cüzü mü olduğu konusu uzun müddet tartışmalara konu olmuştur. Gerek vergi idaresi, gerek uygulayıcılar ve gerekse yargı nezdinde uzun süre bir görüş birliğine varılamamış olup mülga 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 8'inci maddesinde yapılan değişiklikle (3239 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik), "anonim şirketlerin kuruluşlarında veya sermayelerini artırdıkları sırada çıkardıkları hisse senetlerinin itibari değerlerinin üzerinde elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar" kurumlar vergisinden istisna edilmiştir. Söz konusu istisna 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nda da korunmuştur.

2.2. Emisyon Primlerinin Ortaklara Dağıtılması Halinde Tevkifat Uygulaması

Vergi İdaresi, emisyon primlerinin kazancın bir unsuru olarak görmekte olup ortaklara dağıtılması halinde tevkifat yapılması gerektiği yönünde özelgeler vermiştir.

Örneğin, İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığınca verilmiş olan 20/10/2025 tarihli ve 62030549-125[6-2014/105]-88462 sayılı özelgede aşağıdaki şekilde görüş beyan edilmiştir:

"İlgide kayıtlı özelge talep formunda, 31/12/2013 tarihli bilançoda ödenmiş sermayenin nakit 22.500.000,00-TL olduğu, 2007 ve 2009 yıllarında gerçekleşen primli sermaye artışı nedeniyle hisse senedi ihraç primi tutarının 79.320.960,48-TL olduğu belirtilerek, emisyon primi dağıtımının vergisel durumu ile emisyon primlerinin dağıtımı yapılmaksızın sermaye azaltımına gidilip gidilemeyeceği hususlarında Başkanlığımız görüşü talep edilmektedir.

...

Bu hüküm ve açıklamalar çerçevesinde; kurumlar vergisinden istisna edilen ve sermayeye eklenmemiş olan emisyon primlerinin Türk Ticaret Kanunu hükümleri uyarınca ortaklara dağıtılmasının mümkün olması halinde, bu işlem kar payı dağıtımı sayılacak olup dağıtılan emisyon primi tutarları üzerinden Gelir Vergisi Kanunu'nun 94 üncü maddesi ile Kurumlar Vergisi Kanununun 15 inci ve 30 uncu maddelerinde yer alan hükümler çerçevesinde kâr dağıtımına bağlı vergi kesintisi yapılacaktır."

2.3. Emisyon Primlerinin Geçmiş Yıllar Zararı Mahsubu Halinde Tevkifat Uygulaması

Sermayeye eklenmiş olan emisyon primlerinin, geçmiş yıl zararlarına mahsup edilmesi halinde, bu mahsup işleminin kar dağıtımına bağlı tevkifata tabi olup olmayacağı hususunda görüş talebine istinaden verilen özelgelerde; Önceki yıllarda şirket sermayesine eklenmiş olan emisyon primlerinin ve olağanüstü yedeklerin geçmiş yıl zararlarına mahsup edilmesi işleminde nakden veya hesaben bir ödeme bulunmadığından kâr payı dağıtımı olarak değerlendirilmesi ve kâr payı dağıtımına bağlı vergi kesintisi yapılmaması yönünde özelgeler tayin olunmuştur.

İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığınca verilmiş olan 16/05/2016 tarihli ve 62030549-125[15-2015/289]-59069 sayılı özelgede; "İlgide kayıtlı özelge talep formunda, Şirketinizin öz kaynak hesaplarında 2009 ve 2012 yıllarında gerçekleşen primli sermaye artışı nedeniyle emisyon primi tutarının TL olduğu ve Şirketinizin teknik iflas sınırında olduğu için emisyon priminin geçmiş yıl zararlarına mahsup edilmek istenildiği belirtilerek emisyon priminin geçmiş yıl zararlarına mahsup işleminin kar dağıtımına bağlı tevkifata tabi olup olmayacağı hususunda Başkanlığımızdan görüş talep edilmektedir.

...

Bu hüküm ve açıklamalar çerçevesinde, emisyon priminin geçmiş yıl zararlarına mahsup edilmesi işleminin kar payı dağıtımı olarak değerlendirilmemesi ve kar dağıtımına bağlı tevkifat yapılmaması gerekmektedir." Şeklinde görüş verilmiştir.

2.4. Nakdi Sermaye Artırımında İndirim Açısından Emisyon Primleri

5520 sayılı Kanunun 10'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde nakdi sermaye artırımında indirim müessesesine ilişkin hükümler yer almaktadır. Buna göre, finans, bankacılık ve sigortacılık sektörlerinde faaliyet gösteren kurumlar ile kamu iktisadi teşebbüsleri hariç olmak üzere sermaye şirketlerinin ilgili hesap dönemi içinde, ticaret siciline tescil edilmiş olan ödenmiş veya çıkarılmış sermaye tutarlarındaki nakdi sermaye artışları veya yeni kurulan sermaye şirketlerinde ödenmiş sermayenin nakit olarak karşılanan kısmı üzerinden Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından indirimden yararlanan yıl için en son açıklanan "Bankalarca açılan TL cinsinden ticari kredilere uygulanan ağırlıklı yıllık ortalama faiz

oranı” dikkate alınarak, ilgili hesap döneminin sonuna kadar hesaplanan tutarın %50’sinin, kurumlar vergisi matrahının tespitinde kurumlar vergisi beyannamesi üzerinde dönem kazancından indirilmesi mümkündür.

Emisyon primlerinin söz konusu indirim uygulamasında indirim tutarının hesaplanmasında dikkate alınıp alınmayacağına yönelik olarak gelen özelge taleplerine, Gelir İdaresi Başkanlığı’nca tayin edilen özelveğe aşağıda yer veriyoruz:

- ▶ İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı’nın 26.10.2022 tarihli ve E-62030549-125[10-2021]-1239258 sayılı özelgesinde;
- ▶ “İlgide kayıtlı özelge talep formunda, şirketinizin 28/09/2021 tarihinde şirketin özkaynak yapısını güçlendirmek için emisyon primli olarak nakden sermaye artışı yaptığı belirtilerek, nakdi sermaye artışı kapsamında indirim konu edilecek tutarın hesaplamasında, emisyon primi tutarının hesaplamaya dahil edilip edilmeyeceği hususunda bilgi talep ettiğiniz anlaşılmakta olup, konuya ilişkin Başkanlığımız görüşü aşağıda açıklanmıştır.

...

▶ Bu hüküm ve açıklamalara göre, sermaye olarak tescil edilme-yen emisyon primleri üzerinden, Kurumlar Vergisi Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendi uyarınca nakdi sermaye indirimi hesaplanması mümkün değildir. Ayrıca, şirketiniz tarafından emisyon primlerinin daha sonra sermayeye ilave edilmesi durumunda da sermayeye eklenmesi işlemi, bilançoda yer alan öz sermaye kalemlerinin sermayeye eklenmesi mahiyetinde olduğundan, söz konusu artış nedeniyle nakdi sermaye artışı indiriminden faydalanılması mümkün bulunmamaktadır.” Şeklinde görüş tayin olunmuştur.

Diğer taraftan, yargıya intikal ettiri-

len bir konuya ilişkin olarak Danıştay 3. Dairesi’nin 23.10.2023 tarihli E:2021/2590, K:2023/3965 sayılı kararında, emisyon priminin kurum kazancının bir unsuru olmadığı ve ayrı bir özsermaye kalemi olarak değerlendirilmesi gerektiğine hükmedilmiş ve nakdi sermaye artırımında indirim konu edilmesine imkan olmadığı yönünde karar verilmiştir. Benzer şekilde Danıştay 9. Dairesi’nin 10.10.2023 tarihli E:2022/4820, K:2023/3548 sayılı kararında da emisyon primi tutarlarının sermaye artışı niteliği taşımadığı ve söz konusu indirim konu edilemeyeceğine hükmedilmiştir.

Dolayısıyla, gerek vergi idaresi, gerekse yargı, ortak kaynaklı bir nakit girişine dayanan emisyon primini özsermaye içi bir kalem olarak değerlendirmekte ve KVK’nun 10/1-ı maddesi kapsamında faiz indirimi uygulamasına konu edilemeyeceğini kabul etmektedir.

2.5. 5746 sayılı Kanun ve 4691 sayılı Kanun Hükümleri Gereği Girişim Sermayesi Yatırımları Açısından Emisyon Primleri

7263 sayılı Kanun ile 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu ve 5746 sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun’da değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliklerden biri de belirli bir tutarın üzerinde indirim veya istisnadan yararlanılan mükelleflerin, girişim sermayesi yatırımı yapmalarına yönelik düzenlemelerdir.

Ülkemizdeki Ar-Ge, yenilik ve tasarım faaliyetlerini geliştirmek ve desteklemek amacıyla özel sektörün ayıracağı kaynaklarla sermayeye dayalı mekanizmaların kurulması ve güçlendirilmesi için;

- ▶ 4691 sayılı Kanuna eklenen ek 3’üncü maddeye göre; 1/1/2022 tarihinden itibaren Kanunu geçici 2 nci maddesi kapsamında yıllık beyanname üzerinden istisna edilen kazançları tutarı 5.000.000 Türk lirası ve üzerinde olan gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri tarafından, bu tutarın yüzde üçü pasifte geçici bir hesaba aktarılır. Bu fıkra kapsamında aktarılması gereken tutar yükümlülüğü, yıllık bazda 100.000.000 Türk lirası ile sınırlıdır. Bu tutarın, geçici hesabın olduğu yılın sonuna kadar Türkiye’de yerleşik girişimcilere yatırım yapmak üzere kurulmuş girişim sermayesi yatırım fonu paylarının satın alınması veya girişim sermayesi yatırım ortaklıkları ya da bu Kanun kapsamındaki kuluçka merkezlerinde faaliyette bulunan diğer girişimcilere **sermaye olarak konulması** şarttır. Söz konusu tutarın ilgili yılın sonuna kadar aktarılması durumunda, bu Kanun kapsamında

yıllık beyanname üzerinden istisna edilen kazançlar tutarının yüzde yirmisi, ilgili yılda yararlanılan gelir ve kurumlar vergisi istisnasına konu edilemez. Bu tutar nedeniyle zamanında alınmayan vergiler vergi ziyai cezası uygulanmaksızın tarh edilir.

- 5746 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesine eklenen 14 numaralı fıkraya göre; 1/1/2022 tarihinden itibaren Kanunun 3 üncü maddesi kapsamında yıllık beyanname üzerinden yararlanılan indirim tutarı 5.000.000 Türk lirası ve üzerinde olan kurumlar vergisi mükellefleri tarafından, bu tutarın yüzde üçü pasifte geçici bir hesaba aktarılır. Bu fıkra kapsamında aktarılması gereken tutar yükümlülüğü, yıllık bazda 100.000.000 Türk lirası ile sınırlıdır. Bu tutarın, geçici hesabın oluştuğu yılın sonuna kadar Türkiye'de yerleşik girişimcilere yatırım yapmak üzere kurulmuş girişim sermayesi yatırım fonu paylarının satın alınması veya girişim sermayesi yatırım ortaklıkları ya da 4691 sayılı Kanun kapsamındaki kuluçka merkezlerinde faaliyette bulunan girişimcilere **sermaye olarak konulması** şarttır. Söz konusu tutarın ilgili yılın sonuna kadar aktarılmaması durumunda, bu Kanun kapsamında yıllık beyanname üzerinden indirim konusu yapılan tutarın yüzde yirmisi, ilgili yılda yararlanılan Ar-Ge indirimine konu edilemez. Bu tutar nedeniyle zamanında alınmayan vergiler vergi ziyai cezası uygulanmaksızın tarh edilir.

Yukarıdaki her iki kanun metninde de görüldüğü üzere, girişim sermayesi yatırım fonu katılma payı alınmasının yanı sıra söz konusu tutarın girişim sermayesi yatırım ortaklıkları ya da 4691 sayılı Kanun kapsamındaki kuluçka merkezlerinde faaliyette bulunan girişimcilere **sermaye olarak konulması** halinde, söz konusu istisna veya indirimden tamamiyle yararlanılabilecektir. Kanunen yerine getirilmesi

gereken şart ise istisna veya indirim tutarının %3'ü oranında hesaplanan tutarın anılan şirketlere sermaye olarak konulmasıdır. Peki, çoğu durumda söz konusu şirketlere yatırılacak toplam tutar ile sermaye olarak konulan tutar arasında emisyon primi kadar fark olabileceği dikkate alındığında, ilgili şirkete aktarılan toplam tutarın sermaye olarak konulan kısmını aşan emisyon primi, "sermaye olarak konulma" şartının sağlanmasında nasıl dikkate alınacaktır? Kanun değişikliğinin yürürlüğe girdiği günden itibaren tartışmalı olan, emisyon primi olarak ilgili şirkete aktarılan tutar nedeniyle "sermaye olarak konulma" şartının ihlal edildiği yönünde değerlendirmeler yapılan konuya ilişkin olarak Ankara Defterdarlığı'nca verilen 26.11.2025 tarihli özelgede aşağıdaki şekilde görüş verilmiştir:

"İlgide kayıtlı özelge talep formunda, 4691 sayılı Kanun kapsamında 2022 yılı kurumlar vergisi beyanname-sinde istisna edilen teknokent kazanç tutarının %2'sinin kuluçka merkezinde faaliyette bulunan bir şirkete sermaye olarak konulduğu belirtilerek, 2023 ve daha sonraki yıllarda beyan edilecek istisna tutarların %2'sinin de aynı kuluçka firmasına sermaye olarak konulmasında mevzuata aykırılık olup olmadığı ile hissedar olarak kalınması gerektiği hususlarında görüşümüz sorulmuştur.

...

Bu kapsamda;

- Yıllık beyanname üzerinden istisna edilen kazancın 2.000.000 Türk lirası ve üzerinde olması halinde, söz konusu tutarın yüzde üçü, sermaye desteği sağlamak amacıyla kuluçka merkezlerinde faaliyette gösteren girişimcilere kuruluşunda veya sonrasında ortak olmak ve (emisyon primi dahil) sermaye olarak koyulmak suretiyle şart ye-

rine getirilebilecektir.

- Sermaye olarak konulan tutarların kuluçka merkezlerinde faaliyet gösteren firmalarda kalma süresi-ne ilişkin bir sınır bulunmadığı gibi, aynı kuluçka firmasına yukarıda belirtilen şartlar dahilinde birden fazla yıl sermaye konulması da mümkündür."

Söz konusu özelgeyle Gelir İdaresi Başkanlığı, nakdi sermaye artırımında indirim uygulaması bakımından sermaye olarak kabul etmediği emisyon primlerini, 4691 sayılı Kanun kapsamındaki istisna ile 5746 sayılı Kanun kapsamındaki indirim uygulamasında "sermaye olarak konulan" tutar olarak dikkate almış ve emisyon priminin de sermaye olduğu yönünde kabulde bulunmuştur.

2.6. Emisyon Primleri BSMV'ye Tabi Midir?

6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu'nun 28'inci maddesinde, banka ve sigorta şirketlerinin Finansal Kiralama Kanunu'na göre yapmış oldukları işlemler hariç olmak üzere, **her ne şekilde olursa olsun yapmış oldukları bütün muameleler dolayısıyla kendi lehlerine her ne nam ile olursa olsun nakden veya hesaben aldıkları paralar** banka ve sigorta muameleleri vergisine tabidir." hükmü yer almaktadır. Buna göre, banka ve sigorta muameleleri vergisi (BSMV)'nin doğması için;

- ▶ işlemi yapanın banka veya sigorta şirketi olması ve
- ▶ bu kurumların her ne şekilde olursa olsun bir işlemten dolayı lehe para almaları

gerekmektedir. Lehe aldıkları paraların, yaptıkları bir muamele neticesinde ve gelir nitelikli olarak doğması gerektiğini değerlendirmekteyiz. Muameleden kastın da bankacılık veya sigortacılık muameleleri olduğu kanaatindeyiz. Dolayısıyla, emisyon primi bir sermaye artırımını, bir bankacılık veya sigortacılık muamelesi olmadığından, her ne kadar emisyon primi tutarı vergi idaresince gelir olarak değerlendirilse de, emisyon primi tutarının lehe alınan para olarak dikkate alınmasının ve BSMV'ye tabi tutulmaması gerektiği görüşündeyiz.

Konuya ilişkin olarak Gelirler Genel Müdürlüğü'nce verilmiş olan ve halihazırda özelge havuzunda yer verilen 20.05.1997 tarihli ve B.07.0.GEL.0.56/5601-882/20760 sayılı özelgede aşağıdaki şekilde görüş verilmiştir:

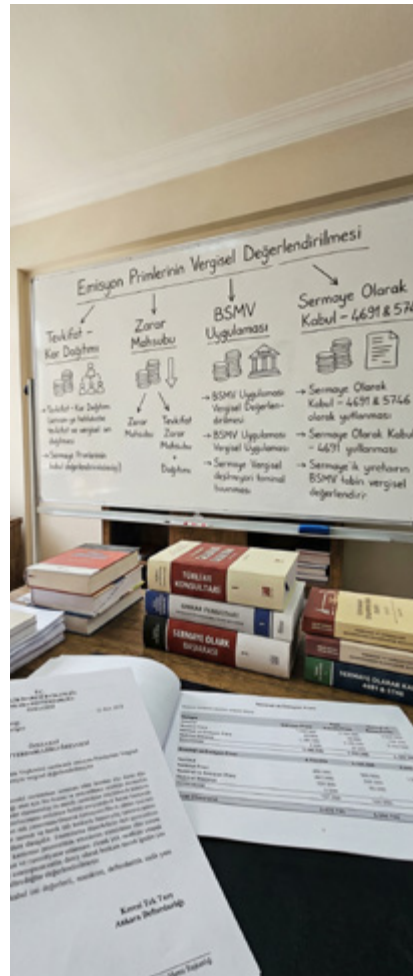
"İlgide kayıtlı yazınız incelendi.

Bilindiği üzere, 6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu'nun 28. maddesinde, "Banka ve sigorta şirketlerinin 10.6.1985

tarihli ve 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu'na göre yaptıkları işlemler hariç olmak üzere, her ne şekilde olursa olsun yapmış oldukları bütün muameleler dolayısıyla kendi lehlerine her ne nam ile olursa olsun nakden veya hesaben aldıkları paralar, banka ve sigorta muameleleri vergisine tabidir." denilmektedir.

Aynı Kanun'un 31. maddesinde ise; Banka ve sigorta muameleleri vergisinin matrahının 28. maddede yazılı paraların tutarı olduğu hükme bağlanmıştır.

Bu nedenle, Bankanız sermayesinin % 15'lik kısmının halka açılması ile elde edilecek olan emisyon primleri üzerinden % 5 nispetinde banka ve sigorta muameleleri vergisi ödenmesi gerekmektedir."

SONUÇ

Nominal bedelin üzerinde pay ihracı ile gerçekleştirilen sermaye artırımları sonucu ortaya çıkan emisyon primleri, vergi idaresince gelir olarak değerlendirilmekte ve kanunla tanınmış istisna çerçevesinde kurumlar vergisine tabi tutulmamaktadır. Öte yandan, emisyon primleri, vergi kanunlarındaki farklı uygulamalar çerçevesinde farklı değerlendirmelere tabi tutulmaktadır:

- 1) Emisyon primlerinin ortaklara dağıtılması halinde kar dağıtımına bağlı tevkifat uygulamasına tabi tutulacaktır. Öte yandan, zarar mahsubuna konu edilmesi halinde ise nakden veya hesaben yapılan bir ödeme söz konusu olmadığından tevkifat da gündeme gelmemektedir.
- 2) Nakdi sermaye artırımında indirim uygulaması bakımından, sonradan sermayeye eklenmiş olsa dahi, emisyon primleri faiz hesabında dikkate alınamamaktadır.
- 3) 4691 sayılı Kanun ile 5746 sayılı Kanun kapsamındaki girişim sermayesi yatırımı yükümlülüğü bakımından, emisyon primi tutarı da ilgili şirkete konulan sermaye olarak değerlendirilmektedir.
- 4) BSMV mükelleflerince yapılan sermaye artırımlarında elde edilen emisyon primleri, lehe alınan para olarak değerlendirilmekte ve BSMV'ye tabi tutulması gerekmektedir.

ENFLASYON DÜZELTMESİ ERTELENDİ, VERGİSİZ YENİDEN DEĞERLEME YAPMA İMKANI TEKRAR OLUŞTU!

GİRİŞ

Bildiği üzere, 2023 ve 2024 hesap dönemlerine ait bilançolar Vergi Usul Kanununun (VUK) mükerrer 298/A maddesi kapsamında enflasyon düzeltmesine tabi tutulmuştur. 2023 hesap dönemine ait bilançolara yönelik enflasyon düzeltmesi mezkur Kanunun geçici 33. maddesi kapsamında 2023 hesap döneminin vergi matrahıyla ilişkilendirilmeksizin yapılmış, 2024 yılının 2 ve 3. geçici vergi dönemleri ile 2024 hesap dönemi sonunda yapılan enflasyon düzeltmeleri ise anılan dönemlerin vergi matrahını etkileyecek şekilde yapılmıştır.

Enflasyon düzeltmesi uygulaması özkaynakları zayıf olan (parasal olmayan varlıklarını daha çok borçla finanse eden) mükelleflerin ilave vergi ödemesine, özkaynakları güçlü olan (parasal olmayan varlıklarını daha çok özkaynakla finanse eden) mükelleflerinse daha düşük vergi ödemesine neden olmuştur. Ülke bilançosu bazında bakıldığında, nette Hazinesin tahsil ettiği kurumlar vergisinde önemli bir azalmaya neden olmuştur. Bu durum aynı zamanda, ülke bazında uygulamanın tutarsal büyüklük/etki bakımından mükelleflerin lehine olduğu anlamına gelmektedir. Ancak sayı büyüklüğü bakımından mükelleflerin çoğu için uygulamanın olumlu mu yoksa olumsuz mu sonuçlandığı kamuoyunun bilgisinde değildir.

Gerek Hazinesin önemli tutarlarda kurumlar vergisi kaybına neden olması gerekse meslek mensuplarının

ve uygulayıcıların erteleme/kaldırma taleplerine istinaden VUK'a eklenen geçici 37. madde ile enflasyon düzeltmesi (asgari) 3 yıl için (2021 ve 2022 hesap dönemlerine yönelik yapıldığı gibi) tekrar ertelenmiştir. Buna göre 2025, 2026 ve 2027 hesap dönemlerinde enflasyon düzeltmesi yapılacaktır. Kanunda Cumhurbaşkanına enflasyon düzeltmesini uygulatmama hususunda 3 yıla kadar uzatma yetkisi verilmiştir. Dolayısıyla Cumhurbaşkanı da yetkisini kullanırsa uygulama 2030 yılına kadar yapılmayabilecektir.

Kanun koyucu, enflasyonun yüksek oranda devam ettiği realitesini de dikkate almış olacak ki, mezkur maddede, VUK'un mükerrer 298/Ç maddesinde düzenlenen ve sadece enflasyon düzeltmesi şartlarının gerçekleşmediği dönemlerde uygulanabilen sürekli (vergisiz) yeniden değerlendirme müessesesinin tekrar uygulanabileceğini açıkça düzenlemiştir.

Bu yönde bir düzenleme yapılmaması halinde mükellefler nezdinde tereddüt oluşabileceği ve ihtilaflı uygulamalara neden olunabileceği dikkate alındığında, bu belirlemenin faydalı olduğunu belirtmek gerekir.

Dolayısıyla, en son 2023 hesap döneminin 3. geçici vergilendirme döneminde amortismanına tabi iktisadi kıymetler (ATİK) için uygulanmış olan sürekli-vergisiz yeniden değerlendirme uygulamasını tekrar hatırlamakta ve uygulamanın avantajlarını dikkate sunmakta fayda bulunmaktadır.

31.12.2025 tarihli bilançolarda (ve enflasyon düzeltmesi uygulanmadığı müddetçe müteakip yılların bilançolarında) yer alan ATİK'ler için uygulanması mümkün olan sürekli-vergisiz yeniden değerlendirme uygulaması, 537 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinde yer alan belirlemeler çerçevesinde yapılacaktır.

Bununla birlikte, yine VUK'un geçici 32. maddesinde düzenlenen ve ATİK'lerin yanı sıra amortismanına tabi olmayan arsa ve araziler için de uygulanması mümkün olan tek seferlik-%2 vergili yeniden değerlendirme uygulamasını, ancak 2023 ve öncesinde gerek VUK'un mükerrer 298/Ç maddesi kapsamında vergisiz-sürekli yeniden değerlemeyi gerekse mezkur geçici 32. madde kapsamında tek seferlik-%2 vergili yeniden değerlemeyi hiç yapmamış mükelleflerin, 31.12.2025 tarihli bilançolarda yer alan ATİK'ler ve taşınmazlar için 2026 yılı içinde yapılabilmesi mümkündür. Dolayısıyla

2025 hesap döneminin gelir/kurumlar vergisi matrahını ya da 31.12.2025 tarihli bilanço büyüklüğünü etkileyecek şekilde tek seferlik-%2 vergili yeniden değerlendirme yapma imkanı bulunmaktaki olup, eğer vergili ve vergisiz yeniden değerlemelerden daha önce hiç yararlanılmamışsa, vergili değerlendirme 2026 yılında yapılabilecektir.

Makalemizde, 537 Sıra No.lu VUK Genel Tebliğinde yapılan belirlemeler çerçevesinde 2025 hesap dönemi için uygulanması mümkün olan VUK'un yukarıda belirtilen mükerrer 298/Ç düzenlenmiş yeniden değerlendirme uygulamasının esaslı unsurları açıklanacaktır. 537 Sıra No.lu VUK Genel Tebliğinde örneklerle birlikte detaylı açıklamalar yer aldığından, Makalemizde kapsamı genişletmemek adına, uygulamaların özüne yönelik açıklamalarda bulunulacak olup, uygulamalardan faydalanmayı düşünen mükelleflerin mezkur Tebliği de detaylı olarak incelemelerinde fayda görmekteyiz.

1. GENEL OLARAK YENİDEN DEĞERLEMENİN SAĞLADIĞI AVANTAJLAR

ATİK'lerin yeniden değerlemesine imkan sağlayan VUK'un mükerrer 298/Ç maddesine göre, ilgili kıymetin defter değeri ile amortisman tutarları birlikte değerlendirilmekte, böylelikle kıymetin bilançoda görünen net defter değeri artırılabilmektedir. Bu artış tutarı kadar da maddi duran varlık yeniden değerlendirme fonuna kayıt yapılarak özkaynaklar tutarında da artış sağlanmaktadır.

Söz konusu uygulamadan 2025 yılı için faydalanılması neticesinde,

- ▶ 2025 yılı için ilave amortisman gideri,
- ▶ İktisadi kıymetin satışında (yeniden değerlemeden kaynaklı fonun ilgili kıymete isabet eden değer artışının satış öncesinde sermayeye

eklenmesi kaydıyla) yüksek maliyet bedeli dikkate alınabilmesi,

- ▶ 31.12.2025 tarihli bilançodaki özkaynakların artırılması suretiyle 2025 yılı ve devamındaki yıllarda Finansman Gider Kısıtlaması hesaplamasında (Kanunen Kabul Edilmeyen Gider tutarının azaltılması yoluyla) pozitif katkı ve aynı kapsamda 2026 ve devamındaki yıllardaki Örtülü Sermaye hesaplamasında pozitif katkı,
- ▶ Bağımsız Denetime Tabi Olmayan Şirketler için Türk Ticaret Kanunu'nun 376. maddesi kapsamındaki Sermaye Kaybı ve Borca Batıklık hesaplamalarında avantaj,
- ▶ Bağımsız Denetime Tabi Olmayan Şirketler için bilançoların gerçek değere yakınlaştırılması yoluyla finans kurumları nezdinde kredibilite artışı,
- ▶ Ticari ilişkide bulunan taraflara muhtelif nedenlerle (örneğin, kamu ihaleleri için) bilançolarını sunmak zorunda olan firmaların, üçüncü kişiler nezdinde finansal yeterliliğinin muteberliğine katkı

gibi imkanlar sağlanmaktadır.

2. VERGİSİZ - SÜREKLİ YENİDEN DEĞERLEME (YUK MÜK. MD. 298/Ç) UYGULAMASI

2.1. Kimler Yararlanabilir?

Tam mükellefiyete tabi ve bilanço esasına göre defter tutan gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri (kollektif, adi komandit ve adi şirketler dâhil) uygulamadan ihtiyari olarak yararlanabilmektedir. Dolayısıyla uygulama zorunluluk olmayıp, mükelleflere sağlanmış bir haktır.

2.2. Kimler Yararlanamaz?

Aşağıdaki mükellef grupları uygulamadan faydalanamayacaktır.

- ▶ Dar mükellefiyet esasında vergilendirilenler,
- ▶ İşletme hesabı esasına göre defter tutan mükellefler,
- ▶ Serbest meslek kazanç defteri tutan serbest meslek erbapları,
- ▶ Münhasıran sürekli olarak işlenmiş altın, gümüş alım-satımı ve imali ile iştigal eden mükellefler,
- ▶ Kayıtlarını TL dışındaki başka para birimi üzerinden tutanlar.

2.3. Hangi Kıymetler İçin Yararlanılabilir?

Dönem içinde aktife girenler hariç olmak üzere, değerlemenin yapılabildiği dönem sonu itibarıyla aktifte bulunan; ATİK'ler (amortisman tabi taşınmazlar, gayrimenkullerin mütemim cüzileri ve teferruatları, tesisat ve makineler, gemiler ve diğer taşıtlar, gayri maddi haklar, demirbaşlar, şerefiyeler, aktifleştirilen Ar-Ge harcamaları, özel maliyet bedelleri, aktifleştirilen ilk tesis ve taazzuv giderleri) için uygulamadan yararlanılabilir. Dolayısıyla 31.12.2024 tarihli bilançoda bulunan ve 31.12.2025 tarihi itibarıyla halen bulunmaya devam eden tüm ATİK'ler için uygulamadan faydalanılabilecektir. 2025 yılı içinde

aktife giren ATİK'ler içinse uygulamadan faydalanılamayacaktır.

ATİK'lerin tamamı için uygulamadan faydalanılabileceği gibi, tercih edilen bir kısmı için de faydalanılabilir.

Boş arsa ve araziler, yapılmakta olan yatırımlar hesabında takip edilen tutarlar gibi amortismanla tabi olmayan iktisadi kıymetler, niteliklerini korudukları müddetçe sat-kirala-geri al işlemine veya kira sertifikasına konu edilen kıymetler vergisiz yeniden değerlendirilamayacaktır.

Ayrıca, iktisadi kıymetlerin alım, satım, inşa işleriyle devamlı olarak uğraşanların bu amaçla aktiflerinde bulunan emtia niteliğindeki kıymetler de izlendiği hesaba bakılmaksızın bu uygulama dışındadır. Buna göre, gayrimenkullerin inşası faaliyetinde bulunan mükelleflerin, satmak amacıyla inşa ettikleri bağımsız bölümler için bu uygulamadan faydalanılamayacaktır.

2.4. Hangi Dönemler İçin Yararlanılabilir?

Uygulamadan, 2025 hesap dönemi ve enflasyon düzeltmesi uygulanmayacak olan 2026 ve 2027 hesap dönemlerinde (geçici vergi dönemleri dahil) yararlanılabilir. Cumhurbaşkanının yetkisini kullanarak enflasyon düzeltmesi uygulanmamasına yönelik düzenlemeyi uzatması halinde bu yıllar için de uygulamadan faydalanılabilecektir.

Enflasyon düzeltmesi uygulamasını 3 yıl için erteleyen VUK'un geçici 37. maddesinin ikinci fıkrasındaki (birinci fıkraya) atıftan hareketle bir kısım yazarlar, madde lafzına göre, 2025/4 geçici vergi dönemi için yeniden değerlendirilmesini uygulamasının te reddütlü olduğu, bu konuda Maliye'nin bir açıklama yapması gerektiği görüşündedir. Ancak, Maliye bu konuda açıklama yapmasa dahi 2025/4 geçici vergi döneminde vergisiz yeniden

değerleme yapılmasının mümkün olduğunu değerlendirmekteyiz. Zira, VUK'un geçici 37. maddesi yürürlüğe girdiğinde Maliye zaten 2025/4 geçici vergi dönemi için enflasyon düzeltmesini yetkisi dahilinde Tebliğ ile ertelemiştir. Dolayısıyla geçici 37. maddenin birinci fıkrasında 2026 ve 2027 hesap dönemlerine ait geçici vergi dönemleri de zikredilirken 2025 hesap dönemine ait geçici vergi dönemlerinin ayrıca zikredilmemesi kanaatimizce bir eksiklik değildir. Geçici vergi dönemleri, değerlendirilme bakımından hesap dönemi ile aynı usul ve esaslara tabidir. 4. Geçici vergi dönemi, hesap döneminde yapılabilecek tüm değerlemeleri içeren yıllık durumu esas alan bir dönemdir. Ayrıca dönem sonu itibarıyla (31.12.2025) tüm defter kayıtlarının yapılarak dönem/yıl karının hesaplanması ve yasal defterlerin kapatılması gerektiği de tabiidir. 31.12.2025 tarihli defter kayıtlarında yeniden değerlendirilme kayıtlarının yapılması ve fakat bunun 2025/4 geçici vergi döneminde dikkate alınmaması geçici vergi hesaplama tekniğine de aykırılık teşkil edecektir. Bu kapsamda, kanaatimizce Maliye İdaresi, "2025/4 geçici vergi dönemi için yeniden değerlendirilme yapılamayacağı" yönünde açık bir Tebliğ yayımlamadığı müddetçe, yedinden değerlendirilme yapılması mümkündür. Bu yönde bir Tebliğ yayımlansa dahi, bu Tebliğin kanaatimizce Kanun hükümlerine aykırılık teşkil edeceğinden, bu durumda 2025/4 geçici vergi beyannamesine ihtirazi kayıt konulması da mümkün olacaktır.

2026 ve devamındaki hesap dönemleri bakımından, hesap dönemi içindeki bir geçici vergi dönemi için uygulamadan faydalanılmaması, diğer geçici vergi dönemleri ve hesap dönemi için uygulamadan faydalanmaya mani değildir.

Ancak, uygulamadan 2025 hesap dönemi için faydalanılmaması durumunda 2026 yılında 2025 dönemi için faydalanılamayacaktır.

2.5. Değerleme Hangi Tutarlar Üzerinden Yapılır?

ATİK ve amortismanlarının değerlendirilmesinin yapılacağı dönem sonu itibarıyla aktife kayıtlı değerleri dikkate alınır.

31.12.2024 tarihi itibarıyla aktifte bulunan ATİK'in 2025 yılında ihtiyari olarak maliyetine eklenmiş olan kur farkı ve faiz giderleri ile bunlara isabet eden amortismanlar yeniden değerlendirilmeyecek, bunlar hesaplama öncesinde tenzil edilecektir. Aynı şekilde, söz konusu ATİK'lerin 2025 yılında maliyetine eklenmiş olan değer veya ekonomik ömür artırıcı harcamalar da yeniden değerlendirilme hesaplamalarının dışında tutulacaktır.

Amortismanların herhangi bir yılda/dönemde eksik ayrılmış ya da hiç ayrılmamış olması durumunda, yeniden değerlendirilme hesabında amortismanlar tam ayrılmış gibi dikkate alınacaktır.

2.6. Değerleme Nasıl Yapılır?

Öncelikle ATİK'lerin ve bunlara isabet eden amortismanların (varsa ayrılmamış amortismanlar da ayrılmış gibi kabul edilerek tespit edilecek) değeri ilgili dönem için açıklanan yeniden değerlendirilme oranında artırılır. 2025 yılı için açıklanan yeniden değerlendirilme oranı %25,49 olup, 2025 yılı için bu oran kullanılacaktır.

31.12.2024 tarihli bilançolar enflasyon düzeltmesine tabi tutulduğundan ve 2025 yılında ATİK maliyetine eklenmiş kıymetler (faiz, kur farkı, değer veya ekonomik ömür artırıcı harcamalar)

2025 yılına ait yeniden değerlendirilmediğinden, 31.12.2024 tarihli ATİK ve amortisman değerleri %25,49 oranında artırılabilecektir.

Bu suretle bulunan değerlendirilmiş net bilanço aktif değerinden, değerlendirilme öncesi net bilanço aktif değeri düşülecektir. Bulunan fark değer artışı olarak bilançonun pasifinde özel fon hesabına (522 MDV Yeniden Değerleme Artışları Hesabına) alınacaktır.

2.7. Değerleme İşleminin Vergisel Neticeleri Nelerdir?

Bu değerlendirme işlemi için herhangi bir vergi ödenmeyecek ve beyanname verilmeyecektir. İşlemler kayıtlar üzerinden yürütülecektir.

Amortismanlar, gerek 2025 yılı için gerekse müteakip yıllarda yeniden değerlendirme sonrası bulunan defter değerine göre ayrılacaktır. Dolayısıyla ilgili dönemde önce yeniden değerlendirme yapıp daha sonra bulunan yeni tutarlar üzerinden amortisman kayıtları yapılacaktır. Değerlenmiş tutar, ATİK'in kalan faydalı ömrü içinde itfa olunabilecektir.

ATİK'in satış, devir (Gelir ve Kurumlar Vergisi Kanunlarına göre istisna kapsamındaki devirler hariç), işletmeden çekiş, tasfiye gibi nedenlerle elden çıkarılması halinde özel fon hesabı amortisman gibi muameleye tabi tutulacaktır. Dolayısıyla bu işlemlerin yapılması halinde, fondaki kısmın kapatılması yoluyla satış kazancını artırıcı etki oluşur.

ATİK elden çıkarılmadan önce, değer artışı sermayeye ilave olunursa, elden çıkarmaya ilişkin kar/zarar hesabında sermaye içindeki fon dikkate alınmaz. Ancak, sermayeye ilave edilen kısım, faaliyetin devamı süresince herhangi bir suretle işletmeden çekilirse, bu takdirde çekiş tarihi itibarıyla vergiye tabi tutulur.

SONUÇ

Makalemizin ilgili bölümlerinde detaylı olarak belirtildiği üzere, VUK'un mük. md. 298/Ç kapsamındaki vergisiz yeniden değerlendirme uygulaması mükelleflere başta vergisel avantajlar olmak üzere önemli imkanlar sağlamaktadır.

2025 ve müteakip yıllarda matrah beyan edecek olan firmalar, bu değerlemeyi yaparak ilave amortisman gideri elde edebilir, finansman gider kısıtlaması ve örtülü sermaye uygulamalarında kanunen kabul edilmeyen gider tutarlarını azaltabilir. Eğer ATİK'i ilerleyen zamanlarda satmayı planlıyorsa, satış öncesinde değer artışlarını sermayeye eklemek kaydıyla, satış kazancını düşürebilir.

2025 yılında zarar beyan edecek olan ve müteakip yıllarda da matrah olmayacağını öngören, dolayısıyla ilave amortisman giderine ihtiyacı olmayan mükellefler de bu uygulamadan faydalanarak aktiflerini ve özkaynaklarını büyütebilirler. Böylelikle 3. taraflara daha pozitif/büyük/doğru bir bilanço sunabilirler.

Yeniden değerlendirme yapılması aynı zamanda amortismanın yüksek ayrılması zorunluluğu doğurmamaktadır. ATİK'in net defter değerini büyütmekle birlikte büyüyen defter değeri üzerinden hiç amortisman ayrılmaması veya eski defter değerine isabet eden kadar amortisman ayrılması da mümkündür. Pek tabii ki bu takdirde ayrılmayan veya eksik ayrılan amortismanlar için daha sonra amortisman ayrılamayacaktır. Ancak, bilançonun enflasyon karşısında küçülmesini engelleyip, daha güçlü özkaynak oluşturmak bakımından böyle bir yöntem tercih edilebilecektir.

Dolayısıyla, Makalemizde belirttiğimiz avantajlar ile uygulamanın herhangi bir beyanname verilmesini ve vergi ödemesini gerektirmediği, 31.12.2024 tarihli bilançolar enflasyon düzeltmesine tabi tutulduğundan önceki yıllara göre hesaplamaların daha basit bir şekilde yapılabileceği birlikte dikkate alındığında, bilanço büyüklüğünde göre önemli ölçüde ATİK'i olan firmalar bakımından 2025 yılı için yeniden değerlemeyi faydalı görmekteyiz.

NAKDİ SERMAYE ARTIRIMINDA FAİZ İNDİRİMİNDE ÖNEMLİ NOKTALAR VE 4. GEÇİCİ VERGİ DÖNEMİ UYGULAMASI

GİRİŞ

Şirketlerin finansman yapısında öz kaynakların güçlendirilmesi, ekonomik istikrar ve sürdürülebilir büyüme açısından büyük önem taşımaktadır. Bu kapsamda, Türk vergi mevzuatında nakdi sermaye artışlarını teşvik etmek amacıyla çeşitli düzenlemelere yer verilmiştir. 6637 sayılı Kanun ile Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 10 uncu maddesine eklenen (ı) bendi ile, sermaye şirketlerinin nakit sermaye artışları üzerinden hesaplanan faiz tutarının belirli bir oranının vergi matrahından indirilmesine olanak sağlanmaktadır. Bu düzenleme ile amaçlanan temel hedef, şirketlerin borçlanma yerine özkaynak yoluyla finansman sağlamalarını teşvik etmektir.

Bu çalışmada, nakdi sermaye artışında faiz indirimi uygulamasının sermaye şirketleri açısından önemli noktaları ile 4. geçici vergi döneminde nakdi sermaye artışında faiz indiriminin uygulanmasının mümkün olup olmadığının açıklanması amaçlanmaktadır.

1. NAKDİ SERMAYE ARTIŞINDA FAİZ İNDİRİMİ UYGULAMASININ HUKUKİ DAYANAK VE GENEL ÇERÇEVESİ

27.03.2015 tarihli ve 6637 sayılı Kanunun ile, Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 10. maddesinin birinci fıkrasına eklenen (ı) bendine göre; finans, bankacılık ve sigortacılık sektörlerinde faaliyet gösteren kurumlar ile kamu iktisadi teşebbüsleri hariç olmak üzere sermaye şirketlerinin, ticaret siciline tescil edilmiş nakdi sermaye artışları üzerinden hesaplanan tutarın %50'si kurum kazancından indirilebilmektedir.

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 10/1-(ı) bendinde düzenlenen nakdi sermaye artırımında faiz indirimi uygulamasına göre; finans, bankacılık ve sigortacılık sektörlerinde faaliyet gösteren kurumlar ile kamu iktisadi teşebbüsleri hariç olmak üzere;

- ▶ Sermaye şirketlerinin ilgili hesap dönemi içerisinde ticaret siciline tescil edilmiş olan ödenmiş veya çıkarılmış sermaye tutarlarındaki nakdi sermaye artışları ile,
- ▶ Yeni kurulan sermaye şirketlerinde ödenmiş sermayenin nakit olarak karşılanan kısmı üzerinden,
- ▶ Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafınca indirimden yararlanan yıl için en son açıklanan bankalarca açılan TL cinsinden ticari kredilere uygulanan ağırlıklı yıllık ortalama faiz oranı dikkate alınarak,
- ▶ İlgili hesap döneminin sonuna ka-

dar hesaplanan tutarın %50'sinin,

- ▶ Kurumlar vergisi beyannamesi üzerinde ayrıca gösterilmek şartıyla

kurum kazancından indirim konusu yapılabileceği hüküm altına alınmıştır. Nakdi sermaye artışının yurt dışından getirilen nakitle karşılanan kısmı için ise bu oran %75 olarak uygulanmaktadır.

Söz konusu düzenleme sermaye şirketlerinin sermaye yapılarının güçlendirilmesi amacıyla getirilmiş olup, indirim konu edilecek tutarın hesaplanmasında 01.07.2015 tarihinden itibaren ticaret siciline tescil edilmiş olan ödenmiş veya çıkarılmış sermaye tutarlarındaki nakdi sermaye artışları veya bu tarihten itibaren yeni kurulan sermaye şirketlerinde ödenmiş sermayenin nakit olarak karşılanan kısmı üzerinden hesaplanacak tutarlar dikkate alınacaktır. Dolayısıyla;

- ▶ Sermaye şirketlerine nakit dışındaki varlık devirlerinden kaynaklanan sermaye artışları,
- ▶ Sermaye şirketlerinin birleşme, devir ve bölünme işlemlerine taraf olmalarından kaynaklanan sermaye artışları,
- ▶ Bilançoda yer alan öz sermaye kalemlerinin sermayeye eklenmesinden kaynaklanan sermaye artışları,
- ▶ Ortaklarca veya Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 12. maddesi kapsamında ortaklarla ilişkili olan kişilerce kredi kullanılmak veya borç alınmak suretiyle gerçekleştirilen sermaye artışları,
- ▶ Şirkete nakdi sermaye dışında hisse senedi, tahvil veya bono gibi

kıymetlerin konulması suretiyle gerçekleştirilen sermaye artışları,

- Bilanço içi kalemlerin birbiri içinde mahsubu şeklinde gerçekleştirilen sermaye artışları,

indirim tutarının hesabında dikkate alınamayacaktır.

Bu indirimden, sermaye artırımına ilişkin kararın veya ilk kuruluş aşamasında ana sözleşmenin tescil edildiği hesap dönemi ile bu dönem izleyen dört hesap dönemi için ayrı ayrı yararlanılmaktadır. Bu dönemlerde sermaye azaltımı yapılması hâlinde azaltılan sermaye tutarı indirim hesaplamasında dikkate alınmamaktadır.

1.1. İndirimin Kapsamı ve Tanımlar

İndirime konu edilecek tutarın hesaplanmasında, 01.07.2015 tarihinden itibaren ticaret siciline tescil edilen nakdi sermaye artışları dikkate alınmaktadır. Bu çerçevede indirim hesabında kullanılan;

- **Nakdi sermaye artışı**, mevcut sermaye şirketlerinde ödenmiş veya çıkarılmış sermayedeki nakit artışları ile yeni kurulan şirketlerde ödenmiş sermayenin nakit olarak karşılanan kısmını,
- **Ticari krediler faiz oranı**, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından indirimden yararlanan yıl için en son açıklanan, bankalarca açılan TL cinsinden ticari kredilere uygulanan ağırlıklı yıllık ortalama faiz oranını,
- **Süre**, sermaye artışının nakit olarak yatırıldığı ay esas alınarak hesap döneminin sonuna kadar geçen sürenin 12 aya oranını

ifade etmektedir. Nakit olarak karşılanmayan sermaye artışları indirim kapsamında değerlendirilmemektedir. Nakit dışındaki artışların indirimden yararlandırılmaması, uygulamanın gerçek anlamda nakit girişi sağlayan sermaye artışlarıyla sınırlandırılmasını amaçlamaktadır.

Nevi değişikliği yapılması halinde, devralan şirket tarafından, kazanç yetersizliği nedeniyle devreden indirim tutarından yararlanılması mümkün bulunmaktadır.¹

Şirket karının önce ortaklara dağıtılıp daha sonra da tekrar şirkete sermaye olarak konulması işlemi dolayısıyla ve dağıtılan bu kar payı tutarıyla sınırlı olmak üzere bu indirim uygulamasından yararlanmanız mümkün değildir.²

bilanço içi kalemlerin sermayeye eklenmesi suretiyle gerçekleştirilen nakdi sermaye artırımları dolayısıyla Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 10/1-(i) bendinde düzenlenen indirim uygulamasından faydalanılamayacağından, "331-Ortaklara Borçlar" hesabında takip edilen şirket borcunun ortağınıza geri ödenmesi ve ödenen bu tutarın ortağınız tarafından sermaye artırımını dolayısıyla kendisine isabet eden taahhüdün yerine getirilmesinde kullanılması halinde, bu tutarla sınırlı olmak üzere Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 10/1-(i) bendinde düzenlenen indirim uygulamasından faydalanılması mümkün bulunmamaktadır.³ Konuyla ilgili aksine mahkeme kararları olduğunu da belirtmek isteriz.

İndirimden, finans, bankacılık ve sigortacılık sektörleri ile kamu iktisadi teşebbüsleri hariç olmak üzere, şartları taşıyan sermaye şirketleri yararlanabilmektedir. Bu yönüyle düzenleme, reel sektörde faaliyet gösteren şirketleri hedeflemektedir.

1.2. İndirimin Uygulanması ve Hesaplanması

İndirim tutarı, artırılan nakdi sermaye tutarı ile TCMB tarafından açıklanan ticari krediler faiz oranının çarpılması ve bulunan tutarın belirlenen indirim oranı ile sınırlandırılması suretiyle hesaplanmaktadır. Hesaplama, sermayenin fiilen şirkete yatırıldığı

ay esas alınarak kıst dönem uygulamasıyla yapılmaktadır.

Sermayeye ilişkin olarak nakden ödemenin, şirketin ticaret siciline tescil edildiği tarihten sonra yapılması halinde, nakden ödeme tarihi dikkate alınmaktadır.⁴ Ancak önce bankaya yatırılıp daha sonra tescil edilmesi halinde tescil tarihi dikkate alınmaktadır.

Sermaye artırım kararından önce sermaye avansı olarak yatırılan tutarların indirim kapsamında değerlendirilebilmesi için, ilgili tutarların "Diğer Sermaye Yedekleri" hesabında izlenmesi ve aynı hesap dönemi içinde sermaye artırımının ticaret siciline tescil edilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde indirim uygulamasından yararlanılamamaktadır.

1.3. İndirimden Yararlanma Süresi

7417 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik sonrasında, 5/7/2022 tarihinden itibaren yapılan nakdi sermaye artışları için indirim, sermaye artırımının yapıldığı hesap dönemi dâhil olmak üzere beş hesap dönemi boyunca uygulanmaktadır. Sermaye azaltımı yapılması halinde azaltılan tutar kadarkı kısım için indirim hakkı sona ermektedir.

1.4. Kazanç Yetersizliği ve Devreden İndirim Tutarları

Kazanç yetersizliği nedeniyle ilgili dönemde indirilemeyen tutarlar, herhangi bir endekslemeye tabi tutulmaksızın sonraki hesap dönemlerine devredilebilmekte ve süre sınırlaması olmaksızın indirim konusu yapılabilmektedir.

Kurumlar Vergisi Kanununun 19 ve 20. maddeleri kapsamında devralınan şirket tarafından kazanç yetersizliği nedeniyle yararlanılamayarak sonraki

¹ <https://gib.gov.tr/mevzuat/kanun/435/ozelge/28237>

² <https://gib.gov.tr/mevzuat/kanun/435/ozelge/28271>

³ <https://gib.gov.tr/mevzuat/kanun/435/ozelge/37668>

⁴ <https://gib.gov.tr/mevzuat/kanun/435/ozelge/28242>

dönemlere devreden nakdi sermaye artışından kaynaklanan faiz indirimi tutarlarının, anılan Kanunun 10/1-(i) bendi hükümlerine uygun olarak hesaplanmış olması kaydıyla, devralan kurumunuzun kurumlar vergisi matrahının tespitinde dikkate alınması mümkün bulunmaktadır.⁵

1.5. İndirim Oranları ve Sınırlamalar

1.5.1. Genel İndirim Oranı

Nakdi sermaye artırımında faiz indirimi uygulamasında genel indirim oranı, 2015/7910 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca %50 olarak belirlenmiştir. Bu oran, Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 10/1-(i) bendi kapsamında hesaplanan faiz tutarına uygulanmak suretiyle kurum kazancından indirilebilecek tutarın tespitinde esas alınmaktadır.

1.5.2. İlave İndirim Oranları

Genel %50 oranına ilave olarak bazı sermaye şirketleri için ek indirim oranları öngörülmüştür. Buna göre;

- ▶ **Payları borsada işlem gören halka açık sermaye şirketlerinde**, indirimden yararlanan yılın son günü itibarıyla Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş. nezdinde borsada işlem görebilir nitelikte payların nominal tutarının, ticaret siciline tescil edilmiş ödenmiş veya çıkarılmış sermayeye oranının %50 ve altında olması halinde 25 puan, %50'nin üzerinde olması halinde ise 50 puan ilave edilmek suretiyle indirim oranı artırılmaktadır.
- ▶ Nakdi olarak artırılan sermayenin, **yatırım teşvik belgeli üretim ve sanayi tesisleri ile bu tesislere ait makine ve teçhizat yatırımlarında ve/veya bu tesislerin inşasına tahsis edilen arsa ve arazi yatırımlarında kullanılması** durumunda, yatırım teşvik belgesinde yer alan sabit yatırım tutarı ile sınırlı olmak üzere indirim oranına 25 puan ilave edilmektedir.
- ▶ Nakdi sermaye artışlarının yurt di-

şından getirilen nakitle karşılanan kısmı için (normalde %50 olarak uygulanan) indirim oranı %75 olarak uygulanacaktır.

1.5.3. İndirim Oranının %0 Olarak Uygulanacağı Haller

2015/7910 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının birinci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, belirli nitelikteki sermaye şirketleri veya belirli amaçlarla gerçekleştirilen sermaye artışları bakımından faiz indirimi uygulamasında **indirim oranı %0** olarak belirlenmiştir. Bu haller aşağıda ayrıntılı olarak açıklanmıştır:

- ▶ **Pasif Gelir Ağırlıklı Şirketler:** Gelirlerinin %25 veya daha fazlası; şirket faaliyeti ile orantılı sermaye, organizasyon ve personel istihdamı suretiyle yürütülen ticari, zirai veya serbest meslek faaliyeti dışındaki faiz, kâr payı, kira, lisans ücreti, menkul kıymet satış geliri gibi **pasif nitelikli gelirlerden** oluşan sermaye şirketleri için indirim oranı %0 olarak uygulanmaktadır.

Faaliyet kapsamında kira geliri elde ediliyorsa indirimden yararlanılması mümkün bulunmaktadır.⁶

- ▶ **İştirak ve Bağlı Ortaklık Ağırlıklı Şirketler:** Aktif toplamının %50 veya daha fazlası bağlı menkul kıymetler, bağlı ortaklıklar ve iştirak paylarından oluşan sermaye şirketlerinde, indirilebilecek tutarın hesaplanmasında indirim oranı %0 olarak dikkate alınacaktır. Bu düzenleme ile esas faaliyeti holding benzeri yapılar olan şirketlerin teşvik kapsamı dışında bırakılması amaçlanmıştır.

Oran hesaplaması sermayenin yatırıldığı yıl bilançosundan yapılmayacak olup indirimden yararlanılacak yılın bilançosundan yapılacaktır.⁷

- ▶ **Sermayenin Başka Şirketlere Aktarılması:** Artırılan nakdi sermayenin başka şirketlere sermaye olarak konulan veya kredi olarak kullanılan kısmına isabet eden tutarla sınırlı olmak üzere, bu tutar için indirim oranı %0 olarak

uygulanacaktır. Böylece teşvikin dolaylı finansman aracı olarak kullanılmasının önüne geçilmesi hedeflenmiştir.

- ▶ **Arsa ve Arazi Yatırımları:** Arsa ve arazi yatırımı yapan sermaye şirketlerinde, bu yatırımlara tekbül eden tutarla sınırlı olmak üzere indirim oranı %0 olarak uygulanmaktadır. Ancak yatırım teşvik belgesi kapsamında yapılan ve üretim veya sanayi tesislerine tahsis edilen arsa ve arazi yatırımları bu kapsamın dışında tutulmaktadır.

Önce kredi ile arsa alınması, daha sonra sermaye artırımının yapılması ve artırılan sermaye tutarı ile kredinin kapatılması halinde artırılan sermayenin kredinin kapatılmasına isabet eden kısmı için indirim oranı %0 uygulanmaktadır.⁸

Yapılan sermaye artırımının ilave arazi alınması ve daha sonra arazinin satılması halinde indirimden yararlanılması mümkün bulunmamaktadır.⁹

- ▶ **Geçmiş Dönem Sermaye Azaltımları:** 09.03.2015 tarihinden Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 10/1-(i) bendinin yürürlüğe girdiği 01.07.2015 tarihine kadar olan dönemde sermaye azaltımına gidilmiş olması halinde, azaltılan sermaye tutarına tekbül eden kısım için indirim oranı %0 olarak uygulanacaktır.

2. TARTIŞMALI KONULAR

2.1. Dördüncü Geçici Vergi Döneminde Uygulanma İmkânı

Nakdi sermaye artırımında faiz indirimi müessesesi, 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi ile ihdas edilmiş; indirim tutarının hesaplanması ve hangi vergilendirme dönemlerinde dikkate alınacağı hususu ise ikincil mevzuatla açıklığa kavuşturulmuştur. Bu çerçevede, uygulamanın ilk safhasında yayımlanan Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinde, söz konusu indirimin yalnızca dördüncü geçici vergi döneminde ve kurumlar ver-

⁵ <https://gib.gov.tr/mevzuat/kanun/435/ozelge/28480>

⁶ <https://gib.gov.tr/mevzuat/kanun/435/ozelge/28218>

⁷ <https://gib.gov.tr/mevzuat/kanun/435/ozelge/28232>

⁸ <https://gib.gov.tr/mevzuat/kanun/435/ozelge/28266>

⁹ <https://gib.gov.tr/mevzuat/kanun/435/ozelge/28220>

gisi beyannamesi üzerinde dikkate alınabileceği açıkça düzenlenmiştir.

Ancak, geçici vergi uygulamasına ilişkin mevzuatta yapılan değişiklikler sonucunda, dördüncü geçici vergi dönemine ilişkin yükümlülük geçici olarak yürürlükten kaldırılmış; buna paralel olarak Kurumlar Vergisi Genel Tebliği'nde yer alan "4. geçici vergi döneminde uygulanır" ibaresi de Tebliğ metninden çıkarılmıştır. Bu aşamada, nakdi sermaye artırımında faiz indiriminin yalnızca yıllık kurumlar vergisi beyannamesi üzerinde dikkate alınabileceği yönünde bir uygulama oluşmuştur.

Ne var ki, daha sonraki dönemde dördüncü geçici vergi uygulaması yeniden ihdas edilmiş olmasına rağmen, Kurumlar Vergisi Genel Tebliği'nde bu değişikliği yansıtmayacak herhangi bir güncelleme veya açıklayıcı düzenleme yapılmamıştır. Dolayısıyla, Kanun düzeyinde indirim hakkını sınırlayan açık bir hüküm bulunmamasına rağmen, Tebliğ metninde dördüncü geçici vergi dönemine ilişkin açık bir düzenlemenin yer almaması, uygulamada normlar hiyerarşisi ve yorum farkı kaynaklı bir belirsizlik yaratmıştır.

Bu çerçevede, nakdi sermaye artırımında faiz indiriminin dördüncü geçici vergi döneminde uygulanıp uygulanamayacağı hususunda, Kanun hükmü ile Tebliğ açıklamaları arasında ortaya çıkan boşluk nedeniyle tereddüt oluşmuş; uygulamanın idari görüşlerle mi yoksa lafzi ve sistematik Kanun yorumu esas alınarak mı yürütülmesi gerektiği konusu tartışmalı hâle gelmiştir. Mevcut durumda, söz konusu tereddüdün giderilebilmesi için Tebliğ düzeyinde açık ve güncel bir düzenleme yapılması, hukuki belirlilik ve öngörülebilirlik ilkeleri açısından önem arz etmektedir.

Bununla birlikte Tebliğ düzeyinde bir

belirleme yapılsa da nakdi sermaye faiz indiriminin uygulanacağı yıllık hesap döneminden 1.1.202x ile 31.12.202x'i anlamak gerektiğini, Kanun'da veya Tebliğ'in mevcut halinde kurumlar vergisi beyanı diye açıkça yazmadığı için bu dönemi kapsayan 4. geçici vergi beyannamesinde bu indirimden faydalanılmasının önünde bir engel olmadığını değerlendiriyorum. Beyanın verildiği tarihte indirim hesabında kullanılacak son TCMB faiz oranı belli olduğu, beyan döneminin yıllık hesap dönemini kapsıyor olması, daha önce de 4. geçici vergide uygulanabileceğini idarenin Tebliğ'de açıkça deklare ettiğini göz önüne alarak Tebliğ'deki ibarelerin kanuni değişiklikler sonrası güncellenmemiş olmasının vergisel sonucu olmaması gerektiğini düşünüyorum. Bu sebeple 2025 yılı 4. Geçici vergi döneminde TCMB tarafından en son açıklanan ticari kredilere uygulanan ağırlıklı yıllık ortalama faiz oranı olan %45,34 oranı ile nakit sermaye artırımları için nakdi sermaye faiz indirimi uygulanabileceğini düşünüyorum.

2.2. Sermaye Azaltımındaki Öncelik Sırası

Kurumlar Vergisi Kanununun 10. maddesinde yer alan nakdi sermaye artırımında faiz indirimi uygulamasında, sermaye azaltımı halinde öncelikle nakden yatırılan sermayenin azaltıldığı varsayılmaktadır. Aynı kanununun 32/b maddesinde ise sermaye azaltımında vergileme konusu yer almakta olup, öncelikle hem kurumlar hem stopaj, daha sonra sadece stopaj, daha sonra vergi gerekmeyen sermayenin azaltıldığı varsayılmakta, yani nakden yatırılan sermayenin en son azaltıldığı varsayılmaktadır.

Aynı sermaye azaltımında nakdi sermayenin hem ilk hem son azaltılan kabul edilmesi hukuki güvenlik ilkesini zedelemektedir. Bu iki uygulamanın

birbiriyle paralel şekilde işlemesine dönük düzenleme yapılmasının yerinde olacağını değerlendirmekteyiz.

SONUÇ

Nakdi sermaye artırımında faiz indirimi, şirketlerin özkaynak yoluyla finansmanını teşvik eden önemli bir vergi politikası aracıdır. Ancak bu teşvikten yararlanabilmek için mevzuatta öngörülen şartların dikkatle yerine getirilmesi gerekmektedir. Özellikle sermayenin fiilen nakit olarak yatırılması, sürelerle uyulması ve indirim oranlarını sınırlayan hükümlerin doğru analiz edilmesi gerekmektedir. Bu nedenle uygulama aşamasında profesyonel destek alınması doğru uygulama yapılması adına yararlı olacaktır.

Diğer taraftan 2025 yılı 4. Geçici vergi döneminde TCMB tarafından en son açıklanan ticari kredilere uygulanan ağırlıklı yıllık ortalama faiz oranı olan %45,34 oranı ile nakit sermaye artırımları için nakdi sermaye faiz indirimi uygulanabileceğini düşünüyorum.

Nakdi sermaye artırımında faiz indiriminin dördüncü geçici vergi döneminde uygulanıp uygulanamayacağı hususunda, Kanun hükmü ile Tebliğ açıklamaları arasında ortaya çıkan boşluk nedeniyle oluşan tereddütün giderilebilmesi için Tebliğ düzeyinde açık ve güncel bir düzenleme yapılması, hukuki belirlilik ve öngörülebilirlik ilkeleri açısından önem arz etmektedir.

SERMAYE AZALTIMINDA VERGİLENDİRME

GİRİŞ

Sermaye şirketlerinin faaliyetlerini sürdürürken değişen ekonomik koşullara uygun olacak şekilde ve şirket ihtiyaçlarına bağlı olarak kimi zaman sermayelerini artırmaları ve bazen de azaltmaları söz konusu olabilmektedir. Finans kuruluşlarından kredi kullanımı yoluyla şirketin dışarıdan finanse edilmesi yerine, şirketlerin sermaye artışı yaparak özkaynak yapılarını güçlendirmeleri ve bu sayede rekabet güçlerini artırmaları Maliye İdaresi tarafından da desteklenmekte ve kapsamda yasal düzenlemeler söz konusu olmaktadır. Bu destekler de, Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 10/1-ı maddesinde yer alan nakdi sermaye artırımında faiz indirimi düzenlemesinde olduğu gibi belirli sermaye artırımlarına vergisel avantajlar sağlamak gibi yollarla sağlanmaktadır.

Öte yandan, şirketlerde gerçekleştirilen sermaye artırımının İdarece destekleniyor olmasının yanı sıra bunun tersi bir durumda, yani şirket tarafından sermaye azaltımına gidilmesi halinde, bu azaltımın vergilendirilmesi söz konusu olmaktadır. Zira şirketler, sermayenin ihtiyaçtan fazla olması veya bilanço zararlarının kapatılması amacıyla sermayenin azaltılmasına karar verebilmektedirler. Türk Ticaret Kanunu'na göre şirketler var olan zararlarını, elde ettikleri karlarla kapatmadıkları müddetçe pay sahiplerine kar dağıtmadıkları için, özellikle bilanço zararı bulunan ve kar dağıtmak isteyen şirketler sermaye azaltımı yoluna gidebilmektedirler.

Bu gibi durumlarda, özellikle şirketlerin daha önce sermayeye eklemiş oldukları öz sermaye kalemlerinin sermaye azaltımı sırasında İdarece vergilendirilmesine ilişkin uygulamalar, uzun süre boyunca mükellefler ile Maliye İdaresi arasında ihtilaflara neden olmuştur. Zira, bu konuda yasal bir düzenlemenin olmaması, uygulamanın tamamen idari görüş kapsamında yürütülmesi ve bu görüşün mümkün olan en çok vergilendirme yaklaşımına dayanması söz konusu ihtilafların temel kaynağını oluşturmuştur.

7420 sayılı Kanunla yapılan düzenleme ile, bahsi geçen ihtilafların giderilmesi ve sermaye azaltımı yapmaları halinde şirketlerin, daha önce sermayeye eklemiş oldukları öz sermaye kalemlerinin vergilendirilmesinden doğacak olan yükümlülüklerinin belirlenmesi amacıyla, Kurumlar Vergisi Kanununa (K.V.K.) "Sermaye azaltımında vergileme" başlıklı 32/B maddesi eklenmiştir. Söz konusu Kanunla getirilen bu yeni düzenleme, sermaye azaltımında vergilendirme konusunda yasallığı sağlamak adına önemli bir adım olarak ortaya çıkmış ve konuya ilişkin belirsizlikler büyük ölçüde giderilmiştir. Bu makale ile bahsi geçen düzenlemenin bir değerlendirmesi yapılarak sermaye azaltımı yapan şirketlerde hangi durumda nasıl bir vergilendirmenin gündeme geleceği hususu ortaya konulmaya çalışılacaktır.

1. SERMAYE AZALTIMININ VERGİLENDİRİLMESİNE İLİŞKİN 7420 SAYILI KANUN ÖNCESİ YAKLAŞIM

7420 sayılı Kanunun öncesinde, şirketlerde gerçekleştirilen sermaye azaltımı durumlarına ilişkin Maliye İdaresinin verdiği özelgelerde; daha önce sermayeye eklenen öz sermaye kalemlerini de ihtiva eden sermayenin azaltılması hallerinde azaltılan sermayenin öncelikle sermayeye daha önce eklenmiş olan ve dağıtımında kurumlar vergisi ve stopaj olmak üzere en yüksek vergi ödenecek olan enflasyon düzeltme farkları, yeniden değerlendirme değer

artış fonu gibi kaynaklardan, daha sonra sadece stopaj ödenecek olağanüstü yedekler, dağıtılmamış karlar gibi kaynaklardan, geriye kalan kısmın ise vergilendirme yapılmayan nakdi veya aynı sermayeden karşılanmış sayılacağı kabul edilmesi gerektiği yönünde görüşler verilmiştir. Düzenleme öncesi İdare'nin yaklaşımı özetle;

- ▶ Öncelikle, işletmeden çekilmesi halinde hem kurumlar vergisine hem de kar dağıtımına bağlı vergi kesintisine tabi tutulacak hesapların (enflasyon düzeltmesi olumlu farkları, yeniden değerlendirme değer artış fonu, iştirakler yeniden değerlendirme değer artış fonu, maliyet artış fonu vs.),
- ▶ İkincil olarak, sadece kar dağıtımına bağlı vergi kesintisine tabi tutulacak özsermaye hesaplarının (geçmiş yıl karları, olağanüstü yedekler vs.),
- ▶ Son olarak ise işletmeden çekilmesi halinde vergilendirilmeyecek olan aynı ve nakdi sermayenin

işletmeden çekildiği kabulüne dayanmaktaydı. Söz konusu duruma ilişkin yargı kararlarının bir kısmı İdare'nin yaklaşımına uygun olmakla birlikte konuyla ilgili çok sayıda aksi yönde kararlar da bulunmaktaydı.

2. 7420 SAYILI KANUNLA GETİRİLEN YASAL DÜZENLEME

Sermaye azaltımının vergilendirilmesine ilişkin olarak ortada bulunan yasal boşluğun doldurulması amacıyla 7420 sayılı Kanun'un 22'nci maddesiyle Kurumlar Vergisi Kanunu'na 32/B maddesi eklenmiş ve 'Sermaye azaltımında vergileme' başlığı altında şu düzenlemelere yer verilmiştir;

"(1) Kurumlar tarafından sermayeye eklenen öz sermaye kalemlerinin, sermayeye eklendiği tarihten itibaren beş tam yıl geçtikten sonra herhangi bir şekilde sermaye azaltımına konu edilmesi durumunda, nakdi veya aynı sermaye ile sermayeye eklenen di-

ğer unsurların toplam sermayeye oranlanması suretiyle azaltıma konu edilen tutar içerisindeki sermaye unsurları tespit olunur. Söz konusu oranın tespitinde;

a) Sermayeye ilave dışında başka bir hesaba nakledilmesi, işletmeden çekilmesi veya sermaye hesabından başka hesaplara aktarımı kurumlar vergisine ve kâr dağıtımına veya ana merkeze aktarılan tutara bağlı vergi kesintisine tabi tutulacak öz sermaye kalemlerinin,

b) Sadece kâr dağıtımına veya ana merkeze aktarılan tutara bağlı vergi kesintisine tabi tutulacak öz sermaye kalemlerinin,

c) Başka bir hesaba nakledilmesi veya işletmeden çekilmesi halinde vergilendirilmeyecek olan aynı ve nakdi sermayenin

toplam sermaye içindeki payları dikkate alınır.

(2) Kurumların öz sermaye kalemlerini sermayeye ekledikleri tarihten itibaren beş tam yıllık süre tamamlanmadan sermaye azaltımı yapmaları durumunda, azaltımın sırasıyla birinci fıkranın (a), (b) ve (c) bentlerinde yer alan sermaye unsurlarından yapıldığı kabul edilir.

(3) Sermaye azaltımında, öncelikli olarak sermayeye ilave edilen öz sermaye kalemlerinden, sermayeye eklenme tarihi beş tam yıllık süreyi geçmemiş olanların işletmeden çekildiği kabul edilir.

(4) Bu maddenin birinci, ikinci ve üçüncü fıkraları kapsamında sermaye azaltımı suretiyle tespit olunan sermaye unsurlarından; birinci fıkranın (a) bendi kapsamında olanlar kurumlar vergisine ve vergi kesintisine, (b) bendi kapsamında olanlar sadece vergi kesintisine tabi tutulur. Kurumlar vergisine ve vergi kesintisi-

ne tabi sermaye unsurlarında, kesinti matrahı hesaplanan kurumlar vergisi düşüldükten sonra kalan tutar olup, bu tutar üzerinden Kanunun 15 inci ve 30 uncu maddeleri ile 193 sayılı Kanunun 94 üncü maddesi hükmü kapsamında kesinti yapılır.

(5) Geçmiş yıl zararlarının mahsubu suretiyle sermaye azaltılması durumunda, bu şekilde azaltıma konu edilen sermaye unsurları birinci, ikinci ve üçüncü fıkra hükümlerine göre tespit edilir ancak bu tutarlar üzerinden dördüncü fıkra kapsamında vergi kesintisi yapılmaz."

Yukarıda yer verilen yasal düzenlemede de görüleceği üzere, K.V.K. 32/B maddesinde sermaye azaltımında vergileme esasları, sermayeye eklenen özsermaye kalemlerinin eklendiği tarihten itibaren beş tam yıl geçip geçmemesine göre ikili bir ayrıma tabi tutulmuştur. Söz konusu düzenlemenin uygulanmasına ilişkin açıklamalara ise 21 seri No'lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği'nde yer verilmiştir.

2.1. Sermaye Azaltımına Konu Edilebilecek Sermaye Unsurları

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 192'nci maddesinde, işletmenin aktif toplamı ile borçları arasındaki fark öz sermaye olarak tanımlanmaktadır. 1 Sıra No.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğinde ise öz sermaye; "işletme sahip veya ortaklarının bilanço tarihinde işletmeye yapmış oldukları sermaye yatırımlarının tutarını gösteren ödenmiş sermaye ile sermaye yedekleri, kar yedekleri, geçmiş yıllar karları ve geçmiş yıllar zararları ve dönemin net kar veya zararını kapsar" şeklinde ifade edilmiştir.

Şirketler tarafından öz sermaye kalemleri içerisinde yer alan yenden değerlendirme fonları, enflasyon

düzeltilme farkları, geçmiş yıl karları vs. gibi hesaplar sermayeye ilave edilebilmektedir. Bunların sermayeye ilavesi sonrasında mükellefler tarafından daha ileri bir tarihte sermaye azaltımına karar verilmesi durumunda bu azaltımın sermayeye ilave edilen hangi özkaynak kalemlerinden yapıldığı vergilendirme açısından önem arz etmektedir.

Bu kapsamda, Kurumlar Vergisi Kanununa eklenen 32/B maddesi ile kurumların sermayelerini azaltmaları durumunda, hangi sermaye unsurunun ne kadar tutarda azaltılmış kabul edileceği ve azaltılan bu tutarın nasıl vergilendirileceği hususları belirlenmiştir.

21 seri No'lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği'nde, kanun düzenlemesine de uygun olarak, azaltıma konu edilebilecek sermaye unsurlarının;

- I) Sermayeye ilave dışında başka bir hesaba nakledilmesi, işletmeden çekilmesi veya sermaye hesabından başka hesaplara aktarımı kurumlar vergisine ve kar dağıtımına/ana merkeze aktarılan tutara bağlı vergi kesintisine tabi tutulacak öz sermaye kalemleri,
- II) Sadece kar dağıtımına/ana merkeze aktarılan tutara bağlı vergi kesintisine tabi tutulacak öz sermaye kalemleri,
- III) Başka bir hesaba nakledilmesi veya işletmeden çekilmesi halinde vergilendirilmeyecek olan aynı ve nakdi sermaye

olmak üzere üç sınıfta gruplandırılabilirliği belirtildikten sonra;

- Kurumlar Vergisi Kanununun 32/B maddesi uyarınca, öz sermaye kalemlerinin sermayeye eklendiği tarihten itibaren beş tam yıllık süre tamamlanmadan sermaye azaltımı yapılması durumunda, azaltımın yukarıdaki gruplandırmada (I), (II) ve (III) numaralı sınıflarda yer alan sermaye unsurlarından sırasıyla ya-

pıldığı kabul edileceği,

- Diğer taraftan, bu unsurların sermayeye eklendiği tarihten itibaren beş tam yıl geçtikten sonra herhangi bir şekilde sermaye azaltımına konu edilmesi durumunda ise söz konusu sınıflandırmalarda yer alan sermaye unsurlarının toplam sermayeye oranlanması suretiyle azaltıma konu edilen tutar içerisindeki sermaye unsurları tespit olunacağı

açıklamalarına yer verilmiştir.

Dolayısıyla, kurumlar tarafından öz sermaye kalemlerinin sermayeye eklendiği tarihten itibaren beş tam yıl geçmeden sermaye azaltılması durumu ile beş tam yıl geçtikten sonra sermaye azaltılması durumlarında vergilendirmede farklılık olmaktadır.

2.2. Öz Sermaye Kalemlerinin Sermayeye Eklennesinden Sonra Sermaye Azaltımına Gidilmesi Hallerinde Vergileme

Yukarıda bahsedildiği üzere, öz sermaye kalemlerinin sermayeye eklennesinden sonra sermaye azaltımına gidilmesi hallerinde vergileme, söz konusu kalemlerin sermayeye eklendiği tarihlere göre farklılık arz etmektedir. Zira, beş tam yıl geçmeden sermaye azaltılması ile beş tam yıl geçtikten sonra sermaye azaltılması durumları ve bunun yanı sıra beş tam yıl geçen ve geçmeyen kalemlerin bir arada bulunduğu sermaye azaltımı durumlarında ortaya çıkan vergi hesabı ve bunun sonucunda oluşan vergi yükü değişiklik göstermektedir. Söz konusu senaryolar kapsamındaki sermaye azaltım durumları vergisel sonuçları ile birlikte aşağıda ayrı başlıklar halinde ele alınacaktır.

2.2.1. Beş Tam Yıl Geçmeden Önce Sermaye Azaltılması

Şirketler tarafından öz sermaye kalemlerinin sermayeye eklendiği tarihten itibaren beş tam yıl geçmeden önce sermaye azaltılması durumunda söz konusu sermaye, makalenin bir önceki kısmında bahsedildiği şekli ile; I, II ve III'üncü maddelerdeki sıraya göre çekilmiş sayılmaktadır. Yani önce hem kurumlar vergisine hem de stopaja tabi kalemlerin çekildiği, sonra sadece stopaja tabi kalemlerin ve en son ise çekilmesi vergilendirilmeyecek olan aynı ve nakdi sermayenin çekildiği kabul edilmektedir.

Bu düzenlemeyi basit olarak örneklendirecek olursak; 2012 yılında 5.000.000 TL nakit sermaye ile gerçek kişi ortaklar tarafından kurulmuş olan bir şirketin, 2022 yılında 2.000.000 TL tutarındaki geçmiş yıllar karını ve

1.000.000 TL'lik yeniden değerlendirme farkını sermayeye ekleyerek sermayesini 8.000.000 TL'ye çıkardığı ve sonrasında 2025 yılında 4.000.000 TL tutarında sermaye azaltımına gittiği var sayılırsa (kurumlar vergisi oranı %25, gelir vergisi stopaj oranı %15 olarak kabul edilmiştir);

Bu durumda özkaynak kalemlerinin sermayeye eklenme tarihinden itibaren beş tam yıl geçmeden sermayede bir azaltım söz konusu olacağı için, azaltılan sermaye yukarıdaki I, II ve III'üncü maddelerdeki sıralamayla çekilmiş sayılacaktır. Yani öncelikle 1.000.000 TL yeniden değerlendirme farkı kurumlar vergisi ve stopaja tabi tutulacak, sonra 2.000.000 TL geçmiş yıl karı sadece stopaja tabi tutulacak ve en son ise 1.000.000 TL nakit sermaye vergiye tabi olmaksızın çekilmiş olacaktır.

Bu durumda;

- ▶ Yeniden değerlendirme farkının azaltılmasından 1.000.000 TL * %25= 250.000 TL kurumlar vergisi ve geriye kalan 750.000 TL'den %15 oranında 112.500 TL gelir vergisi stopajı,
- ▶ Geçmiş yıl karının azaltılmasından 2.000.000 TL * %15= 300.000 TL gelir vergisi stopajı

olmak üzere toplam (250.000 + 112.500 + 300.000 =) 662.500 TL vergi hesaplanacaktır. Nakit sermayeye isabet eden 1.000.000 TL'lik sermaye azaltımı ise vergiye tabi olmayacaktır.

2.2.2. Beş Tam Yıl Geçtikten Sonra Sermaye Azaltılması

Bu durumda, yani sermayeye ilave olunan öz sermaye kalemlerinin sermayenin bir unsuru olduğu tarihten itibaren beş tam yıl geçtikten sonra sermaye azaltılması halinde; işletmeye konulan nakdi veya aynı sermaye ile sermayeye eklenen diğer unsur-

ların toplam sermayeye oranlanması suretiyle azaltıma konu edilen tutar içerisindeki sermaye unsurları tespit edilecektir. Dolayısıyla, her bir sermaye kalemi, toplam sermaye içerisindeki payı nispetinde azaltılmış sayılacaktır.

Bu durumu bir önceki kısımda yer alan örnekle aynı tutar ve dağılım olacak şekilde ele alırsak; 2012 yılında 5.000.000 TL nakit sermaye ile gerçek kişi ortaklar tarafından kurulmuş olan bir şirket, 2019 yılında 2.000.000 TL'lik geçmiş yıllar karlarını ve 1.000.000 TL'lik yeniden değerlendirme farkını sermayeye ekleyerek sermayesini 8.000.000 TL'ye çıkarmış ve sonrasında 2025 yılında 4.000.000 TL tutarında sermaye azaltımına gitmiştir.

Şirket tarafından beş tam yıl geçtikten sonra sermayenin azaltıldığı ve dolayısıyla her bir sermaye kaleminin toplam sermaye içerisindeki payı nispetinde azaltılmış sayılacağı için; mükellefin toplam 8.000.000 TL tutarındaki sermayesinin 5/8'inin (5.000.000 TL / 8.000.000 TL) nakdi sermayeden, 2/8'inin geçmiş yıl karlarından, 1/8'inin ise yeniden değerlendirme farklarından oluştuğu kabul edilecektir. Buna göre, 2025 yılında sermayenin 4.000.000 TL azaltılması nedeniyle azaltılan tutarın; 2.500.000 TL'sinin (4.000.000 TL*5/8) nakdi sermayeden, 1.000.000 TL'sinin (4.000.000 TL*2/8) geçmiş yıl karlarından, 500.000 TL'sinin (4.000.000 TL*1/8) ise yeniden değerlendirme farklarından kaynaklandığı kabul edilecektir.

Bu durumda;

- ▶ Yeniden değerlendirme farkının azaltılmasından 500.000 TL * %25= 125.000 TL kurumlar vergisi ve geriye kalan 375.000 TL'den %15 oranında 56.250 TL gelir vergisi stopajı,
- ▶ Geçmiş yıl karının azaltılmasından

1.000.000 TL * %15= 150.000 TL gelir vergisi stopajı

olmak üzere toplam (125.000 + 56.250 + 150.000 =) 331.250 TL vergi hesaplanacaktır. Nakit sermayeye isabet eden sermaye azaltımı kısmı ise vergiye tabi olmayacaktır.

2.2.3. Beş Tam Yıl Geçen ve Geçmeyen Kalemlerin Bir Arada Bulunması Halinde Sermaye Azaltımı

Kurumlar tarafından yapılacak sermaye azaltımında, daha önce sermayeye eklenen öz sermaye unsurlarının sermayeye eklenme tarihi itibarıyla bazılarının beş tam yıllık süreyi aştığı, bazılarının ise bu süreyi aşmadığı durumlar söz konusu olabilmektedir. Bu durumda, sermayeye ilave edilen öz sermaye unsurlarından öncelikle sermayeye eklenme tarihi beş tam yılı geçmemiş olan unsurların sermayeden azaltıldığı kabul edilecektir.

Söz konusu durumu önceki kısımlarda yer alan örneklerle paralel olacak şekilde ele alacak olursak; 2012 yılında 5.000.000 TL nakit sermaye ile gerçek kişi ortaklar tarafından kurulmuş olan bir şirket, 2017 yılında 1.000.000 TL'lik geçmiş yıllar karlarını sermayeye ekleyerek sermayesini 6.000.000 TL'ye çıkarmıştır. 2022 yılında ise 1.000.000 TL'lik geçmiş yıllar karlarını ve 1.000.000 TL'lik yeniden değerlendirme farkını sermayeye ekleyerek sermayesini 8.000.000 TL'ye çıkarmış ve sonrasında 2025 yılında 4.000.000 TL tutarında sermaye azaltımına gitmiştir.

Şirket tarafından azaltılan sermaye öncelikle beş tam yılı geçmeyen kalemlerden azaltılmış ve geriye kalan tutarlar ise beş tam yılı geçen kalemlerden azaltılmış sayılacaktır. Bu durumda, beş tam yılı geçmeyen sermaye kalemlerinden öncelikle 2022 yılında sermayeye ilave

edilmiş olan 1.000.000 TL'lik yeniden değerlendirme farkı kurumlar vergisi ve stopaja tabi olarak azaltılacaktır. Sonrasında yine aynı yıl sermayeye ilave edilen 1.000.000 TL'lik geçmiş yıl karları gelir vergisi stopajına tabi olarak azaltılacaktır.

Geriye kalan azaltım kalanı tutarı olan 2.000.000 TL ise beş yılı geçen kalemlerden oranlama yapılmak suretiyle azaltılacaktır. Buna göre mükellefin 6.000.000 TL tutarındaki kalan sermayesinin; $2.000.000 * (5.000.000 / 6.000.000) = 1.666.666$ TL'si nakit sermaye olarak vergiye tabi olmaksızın azaltılacaktır. 2017'de sermayeye ilave edilen 2.000.000 * $(1.000.000 / 6.000.000) = 333.334$ TL'lik geçmiş yıl karı ise sadece stopaja tabi olarak azaltılacaktır.

Bu durumda;

- ▶ Yeniden değerlendirme farkının azaltılmasından 1.000.000 TL * %25= 250.000 TL kurumlar vergisi ve geriye kalan 750.000 TL'den %15 oranında 112.500 TL gelir vergisi stopajı,
- ▶ 2022'de sermayeye ilave edilen geçmiş yıl karının azaltılmasından 1.000.000 TL * %15= 150.000 TL gelir vergisi stopajı,
- ▶ 2017'de sermayeye ilave edilen geçmiş yıl karının azaltılmasından 333.334 TL * %15= 50.000 TL gelir vergisi stopajı

olmak üzere toplam $(250.000 + 112.500 + 150.000 + 50.000 =)$ 562.500 TL vergi hesaplanacaktır. Nakit sermayeye isabet eden sermaye azaltımı kısmı ise vergiye tabi olmayacaktır.

2.3. Geçmiş Yıl Zararlarının Mahsubu Suretiyle Sermaye Azaltımı

Geçmiş yıl zararlarının sermayeye mahsup edilmesi işleminde ortaklara nakden veya hesaben yapılmış bir ödeme söz konusu olmadığından, bu mahsup işlemi kar payı dağıtımı veya ana merkeze aktarılan tutar olarak değerlendirilmemekte ve azaltıma konu edilen sermaye unsurları üzerinden vergi kesintisi yapılmamaktadır.

Bununla birlikte, geçmiş yıl zararlarının sermaye azaltımı suretiyle mahsubunda, sermayeye eklenen öz sermaye kalemlerinin içerisinde sermaye azaltımı esnasında kurumlar vergisine tabi tutulması gereken bir unsur olması halinde (örneğin; enflasyon düzeltilmesi farklarının veya yeniden değerlendirme farklarının geçmiş yıl zararlarına mahsubu gibi) bu tutarlar için kurumlar vergisi hesaplanması gerekecektir.

2.4. Devir, Kısmi ve Tam Bölünme İşlemleri Sonrasında Yapılan Sermaye Azaltımları

Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 19'uncu maddesi kapsamında devir, kısmi ve tam bölünme işlemlerine istinaden şirket sermayesinden devrolunan unsurlar kurumlar vergisine ve stopaja tabi tutulmamaktadır. Ayrıca, kısmi bölünme kapsamında gerçekleşen devirler nedeniyle yapılan sermaye azaltımında, sermayeye eklenmiş olan unsurların devralan şirkete devredilmesi ve bu şirket nezdinde söz konusu unsurların (muhasabe alt hesaplarında) takip edilmesi halinde, bölünen şirket nezdindeki sermaye azaltımı nedeniyle bu aşamada herhangi bir vergileme söz konusu olmamaktadır.

Ancak, devir, kısmi veya tam bö-

lünme işlemleri sonrasında devralan şirkette sermaye azaltımına gidilmesi halinde, söz konusu sermaye azaltımı bu makalenin önceki bölümlerinde belirtildiği sıralama ve esaslara göre vergilenecektir. Bu durumda beş tam yıllık sürenin tespitinde, sermaye unsurlarının devreden şirketin sermayesinde kaldığı süreler de devralan şirketler tarafından dikkate alınacaktır. Dolayısıyla, devrolunan sermaye unsurlarının tescil tarihleri dahil alt kırımları ile devrolması ve bu şekilde takip edilmesi beş yıllık sürenin hesabı açısından önem arz etmektedir.

Devir, kısmi veya tam bölünme işlemleri sonrasında devralan şirkette sermaye azaltımına gidilmesi halinde gerçekleştirilecek olan vergilemeye ilişkin detaylı örneklere 21 seri No'lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği'nde yer verilmiş olup, makalenin ilgili kısımlarında bu durumlarda gerçekleştirilecek olan vergilemenin özüne yer verilmiş olduğundan ve ayrıca çalışmayı sınırlandırabilmek adına bu kısım için ayrıca örnek olaylara yer verilmemiştir.

2.5. Sermaye Şirketlerinin Kendi Hisselerini İktisap Etmesi Sonucu Yapılan Sermaye Azaltımı

Gelir Vergisi Kanunu'nun 94'üncü maddesi hükümlerine göre; tam mükellef sermaye şirketlerinin TTK hükümleri kapsamında iktisap ettikleri kendi hisse senetleri veya ortaklık paylarını sermaye azaltımı yoluyla itfa etmeleri halinde, iktisap bedeli ile hisse senetlerinin veya ortaklık paylarının itibari değeri arasındaki olumsuz farkın, sermaye azaltımına ilişkin kararın ticaret siciline tescil edildiği tarih itibarıyla sermaye şirketleri nezdinde %15 oranında vergi kesintisine tabi tutulması gerekmektedir.

Ancak, 14.02.2023 tarih ve 6791 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile yapılan değişiklik sonrasında, payları Borsa İstanbul'da işlem gören tam mükellef sermaye şirketlerinin iktisap ettikleri kendi paylarına ilişkin olarak dağıtılmış kar payı sayılan tutarlar üzerinden %0 oranında tevkifat yapılacaktır.

Buna göre, payları Borsa İstanbul'da işlem gören tam mükellef sermaye şirketlerinin iktisap ettikleri kendi paylarına ilişkin olarak dağıtılmış kâr payı sayılan tutarlar üzerinden %0 oranında tevkifat söz konusu olacak; ancak diğer şirketlerin 07.07.2023 tarih ve 7343 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile bu tarihten itibaren iktisap edecekleri paylarına ilişkin olarak dağıtılmış kâr payı sayılan tutarlar üzerinden %15 oranında tevkifat uygulanacaktır.

Söz konusu madde hükmü esas itibarıyla kendi paylarını iktisap eden ve iktisap ettikleri bu kıymetleri sermaye azaltımı yoluyla itfa eden sermaye şirketlerinin, kendi hisse senetleri ve ortaklık paylarının iktisabına ilişkin ödenen bedel ile bu varlıkların itibari değeri arasındaki farkın şirketler için dağıtılmış kar payı olarak kabul edileceği ve bu tutar üzerinden Kanunda belirtilen oranda vergi kesintisi yapılması gerektiğine yönelik hususları düzenlemektedir.

Sermaye azaltımında vergilemeye yönelik hükümler içeren Kurumlar Vergisi Kanununun 32/B maddesi ise; kurumlar tarafından yapılan sermaye azaltımında sermayenin hangi unsurundan ne kadar azaltılacağına yönelik hükümler ihtiva etmektedir. Bu bağlamda, söz konusu Kanun maddeleri birbirinden farklı iki hususu düzenlemekte olup, sermaye azaltımı dolayısıyla azaltılan tutar üzerinden yapılması gereken vergi kesintisi ile sermaye şirketlerinin iktisap ettikleri kendi payları üzerinden dağıtılmış kar payı sayılan ve vergi kesintisi yapılan tutar birbirinden farklı kaynakları ihtiva etmektedir.

SONUÇ

Sermaye azaltımının vergilendirilmesine ilişkin uygulamalar, uzun yıllar boyunca mükellefler ile Maliye İdaresi arasında ihtilaflara neden olmuştur. Özellikle şirketlerin daha önce sermayeye eklemiş oldukları öz sermaye kalemlerinin sermaye azaltımı sırasında İdarece vergilendirilmesine ilişkin olarak; bu konuda yasal bir düzenlemenin olmaması, uygulamanın tamamen idari görüş kapsamında yürütülmesi ve bu görüşün mümkün olan en çok vergilendirme yaklaşımına dayanması söz konusu ihtilafların temel kaynağını oluşturmaktaydı.

Bu ihtilafların giderilmesi amacıyla 7420 sayılı Kanunla yapılan düzenleme ile Kurumlar Vergisi Kanununa 32/B maddesi eklenmiş ve farklı sermaye azaltım türleri için belirlemeler yapılmıştır. Bu kapsamda, en son sermaye artırımından itibaren beş tam yıl geçmeden sermaye azaltılması ile beş tam yıl geçtikten sonra sermaye azaltılması durumlarında veya bunların bir arada bulunduğu durumlarda, geçmiş yıl zararlarının mahsubu amacıyla azaltım durumunda ve kurumların devir, kısmi ve tam

bölünme sonrasında sermaye azaltım durumlarında ortaya çıkacak olan vergilendirmeye ilişkin düzenlemeler yapılmıştır.

Bu düzenlemeler mükellefler ile İdare arasında bahsi geçen ihtilafların giderilmesi ve sermaye azaltımı yapan şirketlerin daha önce sermayeye eklemiş oldukları öz sermaye kalemlerinin vergilendirilmesinden doğacak olan yükümlülüklerinin belirlenmesi, sermaye azaltımında vergilendirme konusunda yasallığı sağlamak adına önemli bir adım olarak ortaya çıkmakta ve bu sayede konuya ilişkin belirsizlikler büyük ölçüde giderilmiş bulunmaktadır. Ancak, getirilen düzenlemeler kendi içerisinde farklı senaryolar içeren detaylardan oluştuğu için konunun sermaye azaltım gündemi olan şirketlerce dikkatli bir şekilde ele alınmasını gerektirmektedir. Dolayısıyla, olası sermaye azaltımında önemli tutarlara varabilecek vergilerle karşı karşıya kalınabileceği dikkate alınarak, kararın alınması aşamasında bu hususun da dikkate alınması mükellefler için elzemdir.

ORTAĞIN ŞİRKETTEN BORÇ KULLANMASI, KAR PAYI ALMASI VEYA HUZUR HAKKI ALMASININ VERGİSEL YÖNDEN KARŞILAŞTIRMASI

GİRİŞ

Sermaye şirketlerinde ortakların şirketle olan mali ilişkileri, hem ticaret hukuku hem de vergi hukuku açısından özel düzenlemelere tabidir. Bu ilişkilerin vergisel boyutu, özellikle vergi güvenliği ve vergi adaletinin sağlanması bakımından önem arz etmektedir. Türk vergi mevzuatında, ortakların şirket kaynaklarını kişisel menfaatleri doğrultusunda kullanmalarını önlemeye yönelik çeşitli düzenlemeler bulunmaktadır.

Bu çalışmada, ortağın şirketten borç kullanması, kâr payı alması ve huzur hakkı elde etmesi uygulamaları; vergisel sonuçları, riskleri ve maliyet unsurları bakımından değerlendirilecektir.

1. HUZUR HAKKI NEDİR

Huzur Hakkı, Türk Dil Kurumu sözlüğünde; "Belli bir konuyu görüşmek için toplanan bir kurulun üyelerine ödenen para, hakkıhuzur" olarak tanımlanmaktadır.

Bunun yanı sıra, Yargıtay 11. Hukuk Dairesi tarafından 10.05.2010 tarihinde verilen ve E:2010/5400, K:2010/5060 sayılı Karar'da huzur hakkı; "... o dönemde çalışan yöneticilerin harcadıkları emek ve mesailerine karşılık, genel kurul kararları ile belirlenen ve yöneticilere genellikle aylık olarak ödenmesi kararlaştırılan bir meblağdır. Davacının ileri sürdüğü şekilde, tek bir yöneticiye ve yapılan belli bir işin karşılığı olarak ödenecek bir meblağın huzur hakkı olarak nitelendirilmesi mümkün değildir." şeklinde ifade edilmiştir.

1.1. Anonim Şirketlerde Huzur Hakkı

TTK'nın 408/(b) maddesinde; "Yönetim kurulu üyelerinin seçimi, süreleri, ücretleri ile huzur hakkı, ikramiye ve prim gibi haklarının belirlenmesi, ibraları hakkında karar verilmesi ve görevden alınmaları. 'ibaresi yer almaktadır. Buna göre, yönetim kurulu üyelerinin seçiminde ve yönetim kurulu üyelerine ödenecek ücret, huzur hakkı, ikramiye ve primlerin tespitinde şirket genel kurulu yetkilendirilmiştir. Ayrıca, yine TTK'nın 394. maddesinde "Yönetim kurulu üyelerine, tutarı esas sözleşmeyle veya genel kurul kararıyla belirlenmiş olmak şartıyla huzur hakkı, ücret, ikramiye, prim ve yıllık kârdan pay ödenebilir" ibaresi yer almaktadır.

Anonim şirket esas sözleşmesine konulacak bir hükümlerle veya genel kurul kararıyla yönetim kurulu üyelerine katıldıkları her toplantı için bir ücret ödenebileceği (huzur hakkı) gibi belirli dönemlerde ücret ödenmesi de kararlaştırılabilir. Bu kapsamda; TTK'nın 394. ve 408/(b) maddeleri uyarınca, yönetim kurulu üyelerine ödenecek ücret, huzur hakkı, ikramiye ve primlerin tespiti için:

- ▶ Şirket esas sözleşmesinde konu ile ilgili bir madde yer almalı veya
- ▶ Şirket genel kurulu tarafından bu ödemenin yapılabilmesi için bu konuya özgü bir genel kurul kararı alınmış olmalıdır.

Yine TTK'nın 408. maddesinin 3. fıkrasında; "Tek pay sahipli anonim şirketlerde bu pay sahibi genel kurulun tüm yetkilerine sahiptir. Tek pay sahibinin genel kurul sıfatıyla alacağı kararların geçerlilik kazanabilmeleri için yazılı olmaları şarttır." hükmü yer almaktadır. Başka bir ifadeyle; anonim şirkette tek ortak bulunması ve tek ortağın genel kurulun bütün yetkilerine sahip olması, ortak tarafından alınan kararların yazılı olması koşuluna bağlanmıştır. Bu doğrultuda, tek ortaklı anonim şirketlerde ortak tarafından alınacak ücret, huzur hakkı, ikramiye ve primler ile ilgili kararların da yazılı olması gerekmektedir.

1.2. Limited Şirketlerde Huzur Hakkı

TTK'nın 622. maddesi uyarınca, anonim şirket genel kurul kararlarının butlanına ve iptaline ilişkin hüküm-

ler, kıyas yoluyla limited şirketlere de uygulanmaktadır. Yine TTK'nın "B) Yönetim ve Temsil" başlıklı 623. maddesinde; "Şirketin yönetimi ve temsili şirket sözleşmesi ile düzenlenir. Şirketin sözleşmesi ile yönetimi ve temsili, müdür sıfatını taşıyan bir veya birden fazla ortağa veya tüm ortaklara ya da üçüncü kişilere verilebilir. En azından bir ortağın, şirketi yönetim hakkının ve temsil yetkisinin bulunması gerekir." ibaresi yer almakta ve "Müdürler, kanunla veya şirket sözleşmesi ile genel kurula bırakılmamış bulunan yönetime ilişkin tüm konularda karar almaya ve bu kararları yürütmeye yetkilidirler." şeklinde devam etmektedir. Anılan TTK hükmü uyarınca, ortak olan veya olmayan müdür veya müdürler limited şirketin yönetim ve temsili ile yetkilidir. Bu nedenle limited şirket müdürler kurulu, anonim şirket yönetim kuruluna benzetilmektedir.

Bu kapsamda, anonim şirket yönetim kurulu başkan ve üyelerine yapılan ödemeler ile limited şirket ortaklar kurulu tarafından belirlenen limited şirket müdürlerine yapılan ödemeler de huzur hakkı olarak nitelendirilebilecektir.

1.3. Huzur Hakkının Kanuni Düzenlemeler Açısından Değerlendirilmesi

1.3.1. Türk Ticaret Kanunu Açısından Değerlendirilmesi

TTK'nın 394. maddesinde ise; "Yönetim kurulu üyelerine, tutarı esas sözleşmeyle veya genel kurul kararıyla belirlenmiş olmak şartıyla huzur hakkı, ücret, ikramiye, prim ve yıllık kârdan pay ödenebilir" şeklinde düzenlenmiştir.

1.3.2. Gelir Vergisi Kanunu Açısından Değerlendirilmesi

GVK'nın 61. maddesi uyarınca; yönetim kurulu başkanı veya üyesi olarak huzur hakkı elde eden kişi gerçek kişi ise bu kişilere yapılan ödemeler ücret olarak değerlendirilmektedir. GVK'nın "Vergi Tevkifatı" başlıklı 94. maddesinin 1. fıkrasına göre; "Hizmet erbabına ödenen ücretler ile 61'inci maddede yazılı olup ücret sayılan ödemelerden (istisnadan faydalananlar hariç), 103 ve 104'üncü maddelere göre" vergiye tabi tutulmaktadır.

1.3.3. Kurumlar Vergisi Kanunu Açısından Değerlendirilmesi

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun (KVK'nın) 6. maddesinde; kurumlar vergisinin, mükelleflerin bir hesap dönemi içinde elde ettikleri safi kurum kazancı üzerinden hesaplanacağına ve safi kurum kazancının tespitinde GVK'nın ticari kazanç hakkındaki hükümlerinin uygulanacağına yer verilmiştir. GVK'nın "İndirilecek Giderler" başlıklı 40. maddesinin 1. fıkrasına göre "Ticari kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi için yapılan genel giderler" 'safî kazancın tespitinde indirim olarak kabul edilmektedir.

Kurumların kendi ortakları, ilişkili kişiler arasında sayıldığından, şirket ortaklarına hizmetleri karşılığında olmak kaydıyla emsaline uygun olarak ödenen huzur hakkının kurum kazancının tespitinde gider olarak dikkate alınabileceğine cevaz verilmiştir. Başka bir ifadeyle, kurumun ilişkili kişi sayılan yönetim kurulu başkan veya üyelerine emsallere uygunluk ilkesine aykırı olarak yapılan mal veya hizmet alım ya da satım işlemlerinin transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıtımı olarak değerlendirilebileceği için yönetim kurulu başkan veya üyelerine yapılacak huzur hakkı ödemelerinin kurumun mali yapısına uygun ve makul düzeyde olması gerekmektedir. Aksi durumda, KVK'nın 13.maddesinde belirtilen transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıtılması hakkındaki hükümlerin uygulanacağı ve emsaline göre fazla ödenen ücret tutarının kurum kazancının tespitinde gider olarak indirim konusu yapılamayacaktır.

1.3.4. Damga Vergisi Kanunu Açısından Değerlendirilmesi

488 sayılı Damga Vergisi Kanunu'na ekli (1) sayılı tablonun IV-1/b fıkrası uyarınca; "Maaş, ücret, gündelik, huzur hakkı, aidat, ihtisas zammı, ikramiye, yemek ve mesken bedeli, harcırah, tazminat ve benzeri her ne adla olursa olsun hizmet karşılığı alınan paralar (avans olarak ödenenler dahil) için verilen makbuzlar ile bu paraların nakden ödenmeyerek kişiler adına açılmış veya açılacak cari hesaplara nakledildiği veya emir ve havaalelerine tediye olunduğu takdirde nakli veya tediye temin eden kâğıtlar" üzerinden binde 7,59 nispetinde damga vergisi ödenmektedir. Bu sebeple, yönetim kurulu başkan ve üyelerine yapılan brüt huzur hakkı tutarı üzerinden binde 7,59 nispetinde damga vergisi ödenmesi gerekmektedir.

1.3.5. Vergi Usul Kanunu Açısından Değerlendirilmesi

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun (VUK'un) 238. maddesi uyarınca, GVK'ya göre ücret kabul edilen huzur hakkı ödemeleri için de "bordro" düzenlenmesi gerekmektedir.

1.3.6. Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu Açısından Değerlendirilmesi

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 4/b-3 maddesi uyarınca; Anonim şirketlerin yönetim kurulu üyesi olan ortakları, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerin komandite ortakları, diğer şirket ve donatma iştiraklerinin ise tüm ortakları kısa ve uzun vadeli sigorta uygulaması açısından sigortalı sayılmakta ve 4/b (Eski Bağ-Kur) kapsamında yer almaktadır. Başka bir deyişle; anonim şirketlerin yönetim kurullarında görev alan ortakları, 4/b sigortalısı sayıldığından ve hizmet akdine bağlı bir işçi-işveren ilişkisinden kaynaklanmadığı için bu kişilere ödenecek huzur hakkından sigorta primi kesilmeksizin bu kişiler adına her ay bordro düzenlenip gelir vergisi ve damga vergisi kesintisi yapılması gerekmektedir.

Bu arada bazı yönetim kurulu üyeleri hem şirket çalışanı olarak bordrolu gözükmekte hem de yönetim kurulu olarak kendilerine huzur hakkı ödemesi yapılmaktadır. Şirket çalışanı olduklarından dolayı zaten 4/a kapsamında aldıkları ücretten sigorta primi kesintisi yapılmaktadır. Dolayısıyla ayrıca almış oldukları huzur hakkı ödemeleri için herhangi bir sigorta kesintisi yapılması gerekmektedir.

1.4. Huzur Hakkı Hesaplamasında Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

Huzur hakkı uygulamalarında sıklıkla karşılaşılan hatalar, şirketlerin hem mali hem de hukuki yükümlülükler açısından riskle karşılaşmasına neden olabilir. Bu nedenle şu hususlara özellikle dikkat edilmelidir:

- ▶ Genel Kurul Kararı olmadan yapılan huzur hakkı ödemeleri geçersizdir. Mutlaka resmî karar alınmalı ve karar defterine kaydedilmelidir.
- ▶ Tutarlar belirlenirken emsal ücret analizi yapılmalıdır. Aksi takdirde, yüksek tutarlı ödemeler "örtülü kazanç dağıtımı" kapsamında incelenebilir.
- ▶ Aynı kişi hem huzur hakkı hem maaş alıyorsa, bu durumun bordrolarda açık şekilde gösterilmesi gerekir.
- ▶ Bordro sisteminde huzur hakkı ayrı kalem olarak muhasebeleştirilmeli, genel maaş bordrosuyla karıştırılmamalıdır.
- ▶ KVK ve GVK uyumu açısından yapılan ödeme ve kesintilerin şeffaf biçimde raporlanması önemlidir.

1.5. Huzur Hakkındaki Ücret Kesintisinin Vergi Yükü ile Huzur Hakkı Ödemelerinin Gider Yazılması Avantajının Karşılaştırılması

Gelir Vergisi Kanununun 61'inci maddesine göre huzur hakkı ödemeleri ücret olarak tanımlanmakta ve stopaj yoluyla vergilendirilmektedir. Buna göre, huzur hakkı ödemelerinde, Gelir Vergisi Kanunu'nun 103. Maddesinde ücretler için belirlenen vergi dilimlerine göre stopaj kesintisi yapılmaktadır. Ayrıca, huzur hakkı ödemelerine, Gelir Vergisi Kanunu'nun 23/18 maddesinde yer alan asgari ücretten gelir vergisi istisnası ve damga vergisi istisnasının uygulanacağı da unutulmamalıdır. Dolayısıyla asgari ücrete kadara ödenecek huzur hakkı

için şirkette bir vergi yükü oluşmayacaktır. Ancak zararda olan ve asgari ücretin üzerinde huzur hakkı ödeyen şirketlerde ise huzur hakkının gider efekti de kullanılamayacağı için şirkete vergi yükü oluşturacağı tabidir.

Ayrıca, Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve ilgili mevzuat çerçevesinde; 4/1-a kapsamındaki sigortalılara ödenen huzur hakkı ödemelerinden sigorta primi kesilecek, söz konusu kişi, aynı yerde 5510 sayılı Kanununun 4-1/b kapsamında çalışıyorsa bu kişiye ödenecek huzur hakkı ödemesi sigorta prime tabi değildir.

Huzur hakkı ödemeleri Gelir Vergisi Kanununun 61'inci maddesi düzenlemesi gereğince ücret olarak vergiye tabi olmakla birlikte işletmeler tarafından yapılan bu ödemeler Gelir Vergisi Kanununun 40/1. Maddesi kapsamında vergi matrahının tespitinde gider olarak dikkate alınmaktadır. Bu noktada huzur hakkı ödemelerinde, vergi yükü ve vergi avantajı kıyaslaması yapılmasını gerektirmektedir. Vergi yükü ve vergi avantajı kıyaslaması aşağıdaki gibidir.

Ay	Brüt Huzur Hakkı	Gelir Vergisi	Damga Vergisi	İstisna Gelir Vergisi	İstisna Damga Vergisi	Net Tutar
Ocak	145.299,95	21.794,99	1.102,83	4.211,33	250,6977	126.864,16
Şubat	151.647,67	28.094,53	1.151,01	4.211,33	250,6977	126.864,16
Mart	159.450,27	35.837,91	1.210,23	4.211,33	250,6977	126.864,16
Nisan	169.435,82	45.747,67	1.286,02	4.211,33	250,6977	126.864,16
Mayıs	169.435,82	45.747,67	1.286,02	4.211,33	250,6977	126.864,16
Haziran	169.435,82	45.747,67	1.286,02	4.211,33	250,6977	126.864,16
Temmuz	168.983,97	45.625,67	1.282,59	4.537,75	250,6977	126.864,16
Ağustos	167.492,64	45.223,01	1.271,27	5.615,10	250,6977	126.864,16
Eylül	167.492,64	45.223,01	1.271,27	5.615,10	250,6977	126.864,16
Ekim	184.447,89	62.050,73	1.399,96	5.615,10	250,6977	126.863,00
Kasım	188.350,34	65.922,62	1.429,58	5.615,10	250,6977	126.863,94
Aralık	188.350,48	65.922,67	1.429,58	5.615,10	250,6977	126.864,03
Toplam	2.029.823,32	552.938,16	15.406,36	57.881,20	3.008,37	1.522.368,37

	Toplam Vergi	İstisna Tutar	Ödenecek Vergi
Stopaj Olarak Ödenen Gelir Vergisi	568.344,52	60.889,57	507.454,95
	Brüt Tutar	Vergi Avantajı (%25)	
Gider Etkisi Sebebiyle Tasarruf Edilen Kurumlar Vergisi	2.029.823,32	507.455,83	

Yukarı yer alan çalışma tablolarından da anlaşılacağı üzere, 2026 yılı için yaklaşık 126.864,00-TL net huzur hakkı ödemelerinin, kurumlar vergisi mükelleflerine vergi yükü sıfır olduğu görülmektedir.

2. KAR PAYI NEDİR

Tasarruf sahiplerinin sermayelerinin ticaret ve sanayide değerlendirilmesi sonucu elde edilen kazancın kendilerine dağıtılmasına kâr payı denir.

Başka bir ifadeyle kâr payı, bir şirketin hisse senedi fiyatı doğrultusunda ne kadar ödeme yapıldığını yıllık olarak gösteren bir menkul sermaye iradidir.

2.1. Kâr Payının Belirlenmesi

TTK m. 508 uyarınca esas sözleşmede aksine bir hüküm yoksa kâr ve tasfiye payı pay sahibinin sermaye payı için şirkete yaptığı ödemelerle orantılı olarak hesaplanır. Pay sahiplerinin kâra katılımı hakkında esas alınan değer, şirketin yıllık bilançosu uyarınca belirlenen net dönem kârıdır. Net dönem kârı ise kanun ve esas sözleşme hükümleri uyarınca kararlaştırılır. Ancak dikkat edilmelidir ki, kanuni ve esas sözleşmede öngörülen isteğe bağlı yedek akçeler ayrılmadıkça pay sahiplerine dağıtılacak kâr payı belirlenemez (TTK m. 523/1). Bu nedenle kâr payı yıllık net dönem kârından ve ancak bu amaç için ayrılan veya herhangi bir belirli amaç taşımayan serbest akçelerden dağıtılabilir (TTK m. 509/2).

2.2. Kâr Payını Dağıtmaya Yetkili Organ

Genel kurulun devredilemez görev ve yetkilerini düzenleyen TTK m. 408/2'nin (d) bendinde finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık raporuna, yıllık kâr üzerinde tasarrufa, kâr payları ile kazanç paylarının belirlenmesine, yedek akçenin sermayeye veya dağıtılacak kâra katılması dâhil, bu konulara dair kararların alınması genel kurulun devredilemez yetkisi olarak belirlenir. Böylece genel kurul kâr payının belirlenmesi ve dağıtımını konusunda tek yetkili organ olup, bu yetkisini yönetim kuruluna devretmesi mümkün değildir.

3. ORTAĞIN ŞİRKETTEN BORÇ KULLANMASI

Günümüzde birçok şirket ortağı, şirketleri ile istedikleri gibi para alverişinde bulunabileceklerini düşünmektedirler. Oysa şirket ortağı, şirketin %100 hissesine de sahip olsa, şirket ile olan borç alacak ilişkisinde istediği gibi hareket edemez. Ortağın, şirket ile para alış verişi kanunlarımız açısından kurallar altına alınarak sınırları çizilmiştir.

3.1. Türk Ticaret Kanunu Açısından Değerlendirme

Türk Ticaret Kanunu'nun 358. maddesinde ortakların şirketten borç para alması sınırlandırılmıştır. Buna göre, pay sahipleri, sermaye taahhüdünden doğan vadesi gelmiş borçlarını ödemedikçe ve şirketin serbest yedek akçelerle birlikte kârı geçmiş yıl zararlarını karşılayacak düzeyde olmadıkça şirkete borçlanamaz. Bu maddede şirkete borçlanmanın hangi durumda yapılamayacağı belirtilmekle birlikte, ne miktarda borçlanılacağına sınıırı belirtilmemiştir.

3.2. Türk Ceza Kanunu Açısından Değerlendirme

Türk Ticaret Kanunu'nun 562. maddesinde, borçlanma yasağına aykırı davranan ortakların üç yüz günden az olmamak üzere adli para cezasıyla cezalandırılacakları hüküm altına alınmıştır.

Türk Ceza Kanunu'na göre, adli para cezası, beş günden az ve kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde yedi yüz otuz günden fazla olmamak üzere belirlenen tam gün sayısının, bir gün karşılığı olarak takdir edilen miktar ile çarpılması suretiyle hesaplanan meblağın hükümlü tarafından Devlet Hazinesine ödenmesi şeklinde tanımlanmıştır.

3.3. Kurumlar Vergisi Kanunu Açısından Değerlendirme

Kurumlar Vergisi Kanununun 13. Maddesine göre Kurumların, ilişkili kişilerle emsallere uygunluk ilkesine aykırı olarak tespit ettikleri bedel veya fiyat üzerinden mal veya hizmet alım ya da satımında bulunursa, kazanç tamamen veya kısmen transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü olarak dağıtılmış sayılır. Alım, satım, imalat ve inşaat işlemleri, kiralama ve kiraya verme işlemleri, ödünç para alınması ve verilmesi, ikramiye, ücret ve benzeri ödemeleri gerektiren işlemler her hal ve şartta mal veya hizmet alım ya da satımı olarak değerlendirilir hükmü bulunmaktadır.

Bu çerçevede, şirketin ortaklarından olan alacaklarına emsallere uygun bir faiz uygulanması ve aylık dönemler itibarıyla ortaklara fatura edilen bu faiz tutarlarının tahakkuk esas gereği kurum kazancına dahil edilerek vergilendirilmesi gerekmektedir.

Ayrıca Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 11/1-c maddesine göre transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü olarak dağıtılan kazançlar kanunen kabul edilme-yen gider olarak değerlendirilmektedir ve şirketin mali karına ilave edilmesi gerekmektedir. Ayrıca emsalin altında bir faiz oranı ile ortağa borç para verilmesi durumunda emsale aykırı belirlenmiş faiz tutarı 5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 13/6. Maddesi çerçevesinde Kurumlar Vergisi kanunlarının uygulamasında, hesap döneminin son günü itibarıyla ortağa dağıtılmış kâr payı olarak sayılacaktır.

Ayrıca transfer fiyatlandırılması incelemelerinde 20.12.2021 tarih ve 2021/DK-1/1 sayılı Vergi Denetim Kurulu Danışma Kurulu kararında belirtildiği üzere mükellefin ortaklarına para kullandığı durumlarda iç emsal yok ise Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından ilan edilen bankalarca açılı

lan ticari kredilere uygulanan ağırlıklı ortalama faiz oranının kullanılmasını gerektirdiği belirtilmiştir.

3.4. KDV Kanunu Açısından Değerlendirme

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 1. maddesinin 1. fıkrasında, Türkiye'de yapılan ve maddede sayılan işlemlerin katma değer vergisine tabi olduğu, ticari, sınai, zirai faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetlerin katma değer vergisine tabi olacağı, ifade edilmiştir.

Anılan kanunun 4. ve 5. maddelerinde ise, hizmet ve hizmet sayılan haller tanımlanmıştır:

- ▶ Hizmet, teslim ve teslim sayılan haller ile mal ithalatı dışında kalan işlemlerdir.
- ▶ Bu işlemler; bir şeyi yapmak, işlemek, meydana getirmek, imal etmek, onarmak, temizlemek, muhafaza etmek, hazırlamak, değerlendirmek, kiralamak, bir şeyi yapmamayı taahhüt etmek gibi, şekillerde gerçekleşebilir.
- ▶ Vergiye tabi bir hizmetten, işletme sahibinin, işletme personelinin veya diğer şahısların karşılıksız yararlandırılması hizmet sayılır.

Bu hükümler ışığında bakıldığında, sermaye şirketlerinin ortaklarına cari hesap yoluyla borç para kullandırmaları işlemi, ticari anlamda bir finansman hizmeti olup, Kanunun 1/1. maddesine göre KDV ye tabi bulunmaktadır.

Ayrıca, şirketler tarafından ortaklara karşılıksız dahi olsa borç verilmesi durumunda, KDV Kanunu 5.madde kapsamında hizmet işlemi söz konusu olup, söz konusu borç tutarına anılan kanunun 27.maddesi kapsamında emsal faiz oranı üzerinden faiz hesaplanarak faiz üzerinden KDV hesaplanması gerekmektedir.

3.5. Ortağın Şirketten Borç Almasının Vergisel Sonuçları

Özellikle faiz oranlarının yüksek olduğu dönemlerde ortağa şirketten borç verilmesi çok efektif olmayacaktır. Borç için işletilecek faiz yükü ve söz konusu faiz üzerinden hesaplanacak KDV yükü şirkete yüklü bir maliyet oluşturacaktır. Ayrıca bahsi geçen faiz tutarının ortak tarafından netice itibarıyla ödemesi gerekecektir. Ancak zararda olan şirketlerde ve devreden KDV'si yüksek olan şirketlerde ortağa borç vermek suretiyle ortağın finanse edilebileceğini belirtmek isteriz.

4. HUZUR HAKKI ÖDEMESİ Mİ, KAR PAYI DAĞITIMI MI ŞİRKETTEN BORÇ ALMAK MI AVANTAJLI?

Huzur hakkı, kâr payı ve şirketten borç alma uygulamasında doğru karar verebilmek için bu üç konunun vergi maliyetini karşılaştırmak gerekir. Müdürlere ve yönetim kurulu üyelerine ödenecek huzur hakkı bir ücret olup mevcut mevzuat gereği asgari ücreti aşan kısmı vergilendirilir ve brüt tutarın tamamı aynı zamanda gider yazılarak kurum kazancından indirilmek suretiyle daha az kurumlar vergisi ödenir. Yöneticilere ödenecek kâr payında ise, ödeme esnasında %15 stopaj ödenir, kalan tutar hak sahibine ödenir. Ayrıca, kâr payı elde eden hak sahibi brüt tutarın %50'sini yıllık beyannameyle menkul sermaye iradi olarak beyan ederek hesaplanan gelir vergisinden stopajın düşülmesi sonrası kalan tutarın ödemesi gerekmektedir. Şirketten alınan borç için ise şirketin ortak adına faiz hesaplaması ve bu faiz üzerinden de KDV hesaplaması gerekmektedir.

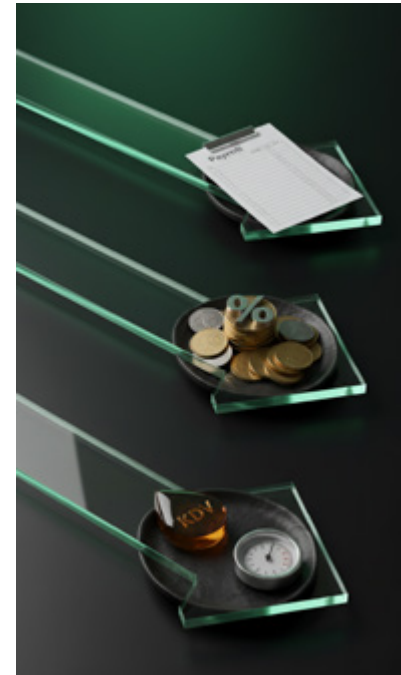
2026 yılı için yıllık 2.029.823,32 TL brüt huzur hakkı ödenmesi halinde, kurumlar vergisi mükelleflerine vergi yükü sıfır olarak hesaplamıştık. İlgili tutarın kar

payı olarak dağıtılması ve ortağa borç olarak verilmesi halinde ise ortaya çıkabilecek vergi yükü hesaplaması aşağıdaki gibidir.

Kar Payı Dağıtımı	Tutar
Brüt Kar Payı Tutarı	2.029.823,32
Tevkifat Tutarı (%15)	304.473,50
Ödenecek Net Kar Payı	1.725.349,82
Beyan Edilecek Kar Payı (%50 İstisna)	1.014.911,66
Hesaplanan Gelir Vergisi	237.719,08
Mahsup Edilecek Tevkifat Tutarı	304.473,50
Ödenecek Gelir Vergisi	(66.754,42)
Toplam Vergi Yükü	237.719,08

Borç Verilmesi	Tutar
Verilen Borç Tutarı	2.029.823,32
Hesaplanan Faiz Tutarı*	1.014.911,66
Faiz Üzerinden Hesaplanan KDV	202.982,33
Hesaplanan K.V.	253.727,92
Ödenecek Toplam Vergi	456.710,25

*Faiz oranı yüzde elli olarak dikkate alınmış olup, hesaplama bir yıllık süreyi kapsamaktadır.

SONUÇ

Şirket ortaklarından seçilen yönetim kurulu başkan ve üyelerine verilen yetki ve sorumlulukları dolayısıyla aldıkları riskler, şirket için vermiş oldukları hizmetler ve yönetim kurulu toplantılarına katılmaları karşılığında, şirket ortaklarına "huzur hakkı" adı altında ücret verilebilecektir.

Huzur hakkı olarak ödenen ücretler, ticari faaliyetin sürdürülmesi için katılan genel giderler kapsamında değerlendirildiğinden ve emsallerine ve şirketin mali durumuna uygun olması halinde kurum kazancının tespitinde indirim konusu yapılabilecektir. Buna karşılık, şirket ortaklarına dağıtılan kâr payları "menkul sermaye iradı" olarak nitelendirildiğinden ve ticari kazancın tespitinde gider olarak dikkate alınamadığından, kurum kazancının tespitinde indirim konusu yapılması mümkün değildir.

Ayrıca şirket tarafından huzur hakkı veya kar dağıtmak yerine ortağa borç vermek suretiyle de ortak finanse edilebilmektedir. Bu çerçevede konu değerlendirildiği takdirde ulaşılabilecek sonuçları aşağıdaki gibi özetleyebiliriz.

Şirketlerin kar payı dağıtabilmesi için şirketin kar etmiş olması gerekmektedir. Dolayısıyla kar elde etmeden ortağın kar dağıtmak suretiyle finanse edilmesi de mümkün olmayacaktır. Bu kar üzerinden öncelikle kurumlar vergisi ödeneceği unutulmamalıdır.

Dönem zararı oluşan şirketlerde asgari ücreti aşan huzur hakkı ile ortağın finanse edilmesi durumunda söz konusu huzur hakkının kurumlar vergisi etkisi de kullanılamayacağı için ödenen gelir vergisi ve damga vergisi şirket üzerinde bir yük oluşturacaktır.

Özellikle faiz oranlarının yüksek olduğu dönemlerde ortağın şirketten borç verilmek suretiyle finanse edilmesi şirket nezdinde yüksek tutarda adet geliri ve hesaplanan KDV yaratacağı için bu yöntemi tavsiye etmemekteyiz. Ancak devreden KDV ve zarar eden şirketlerde ise bu dönemlerde ortağın şirketten borç verilmek suretiyle finanse edilmesi tercih edilebilecek bir yöntem olarak karşımıza çıkacaktır.

Asgari ücrete kadar ödenecek huzur hakkı, şirket zararda olsa da bir vergi yükü oluşturmayacaktır. Ancak zarar eden şirketlerde asgari ücretin üzerinde ödenen huzur hakkının şirkete vergi yükü oluşturacağı tabiidir.

GEÇMİŞ ENFLASYON DÜZELTMELERİNDEN KAYNAKLI OLARAK 2025 YILI KURUMLAR VERGİSİ BEYANNAMESİNDE DİKKATE ALINACAK HUSUSLAR

GİRİŞ

19 yıllık bir aradan sonra ilk kez 31.12.2023 tarihli bilançolar enflasyon düzeltmesine tabi tutulmuş, söz konusu düzeltme işlemi 2024 yılında da devam etmiştir. 2025 yılı içinde ise ilk olarak 15 Şubat 2025 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 582 Sıra Numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile 2025 hesap döneminin birinci, ikinci ve üçüncü geçici vergi dönemlerinde enflasyon düzeltmesi yapılmayacağına yönelik düzenleme yapılmıştır. Bu düzenlemeden sonra, sene sonu itibarıyla enflasyon düzeltmesi yapılıp yapılmayacağına ilişkin süreç uzun süre netlik kazanmamış; mükellefler ve uygulayıcılar, uygulamanın yürürlüğe girip girmeyeceğini öngöremedikleri bir bekleme dönemine girmiştir. Kuantum fiziğindeki “Schrödinger’in kedisini” örneğinde olduğu gibi, enflasyon düzeltmesi de mevzuat netleşinceye kadar adeta hem var hem yok kabul edilerek mükelleflerin ve uygulayıcıların gündeminde belirsiz bir durumda kalmıştır.

2025 yılının son haftasına gelindiğinde, enflasyon düzeltmesine ilişkin sis bulutları teker teker dağılmaya başlamıştır. Bu kapsamda, öncelikle 24 Aralık 2025 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 587 Sıra Numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile 2025 hesap döneminin dördüncü geçici vergi döneminde de enflasyon düzeltmesi yapılmamasına yönelik düzenleme yapılmıştır. Bunu takiben, yalnızca bir gün sonra 25 Aralık 2025 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 7571 sayılı Kanun’un 34’üncü mad-

desiyle, 2025, 2026 ve 2027 hesap dönemlerinde şartların oluşup oluşmadığına bakılmaksızın enflasyon düzeltmesi uygulanmayacağına yönelik düzenleme yapılmıştır.

Bu Makalemizde, önceki iki yılda (2023 ve 2024 yıllarında) yapılan enflasyon düzeltmelerinin 2025 yılı kurumlar vergisi hesaplamasına olan etkileri ile uygulamada dikkat edilmesi gereken başlıca hususlar başlıklar halinde detaylı olarak ele alınacaktır.

1. BEYANNAME ÜZERİNDE ROFM İNDİRİMİ

ROFM olarak kısalttığımız Reel Olmayan Finansman Maliyeti; her türlü borçlanmada, borç tutarlarına (yabancı para üzerinden borçlanmalarda borcun alındığı tarihteki Türk Lirası karşılıklarına), borcun kullanıldığı döneme ait TEFE artış oranının uygulanması suretiyle hesaplanan tutarı ifade etmektedir. Başka bir ifadeyle Reel Olmayan Finansman Maliyeti, ilgili kıymetin maliyetine ilave edilmiş finansman giderinin içindeki enflasyon farkından oluşmaktadır.

2023 hesap dönemi sonuna ilişkin bilançoaya ait düzeltme ile sınırlı olmak üzere, amortisman süresi bitmemiş olan kıymetlere ilişkin **maliyet veya alış bedelinden düşülen Reel Olmayan Finansman Maliyetinden amortisman ayrılmamış tutar**, 2024 ve sonraki hesap dönemlerinde **5 yılda ve eşit taksitler halinde** dönem kazancının tespitinde beyanname üzerinde indirim olarak dikkate alınabilecektir.

Enflasyon düzeltmesi uygulamasında, söz konusu Reel Olmayan Finansman Maliyetleri bilançoda görünmeyeceği için, bunların mukayyet değerleri ile beyanname üzerinde indirim konusu yapılması gerekmektedir. Söz konusu indirim uygulamasından ilk olarak 2024 yılında yararlanılmış olup 2024 yılında olduğu gibi 2025 yılı Kurumlar Vergisi Beyannamesinde de (ve 2026, 2027 ve 2028 yıllarına ait Kurumlar Vergisi Beyannamelerinde) bu indirimden aynı tutarda yararlanma hakkı bulunmaktadır. Söz konusu uygulama mükelleflere vergisel avantaj sağlayacağı için bu hususun atlanmaması önemlidir.

Ayrıca söz konusu amortisman tabi iktisadi kıymetin 01.01.2024 tarihinden sonra satılması halinde, satış tarihi itibarıyla Reel Olmayan Finansman Maliyetinin itfa olunmayan kısmının, 5 yılda itfa beklenmeyip kıymetin satıldığı hesap döneminde indirim olarak dikkate alınmasının mümkün bulunduğunu hatırlatmakta fayda bulunmaktadır.

Kısacası 2024 yılında beyanname üzerinde indirim konusu yapılan ROFM tutarı için 2025 yılında (ve 2026, 2027 ve 2028 yıllarında da) indirim hakkı devam etmektedir.

2. YAPILMAKTA OLAN YATIRIMLARA İLİŞKİN 549 HESAPTA YER ALAN ENFLASYON FARKLARI

30.10.2024 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren 7529 sayılı Kanun kapsamında yapılan düzenlemeyle; yatırım aşamasında olup, bu yatırımdan henüz ticari faaliyeti bulunmayan başka bir ifadeyle gelir elde etmeyen şirketlerin enflasyon düzeltmesinden kaynaklanan vergi yükü hafifletilmiş, düzeltme sonrasında oluşan enflasyon farklarının ise özel bir fon hesabına alınarak belirli dönemler itibarıyla vergilendirilmesi sağlanmıştır.

Yapılan düzenlemeye göre;

- ▶ Özel fon hesabında bulunan enflasyon farkları, yatırımın tamamlanarak ilgili iktisadi kıymetin aktifleştirilmesi gereken dönem ile bu dönemi takip eden dört hesap dönemi içerisinde eşit taksitler halinde dönem kazancının tespitinde dikkate alınacaktır.
- ▶ Özel fon hesabında izlenen ve dönem kazancının tespitinde dikkate alınmayan tutarlar, her yıl **bir önceki yıla ilişkin olarak** bu Kanun uyarınca belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılabacaktır.

Uygulamayı bir örnek üzerinden anlatacak olursak, yapılan düzenlemeye bağlı olarak yapılmakta olan yatırımlar hesabında 2024 yılında toplam 10.000.000 TL enflasyon farkı oluşması durumunda bu tutar gelir hesapları ile ilişkilendirilmeden 549 Özel Fonlar hesabında takip edilecektir. 2025 yılında bu yatırımın tamamlanarak aktifleştirilmesi ve bir önceki yıl yeniden değerlendirme oranının %40 olarak kabul edilmesi durumunda öncelikle özel fonda yer alan enflasyon farkı toplam 14.000.000 TL olacak, bu tutarın 1/5’i olan 2.800.000 TL 2025 yılının dönem kazancının tespitinde dikkate alınacaktır. 2026 yılında ise

enflasyon farkından geriye kalan 11.200.000 TL tekrardan bir önceki yıl yeniden değerlendirme tutarı ile artırılabacak ve bulunan tutarın 1/4’ü 2026 yılının dönem kazancının tespitinde dikkate alınacaktır. Sonraki yıllarda ise tekrar yeniden değerlendirilmiş tutarın sırasıyla 1/3’ü, yarısı ve son yılda kalanın tamamı ilgili hesap dönemlerine ilişkin kazancın tespitinden dikkate alınacaktır.

Dolayısıyla söz konusu uygulama, aktifleştirmenin yapıldığı yılı takip eden dört hesap döneminde daha dikkatle takip edilmeli ve ilgili dönemlerin kazanç hesaplamalarında dikkate alınmalıdır. Aktifleştirmenin en erken 2024 hesap döneminde yapılabileceği göz önünde bulundurulduğunda, enflasyon düzeltmesinden kaynaklı olarak özel fonlarda takip edilen tutarların 2028 hesap dönemine de dahil olmak üzere dönem kazancını artırıcı nitelikte sonuçlar doğuracağı anlaşılmaktadır.

Yatırım döneminde veya iktisadi kıymetin aktifleştirilmesinden sonra işin bırakılması veya özel fon hesabında izlenen söz konusu tutarların bir kısmının veya tamamının başka bir hesaba nakledilmesi ya da işletmeden çekilmesi hallerinde, dönem kazancında dikkate alınmayan enflasyon düzeltmesinden kaynaklı fark tutarları; işin bırakıldığı veya özel fon hesabının kısmen veya tamamen bu bent hükümlerine aykırı şekilde kullanıldığı dönemin kurum kazancının tespitinde dikkate alınacaktır.

Gelecek yıllarda kademeli olarak gelir yazmak istemeyen firmalar, kanaatimizce, diledikleri takdirde 2024 yılından devir gelen ve 549 Özel Fonlar hesabında takip edilen enflasyon farkı tutarlarını 2025 yılı hesap döneminin içinde bu tutarı tek seferde gelir olarak dikkate alabilirler. Bu durumda 549 Özel Fonlar hesabında bakiyenin doğrudan gelir hesaplarına (679 Diğer Olağan Dışı Gelir Karlar)

virmanlanması yeterli olacaktır.

Yapılan düzenlemede, yeniden değerlendirme oranına ilişkin olarak “her yıl bir önceki yıla ilişkin olarak bu Kanun uyarınca belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılır” hükmüne yer verilmiştir. Bu kapsamda, 2025 yılı içinde uygulanacak yeniden değerlendirme oranının, bir önceki yıl olan 2024 yılı için 574 Seri Numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile tespit edilen %43,93 oranı olarak dikkate alınması gerekmektedir.

2025 yılı hesap döneminde dikkate edilecek olan hususları özetleyecek olursak;

- ▶ Yatırımın 2025 yılında da devam etmesi durumunda herhangi bir işlem yapılmayacaktır.
- ▶ Yatırımın 2024 yılında aktifleştirilmesi durumunda, 2024 yılından devir gelen ve özel fonlarda yer alan enflasyon fark tutarının 2025 yılı içinde öncelikle %43,93 oranı ile yeniden değerlendirilmesi ve bulunan tutarın 1/4’ünün dönem kazancı ile ilişkilendirilmesi gerekmektedir (ilk 1/5’lik kısım 2024 yılında kazanca dahil edilmiş olacaktır).
- ▶ Yatırımın 2025 yılında aktifleştirilmesi durumunda, 2024 yılından devir gelen ve özel fonlarda yer alan enflasyon fark tutarının 2025 yılı içinde öncelikle %43,93 oranı ile yeniden değerlendirilmesi ve bulunan tutarın 1/5’inin dönem kazancı ile ilişkilendirilmesi gerekmektedir.
- ▶ Özel fonlarda yer alan enflasyon fark tutarının yeniden değerlendirme oranı ile değerlendirilmesi sonucu oluşan değer artışı için ilave bir kayıt yapılmadan ayrıca takip edilmesi, kayıt yapılacak ise de nazım hesaplarda söz konusu tutarın muhasebeleştirilmesi; aktifleştirme döneminde bağlı olarak 549 Özel Fonlar hesabında yer alan tutarın 1/5’inin ya da 1/4’ünün

gelir hesaplarına virmanlanması; yeniden değerlendirme sonrasında ortaya çıkan farkların ise aktifleştirme dönemine bağlı olarak 1/5'inin ya da 1/4'ünün beyanname üzerinde Kanunen Kabul Edilmeyen Gider olarak beyan edilmesi ve böylece kurum kazancında dikkate alınması uygundur/mümkündür.

3. 2023 YILI DÜZELTMESİNDEN OLUŞAN GEÇMİŞ YILLAR KARLARI

19 yıl sonra ilk kez yapılan enflasyon düzeltmesi işleminin usul ve esasları 555 Sıra Numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği'nde açıklanmıştır. Enflasyon düzeltmesi yapılmayan bir dönemden sonra, ilk kez yapılan enflasyon düzeltmesi vergisiz olduğundan dolayı 2023 yıl sonunda yapılan enflasyon düzeltmesi işleminden oluşan enflasyon farkları 2023 yılı dönem kazancının tespitinde dikkate alınmamış, söz konusu farkla özkaynaklarda takip edilmiştir.

Mezkur Tebliğin 55. maddesinde belirtildiği üzere, 2023 yılı enflasyon düzeltmesinden kaynaklanan geçmiş yıl karının sermayeye ilavesi dışında herhangi bir suretle başka bir hesaba nakledilmesi veya işletmeden çekilmesi durumunda, nakledilen veya çekilen tutarın bu işlemlerin yapıldığı dönemlerin kazancı ile ilişkilendirilmeksizin bu dönemde gelir veya kurumlar vergisine tabi tutulması gerekmektedir. Ayrıca işletmeden çekilen değerler, elde edenlerin hukuki statüsüne göre kar payı stopajına tabi tutulacak ve kar paylarının vergilendirilmesine ilişkin hükümler doğrultusunda vergilendirilecektir.

Örneğin, 2023 yılındaki enflasyon düzeltmesinden kaynaklanan 10.000.000 TL geçmiş yıllar karlarının 2025 yılında ortaklara dağıtılması durumunda söz konusu tutarın beyanname üzerinde "İşletmeden Çekilen Enflasyon Farkları" satırında beyan edilmesi ve dönem kazancından ayrı bir şekilde

kurumlar vergisine tabi tutulması gerekmektedir. Böyle bir durumda 10.000.000 TL üzerinden genel kurumlar vergisi oranı olan %25 üzerinden yapılan hesaplamada 2.500.000 TL ilave (dönem matrahından bağımsız) kurumlar vergisi söz konusu olacaktır.

4. PASİF KALEMLERE İLİŞKİN ENFLASYON FARKLARI

Pasif kalemlere ait enflasyon fark hesapları, herhangi bir suretle başka bir hesaba nakledildiği veya işletmeden çekildiği takdirde, bu işlemlerin yapıldığı dönemlerin kazancı ile ilişkilendirilmeksizin, ilgili dönemde vergiye tabi tutulacaktır.

Öz sermaye kalemlerine ait enflasyon farklarının enflasyon düzeltmesi sonucu oluşan geçmiş yıl zararlarına mahsup edilmesi veya kurumlar vergisi mükelleflerince sermayeye ilave edilmesi mümkün olup; bu işlemler kar dağıtımını sayılmayacaktır.

Avanslar, depozitolar, hak edişler ve sabit kıymet yenileme fonu gibi işleyişi gereği ilgili olduğu hesaplara aktarılarak kapatılması mümkün olan hesapların kapatılması durumunda da bunlara ait enflasyon fark hesapları işletmeden çekilmiş sayılmayacaktır.

Ancak, özkaynak hesaplarının 2023 ve 2024 yıllarındaki enflasyon düzeltmesinden kaynaklanan farklarının, yukarıda yer verilen istisnalar hariç olmak üzere 2025 yılında (veya müteakip yıllarda) başka bir hesaba nakledilmesi ya da işletmeden çekilmesi durumunda, söz konusu tutarın 2025 yılı kazancı (ya da işletmeden çekildiği veya başka bir hesaba nakledildiği yılın kazancı) ile ilişkilendirilmeden kurumlar vergisine tabi tutulması gerekmektedir.

5. GELECEK AYLARA/ YILLARA AİT GİDERLER İLE GELECEK AYLARA/ YILLARA AİT GELİRLER HESAPLARINDAKİ ENFLASYON FARKLARI

555 Sıra Numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği'nin ekinde yer alan listelerde parasal olan ve olmayan kıymetler listelenmiş, "180 Peşin ödenen ve cari dönem içinde ilgili gider hesaplarına kaydedilmemesi gereken, gelecek döneme ait giderler" ve "280 Peşin ödenen ve cari dönem içinde ilgili gider hesaplarına kaydedilmemesi gereken gelecek yıllara ait giderler" parasal olmayan kıymet olarak sayılmıştır.

Söz konusu hesapların enflasyon farklarının, ait olduğu dönemlerde gider olarak dikkate alınması gerekmektedir. Gider hesaplarına aktarılan düzeltme farklarının 2023 hesap döneminden kaynaklanması durumunda ise, söz konusu enflasyon farklarının kurumlar vergisi beyannamesinde kanunen kabul edilmeyen giderler bölümünde gösterilmesi gerekmektedir.

Aynı şekilde "380 Gelecek Aylara Gelirler" ve "480 Gelecek Yıllara Ait Gelirler" hesaplarının, 2023 yıl sonu düzeltmesinden kaynaklanan enflasyon farklarının ait olduğu dönemlerde gelir olarak dikkate alınması gerekmekte olup, söz konusu enflasyon farklarının kurumlar vergisi beyannamesinde "Diğer indirimler" satırında beyan edilmesi gerekmektedir.

Bu kapsamda, söz konusu hesapların 2023 yılından kaynaklanan enflasyon farklarının 2025 hesap döneminde gelir veya gider olarak kayıtlara alınması durumunda, söz konusu tutarların vergi etkisini ortadan kaldırmak amacıyla beyanname üzerinde kanunen kabul edilmeyen giderler veya diğer indirimler olarak beyan edilmesine dikkat edilmeli ve 2025 yılı kurum kazancı bu husus kapsamında hesaplanmalıdır.

6. ARSA, ARAZİ, STOK VE İŞTİRAKLERİN ZARARINA SATILMASI DURUMUNDA ENFLASYON FARKLARI

Düzeltilme işlemine tabi tutulmuş olan 2023 hesap dönemi sonuna ait bilançoda yer alan parasal olmayan kıymetlerden amortismanına tabi olmayan kıymetlerin, düzeltilmiş değerlerinin altında bir bedelle satılması halinde, düzeltme sonrası değerle, düzeltme öncesi değer arasındaki farka isabet eden zararın, gelir veya kurumlar vergisi matrahının tespitinde dikkate alınmaması gerekmektedir.

Amortismanına tabi olmayan kıymetler; arsa, arazi, stok ve iştirakler (mali duran varlıklar ile hisse senetleri) olarak sınıflandırılabilir. Buna göre, 31.12.2023 tarihli bilançoda söz konusu varlıkların yer alması ve bu varlıkların 2023 yılında enflasyon düzeltmesine tabi tutulmasının ardından, 2025 yılında maliyet değerinden (2023 ve 2024 enflasyon farkları dahil) daha düşük bir bedelle satılmaları halinde, oluşan zararın ne kadarının 2023 yılından kaynaklandığı tespit edilmeli ve tespit edilen tutar 2025 yılı kurumlar vergisi beyannamesinde kanunen kabul edilmeyen gider olarak dikkate alınmalıdır.

7. YILLARA SARI İNŞAAT İŞLERİNE İLİŞKİN ENFLASYON FARKLARI

Gelir Vergisi Kanunu'nun mükerrer 120. maddesinde hükme bağlandığı ile 217 Seri Numaralı Gelir Vergisi Tebliği'nin ilgili bölümlerinde belirtildiği üzere yıllara yaygın inşaat işlerinin beyan dönemi, işin bittiği tarih veya ilgisine göre geçici ve kesin kabul tutanağının onaylandığı takvim yılına ait kurumlar vergisi beyanıdır. Bu kapsamda, söz konusu işlere ilişkin maliyet ve hakedişler geçici vergi beyannamelerinde gelir tablosunda beyan edilmeyip, sadece kurumlar vergisi beyannamesinde dönem kazancına dahil edilmektedir. Bu hususa bağlı olarak da yıllara sari

inşaat ve onarma işlerine ait maliyet ve hakedişlere ilişkin enflasyon düzeltme farkları, "Enflasyon Düzeltme Hesabı" yerine "Yıllara Sari İnşaat Enflasyon Düzeltme Hesabı"na kaydedilmektedir.

Yıllara sari inşaat ve onarma işlerine ait maliyet ve hakediş tutarları ile ilgili olarak 2023 hesap dönemi sonu itibarıyla düzeltme sonucu oluşan düzeltme farklarının işin bitiminde (2023 hesap dönemi sonundan önce başlayan işlerde) mali kar/zarar tutarının tespitinde dikkate alınmaması gerekmektedir.

Bir başka ifade ile 2023 hesap dönemi sonuna kadar geçen süreye isabet eden kazanç düzeltme öncesi hükümlere, sonraki dönemlere isabet eden kazanç ise düzeltilmiş değerlere göre tespit edilecek ve bunların toplanması suretiyle oluşan kazanç tutarı beyan edilecektir.

Dolayısıyla 2025 hesap dönemi içinde yıllara sari inşaat işlerinin tamamlanması durumunda; 2023 yıl sonunda yapılan enflasyon düzeltmesi işleminden oluşan enflasyon farklarının gelir ve gider hesaplarına yansıtılıp kapatılması sonucunda ilgili tutarlardan,

► Gider olarak kayıtlara alınan tutarların kurumlar vergisi beyannamesinde, kanunen kabul edilmeyen gider olarak beyan edilmesi,

► Gelir olarak kayıtlara alınan tutarların ise beyanname üzerinde diğer indirim olarak beyan edilmesi,

gerekmektedir. Bu düzeltmeler neticesinde, yıllara sari inşaat ve onarım işlerinde yapılan enflasyon düzeltmesi işleminin, ilgili projenin kar/zararına hiçbir etkisinin bulunmadığı sonucunun çıktığını belirtmek isteriz.

8. SERMAYEYE İLAVE EDİLMİŞ OLAN ENFLASYON FARKLARI

Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 32/B maddesinde, sermaye azaltımında vergileme işlemlerine ilişkin açıklamalar yer almaktadır. Bu bağlamda, sermaye azaltımı yapılması durumunda, sermaye azaltımının sermayeye ilave edilen hangi kalemlerden yapıldığı vergilendirme açısından önem arz etmektedir.

Özkaynak hesaplarına ilişkin enflasyon farklarının; sermayeye ilave dışında başka bir hesaba nakledilmesi, işletmeden çekilmesi veya sermaye hesabından başka hesaplara aktarımı kurumlar vergisine tabi olmaktadır. Dolayısıyla enflasyon düzeltmesi işlemleri sonucunda, özkaynak hesaplarına ilişkin enflasyon farklarının sermayeye ilave edilmesi mümkün olmakla birlikte, sermaye artışı sonrasında yapılan sermaye azaltımı işleminde, sermaye içerisine yer alan söz konusu enflasyon farklarının (mezkur 32/B maddesindeki esaslar ve sıralamaya göre) vergilendirilmesi gerekmektedir.

Dolayısıyla 2025 yılında yapılmış veya 2026 ve sonrasında yapılabilecek sermaye azaltımlarında, sermayeye eklenmiş enflasyon farklarının olup olmadığı da dikkate alınmalıdır.

SONUÇ

31.12.2025 tarihli bilançolar için enflasyon düzeltmesi yapılmayacak olsa da 2023 ve 2024 yıllarına yapılan düzeltme işlemlerinin 2025 yılı (ve devami yılların) kurum kazancına doğrudan ya da dolaylı olarak etkisi söz konusu olabilecektir.

Özellikle 2023 yılındaki enflasyon düzeltmesinin vergisiz olması, başka bir ifadeyle yapılan düzeltme sonrasında ortaya çıkan enflasyon farklarının gelir tablosu yerine öz-kaynaklar takip edilmesi, sonraki yıllarda yapılan bazı işlemlerde mükerrer vergilendirmeye neden olmakta ya da verginin eksik hesaplanmasına yol açabilmektedir.

Herhangi bir vergi tarhiyatı ve ceza riski ile karşılaşmamak, ayrıca yanlış hesaplama sonucu fazladan vergi ödenmesini önlemek amacıyla, Makalemizde detaylı bir şekilde ele aldığımız sekiz özel durumun, 2025 hesap dönemindeki muhtemel etkilerinin öncelikle eksiksiz ve doğru bir biçimde tespit edilmesi büyük önem arz etmektedir. Bu tespitlerin ardından, söz konusu tutarların ilgili hesap dönemi kurumlar vergisi matrahının hesaplanmasında dikkate alınması, yalnızca mevzuata uygunluğu sağlamakla kalmayıp aynı zamanda olası mükerrer vergilendirme ve vergi eksikliği risklerinin de önlenmesi konusunda mükelleflere fayda sağlayacaktır.

Kurumlar vergisi beyan dönemine iki aylık bir süre kaldığından, mükelleflerin, tespit edilen tutarların matraha doğru şekilde yansıtılabilmesi, gerekli düzeltme ve kontrol işlemlerinin zamanında tamamlanabilmesi ile beyan dönemine eksiksiz ve sorunsuz bir şekilde girebilmeleri için bu konudaki kontrolleri başlatmaları faydalı olacaktır.

MENKUL KIYMETLERİN DEĞERLEMESİ VE ÖZELLİK ARZ EDEN HUSUSLAR

GİRİŞ

Günümüz ekonomik koşullarında finansal piyasalar ve finans sektörünün etkin işleyişi, menkul kıymetlerin doğru ve güvenilir biçimde fiyatlandırılmasına ve değerlendirilmesine bağlıdır. Menkul kıymet değerlendirilmesi ve fiyatlandırılması, yatırım kararları, finansal raporlama, risk yönetimi ve düzenleyici otoriteler açısından kritik öneme sahiptir. Menkul kıymetler günümüzde sermaye piyasalarının temel finansal araçları olarak tasarrufların yatırıma dönüşmesini sağlayan finansal araçlar olarak karşımıza çıktığından bu araçların gerçek değerlerinin belirlenmesi, hem bireysel hem de kurumsal yatırımcılar için sağlıklı karar alma sürecinin temelini oluşturur. Değerleme süreci yalnızca matematiksel hesaplamalardan ibaret olmayıp, ekonomik göstergeler, piyasa beklentileri, yerel ve küresel düzeydeki siyasi olaylar ve farklı birçok risk unsurlarıyla yakından ilişkilidir. Bu nedenle menkul kıymetlerin değerlendirilmesi, teorik ve pratik boyutları olan çok yönlü bir süreçtir.

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun (VUK) 258. maddesinde değerlendirme; "vergi matrahının tespitine esas olmak üzere iktisadi kıymetlerin, vergi kanunlarında belirtilen gün ve zamanlardaki değerlerinin belirlenmesi" şeklinde tanımlanmıştır. Kanunun devam eden maddelerinde, iktisadi işletmeye dahil olan aktif ve pasif unsurların hangi esaslara göre değerlendirileceği ayrıntılı olarak düzenlenmiş; menkul kıymetlerin değerlendirme usulü ise 279. maddede açıkça hükme bağlanmıştır.

Bu çalışmada menkul kıymetlerin değerlendirme yöntemleri, hisse senetleri, menkul kıymet yatırım fonlarının değerlendirilmesi ve bunlara ilişkin özellik arz eden hususları incelemeye çalışacağız.

1. MEVZUATIMIZDA MENKUL KIYMETLER TANIMLARI

Sürekli değişen ve gelişen ekonomilerde, finansal piyasalarda farklı ihtiyaçların oluşmasıyla yeni finansal enstrümanlarla tanışmaktayız. "Menkul kıymet" terimi de değişen ve gelişen piyasa koşullarıyla hayatımıza girmiş oldu. Genel anlamda menkul kıymet, bir hakkı veya alacağı temsil eden, fiziki varlığı bulunmayan ya da senede bağlanmış olan ve kolayca devredilebilen sermaye piyasası araçlarıdır. Bu kıymetler genellikle yatırım amacıyla elde tutulur ve sahibine faiz, kâr payı veya değer artışı gibi getiriler sağlar.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun geçici 67'nci maddesinin 13'üncü fıkrasında menkul kıymetlerin, özel bir belirleme yapılmadığı sürece Türkiye'de ihraç edilmiş ve Sermaye Piyasası Kurulu'nca kayda alınmış ve/veya Türkiye'de kurulu menkul kıymet ve vadeli işlem ve opsiyon borsalarında işlem gören menkul kıymetler ile kayda alınmamış olsa veya menkul kıymet ve vadeli işlem borsalarında işlem görmese dahi Hazine veya diğer kamu tüzel kişilerinca ihraç edilen her türlü menkul kıymetleri ifade edeceği belirtilmiştir.

Bankaların ve aracı kurumların taraf olduğu veya bunlar aracılığıyla yapılan belirli bir vadede, önceden belirlenen fiyat, miktar ve nitelikte, ekonomik veya finansal göstergelere dayalı olarak düzenlenenler de dahil olmak üzere, para veya sermaye piyasası aracını, malı, kıymetli madeni ve döviz alma, satma, değiştirme hak ve/veya yükümlülüğünü veren vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ile döviz, kıymetli madenler ve Sermaye Piyasası Kurulunca belirlenen diğer varlıklar üzerine yapılan kaldıraçlı işlemlere ilişkin sözleşmeler mezkur madde uygulamasında "diğer sermaye piyasası aracı" olarak değerlendirilmektedir.

Sermaye Piyasası Kanunu'nun 3/0 maddesinde para, çek, poliçe ve bono hariç olmak üzere, paylar, pay benzeri diğer kıymetler ile söz konusu paylara ilişkin depo sertifikaları, borçlanma araçları veya menkul kıymetleştirilmiş varlık ve gelirlere dayalı borçlanma araçları ile söz konusu kıymetlere ilişkin depo sertifikaları menkul kıymet olarak tanımlanmıştır.

Bu tanımlamalara göre

- ▶ Yatırım fonu katılma belgeleri,
- ▶ Gelir ortaklığı senetleri,
- ▶ Devlet ve diğer kamu tüzel kişiliklerinin tahvil ve bonoları,
- ▶ Finansman bonoları,
- ▶ Banka bonoları,
- ▶ Banka garantili bonolar,
- ▶ Varlığa dayalı menkul kıymetler,
- ▶ Gayrimenkul sertifikaları ve
- ▶ Kar-zarar ortaklığı belgeleri
- ▶ Hisse senetleri,
- ▶ Tahvilleri,
- ▶ Hazine bonoları

en yaygın kullanılan menkul kıymete olarak karşımıza çıkmaktadır.

Genel olarak menkul kıymetlerin en temel özellikleri taşınır olmaları, kolayca el değiştirebilmeleri, parayla ölçülebilir bir değeri temsil etmeleri ve yatırım aracı olarak kullanılmalarıdır.

2. MENKUL KIYMETLERİN DEĞERLEMESİNDE VERGİSEL HUSUSLAR

Menkul kıymetler, finansal piyasalarda işlem gören ve yatırımcılar açısından önemli birer gelir ve değer artışı unsuru olan varlıklar olduğu için bu kıymetlerin değerlendirilmesi, hem finansal raporlama hem de vergilendirme açısından büyük önem taşımaktadır. Vergi mevzuatımızda menkul kıymetlerin değerlendirilmesine ilişkin hükümler başta Vergi Usul Kanunu (VUK) olmak üzere Gelir Vergisi Kanunu (GVK) ve Kurumlar Vergisi Kanunu (KVK) çerçevesinde düzenlenmiştir. Bu kıymetlerin değerlerinin doğru şekilde tespit edilmesi, vergi matrahının doğru belirlenmesi açısından zorunludur. Vergi kanunları kapsamında değerlendirme, mali tabloların gerçeğe uygunluğu ve vergide adalet ilkesi açısından kritik bir rol oynamaktadır.

213 sayılı Vergi Usul Kanununun 258. maddesine göre değerlendirme, "vergi matrahlarının hesaplanmasıyla ilgili iktisadi kıymetlerin takdir ve tespiti. Değerlemede, iktisadi kıymetlerin vergi kanunlarında gösterilen gün ve zamanlarda haiz oldukları kıymetler esas tutulur. Değerlemede, iktisadi kıymetlerden her biri tek başına nazara alınır. Teamülen aynı cinsten sayılan malları ve düşük kıymetli müteferrik eşyayı toplu olarak değerlemek caizdir.

Değerleme, vergi matrahının hesaplanmasıyla ilgili iktisadi kıymetlerin **değerleme günü itibarıyla** takdir ve tespiti veya bir menkul kıymetin belirli bir tarihteki ekonomik değerinin tespit edilmesi süreci olduğundan, yatırım fonları açısından fon katılma paylarının alış ve satış fiyatlarının belirlenmesinde en temel unsurdur. Yanlış veya gerçeği yansıtmayan değerlendirme, yatırımcıların zarara uğramasına ve piyasa güveninin zedelenmesine yol açabileceğinden, menkul kıymetlerin değerlendirilmesinde mümkün olduğunca **piyasa temelli** ölçütlerin kullanılmasını esas almalı, piyasa fiyatının güvenilir olmadığı veya hiç oluşmadığı durumlar için alternatif yöntemler öngörülmelidir.

Vergi uygulamasında değerlendirme günü, genel kural olarak, hesap döneminin son günü olarak baz alınmaktadır. Aynı kanununun 261. maddesine göre değerlendirme yapılırken, iktisadi kıymetin nevi ve mahiyetine göre, aşağıdaki ölçütlerden biri ile yapılması gerekmektedir. Bunlar sırasıyla;

- 1) **Maliyet bedeli** : Maliyet bedeli, iktisadi bir kıymetin iktisap edilmesi veyahut değerinin artırılması münasebetiyle yapılan ödemelerle bunlara müteferrik bilimum giderlerin toplamını ifade eder
- 2) **Borsa rayıcı**; Borsa rayıcı, gerek menkul kıymetler ve kambiyo borsasına, gerekse ticaret ve kıymetli madenler borsalarına kayıtlı olan iktisadi kıymetlerin değerlemeden evvelki son muamele gününde borsadaki muamelelerin ortalama değerlerini ifade etmektedir.
- 3) **Tasarruf değeri**; Tasarruf değeri, bir iktisadi kıymetin değerlendirme gününde sahibi için arz ettiği gerçek değeri ifade etmektedir.
- 4) **Mukayyet değer**; Mukayyet değer, bir iktisadi kıymetin muhasebe kayıtlarında gösterilen hesap değeridir.
- 5) **İtibari değer**; İtibari değer, her nevi senetlerle esham ve tahvillerin üzerinde yazılı olan değerleri ifade etmektedir.
- 6) **Vergi değeri**; Bina ve arazinin Emlak Vergisi Kanununun 29 uncu maddesine göre tespit edilen değeridir.
- 7) **Rayiç bedel**; Rayiç bedel, bir iktisadi kıymetin değerlendirme günündeki normal alım satım değeridir.

8) Emsal bedeli ve ücreti; Emsal bedeli, gerçek bedeli olmayan, veya bilinmeyen veyahut doğru olarak tespit edilemeyen bir malın, değerlendirme gününde satılması halinde emseline nazaran haiz olacağı değerdir.

9) Alış Bedeli; Bir iktisadi kıymetin satın alma bedelidir. İktisadi bir kıymetin iktisap edilmesi ile ilgili diğer giderler alış bedeline dâhil değildir.

Menkul Kıymetlerin Değerlemesi, **Vergi matrahının** doğru hesaplanması, kar/zararın doğru tespiti açısından önem arz etmektedir.

Vergi mevzuatı uyarınca mükelleflerin kazançlarına ilişkin matrahın doğru hesaplanabilmesi amacıyla dönem sonlarında ve geçici vergi dönemleri itibarıyla yapılması gereken değerlendirmelerde menkul kıymetlerin Vergi Usul Kanununun 279. maddesine göre değerlendirilmesi gerekir.

VUK'nun 279'uncu maddesinde, hisse senetleri ile fon portföyünün en az %51'i Türkiye'de kurulmuş bulunan şirketlerin hisse senetlerinden oluşan yatırım fonu katılma belgelerinin **alış bedeliyle** değerlendirileceği belirtilmiştir. Dolayısıyla, hisse Senedi ile hisse senedi ağırlıklı fon katılma payları alış bedeli ile değerlendirilmektedir. Bu yaklaşım, söz konusu fonların uzun vadeli yatırım perspektifiyle yönetilmesini teşvik ederken, kısa vadeli piyasaya dalgalanmalarının fon değerine doğrudan ve ani etkisini sınırlamayı amaçlamaktadır.

Hisse Senetleri ile hisse senedi ağırlıklı fonların katılma payları dışında kalan kalan her türlü menkul kıymet ise borsa rayici ile değerlendirilir. Borsa rayici yoksa veya borsa rayicinin muvazaalı bir şekilde oluşturduğu anlaşılırsa değerlemeye esas bedel, menkul kıymetin alış bedeline vadesinde elde edilecek gelirin (kur farkları

dahil) iktisap tarihinden değerlendirme gününe kadar geçen süreye isabet eden kısmının eklenmesi suretiyle hesaplanır. Ancak, borsa rayici bulunmayan, getirisi ihraç edenin kar ve zararına bağlı olarak doğan ve değerlendirme günü itibarıyla hesaplanması mümkün olmayan menkul kıymetlerin, alış bedeli ile değerlendirilmediği ifade edilmiştir.

Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından verilmiş olan özgelgeler çerçevesinde, girişim sermayesi ve gayrimenkul yatırım fonları katılma paylarının borsa rayici ile değerlendirilmesi, borsa rayici yoksa ihraç eden tarafından değerlendirme günü itibarıyla ilan edilen piyasa fiyatı ile değerlendirilmesi gerekmektedir. Kurumlar vergisi kanununun istisnaları düzenleyen 5'inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine göre, tam mükellefiyete tabi girişim sermayesi yatırım fonlarının katılma payları ile girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinden elde edilen;

- ▶ Kâr payları ve
- ▶ Bu katılma paylarının fona iadesinden doğan gelirler ile
- ▶ Bu fonların katılma paylarının 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 279 uncu maddesi kapsamında değerlendirilmesinden kaynaklanan değer artış kazançları

kurumlar vergisinden istisna tutulmuştur.

Girişim sermayesi yatırım fonu katılma payları ile girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinden elde edilen kâr payları, kanunda yapılan değişikliklerle yeniden tanımlanmıştır. 7394 sayılı Kanun ve 7456 sayılı Kanun ile gerçekleştirilen değişiklikler, söz konusu gelirlerin vergisel statüsünü netleştirirken, uygulama bakımından tarihsel bir ayırım da getirmiştir. Özellikle 15.07.2023 tarihinden itibaren iktisap edilen katılma payları için geçerli olan dü-

zenlemeler, vergi hukukunda hukuki güvenlik ve öngörülebilirlik ilkeleri açısından dikkat çekici bir örnek teşkil etmektedir. Bu tarihsel ayırım, yatırımcıların edinim zamanına göre farklı vergisel sonuçlarla karşılaşmasına yol açmaktadır.

15.07.2023 tarihinden sonra iktisap edilen gayrimenkul yatırım fonları katılma paylarından elde edilen kar payları ile bu payların fona iadesinden elde edilen gelirlerin ve katılma paylarının değerlendirilmesinden kaynaklanan kazançların, istisnaya konu edilmesi mümkün değildir.

Dönemsel getirileri olan borçlanma araçlarının (bono, tahvil vb), varsa borsa rayici ile, borsa rayici yoksa ya da muvazaalı şekilde oluşturduğu anlaşılırsa, değerlendirme gününe kadar işlemiş faiziyle değerlendirilmesi gerekir. Ayrıca, döviz cinsinden ihraç edilen eurobondların değerlendirilmesinde ayrıca kur farkı hesaplanması da gerekmektedir.

SONUÇ

Menkul kıymetler vergi kanunları açısından VUK'nun 279'uncu maddesi çerçevesinde değerlemeye tabi tutulmaktadır. Buna göre, hisse senetleri ve hisse senedi ağırlıklı yatırım fonlarına tanınan alış bedeliyle değerlendirme imkânı, diğer yatırım fonlarında gerek borsa rayici gerekse piyasa fiyatı baz alınarak yapılan değerlendirmeler piyasa istikrarını destekleyen hem de uzun vadeli yatırım anlayışını güçlendiren önemli bir vergisel düzenleme olarak öne çıkmaktadır. 7394 ve 7456 sayılı Kanunlar ile yapılan değişiklikler, girişim sermayesi yatırım fonları ve ortaklıklarından elde edilen kar paylarının ve değerlendirme farklarının vergisel statüsünü netleştirirken, tarihsel ayırım ve edinim tarihine bağlı farklı vergilendirme uygulamaları ile yatırımcılar için dikkat edilmesi gereken bir durum yaratmıştır.

DÖNEM SONU STOKLARININ DEĞERLEMESİ

GİRİŞ

Tek Düzen Hesap Planı'nda yapılan açıklamalara göre stoklar; işletmelerin satmak, üretim sürecinde kullanmak ya da tüketmek amacıyla edindikleri; ilk madde ve malzeme, yarı mamul, mamul, ticari mal ile yan ürün, artık ve hurdalardan oluşan ve genellikle bir yıl içinde kullanılan veya nakde dönüştürülmesi öngörülen varlıklar arasında yer almaktadır.

Dönem sonu envanter işlemleri; muhasebe kayıtlarının doğruluğunu test etmek amacıyla, kayıtlarda yer alan tutarların temsil ettiği iktisadi kıymetlerin muhasebe dışı yöntemlerle sayılması, ölçülmesi, tartılması ve değerlendirilmesi suretiyle fiili durumla karşılaştırılması sürecidir.

İşletmeye dahil iktisadi kıymetlerin kayıt ve belgeler üzerinden tespit edilmesine **kaydi envanter**, fiilen sayım ve ölçüm yoluyla tespit edilmesine ise **fiili envanter** denilmektedir. Dönem sonu envanter çalışmalarının özü, fiili durum ile kaydi durumun karşılaştırılması ve tespit edilen farkların muhasebe kayıtlarıyla düzeltilmesidir.

Vergi Usul Kanunu'nun 186. maddesinde envanter; bilanço günündeki mevcutların, alacakların ve borçların sayılmak, ölçülmek, tartılmak ve değerlendirilmek suretiyle kesin ve müfredatalı olarak tespit edilmesi şeklinde tanımlanmıştır.

Vergi sistemimizde dönem kazancının belirlenmesi öz sermaye karşılaştırmasına dayandığından, işletme

aktifinin önemli bir bölümünü teşkil eden stokların hem fiziki miktarlarının hem de parasal değerlerinin doğru şekilde tespit edilmesi büyük önem arz etmektedir. Bu kapsamda çalışmanın ilerleyen bölümlerinde, satın alınan ve imal edilen emtianın Vergi Usul Kanunu hükümleri çerçevesinde değerlendirilmesi, stok değerlendirme yöntemleri ve dönem sonu stok değerlendirmesinde özellik gösteren bazı hususlar ele alınacaktır.

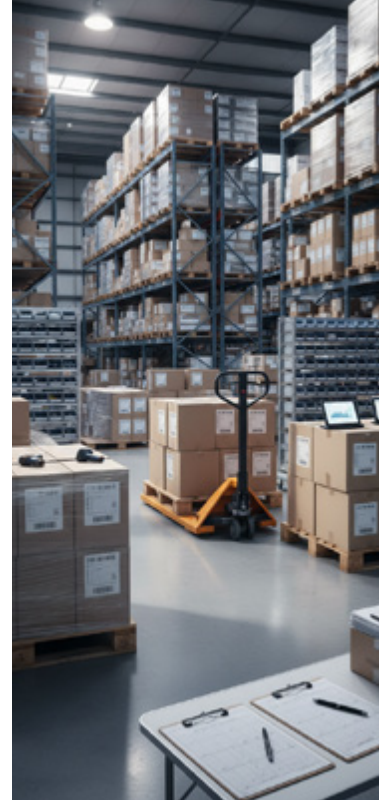
1. STOKLARININ MUHASEBE DIŞI ENVANTERİ

Vergi Usul Kanunu'nun 186. maddesinde envanter çıkarma işlemi; bilanço tarihi itibarıyla işletmenin sahip olduğu varlıklar ile alacak ve borçların, sayma, ölçme, tartma ve değerlendirme yöntemleri kullanılarak ayrıntılı ve kesin şekilde belirlenmesi olarak tanımlanmıştır.

İşletmeler, hesap dönemi sonunda stoklarında bulunan malların fiziki miktarlarını eksiksiz ve doğru biçimde tespit etmekle yükümlüdür. Daha önce de ifade edildiği üzere, dönem kazancının doğru şekilde belirlenebilmesi, stokların hem miktar hem de parasal değer itibarıyla gerçeğe uygun olarak saptanmasına bağlıdır. Bu nedenle, stok envanteri çalışmaları sırasında gerek fiili sayım gerekse değerlendirme aşamalarında hata yapılmaması büyük önem taşımaktadır.

Stokların fiziki sayımı gerçekleştirilirken özellikle aşağıdaki hususların dikkate alınması gerekmektedir:

- ▶ Satın alınmış ve muhasebe kayıtlarına alınmış olmasına rağmen henüz işletmeye fiilen ulaşmamış malların bulunup bulunmadığı,
- ▶ Satışı yapılmış ve kayıtlara intikal ettirilmiş olmakla birlikte henüz alıcıya teslim edilmemiş malların mevcut olup olmadığı,
- ▶ Çalınan veya kaybolan malların bulunup bulunmadığı,
- ▶ İşletmeye ait olmasına rağmen çeşitli nedenlerle işletme dışında bulunan malların varlığı,
- ▶ Başkalarına ait olup emanet niteliğinde işletme bünyesinde muhafaza edilen malların bulunup bulunmadığı.

2. SATIN ALINAN VE İMAL EDİLEN STOKLARIN DEĞERLEMESİ

Vergi Usul Kanunu'nun (VUK) 274. maddesine göre, ticari işletmelere dahil olan emtia, maliyet bedeli esas alınarak değerlendirilir. Bu maliyet bedeli, Kanun'un 262. maddesinde belirtildiği üzere, bir varlığın edinimi veya değerinin artırılması amacıyla yapılan tüm ödemeler ve bu ödemelere bağlı diğer giderlerin toplamını ifade eder.

2.1. Satın Alınan Emtianın Maliyet Bedeli

VUK'un ilgili maddesi uyarınca, yurt içinden temin edilen malların maliyet bedeli, yalnızca satın alma bedeli ile sınırlı olmayıp, malın stoklara girişine kadar yapılan nakliye, sigorta, taşıma, yükleme, boşaltma, depolama, hamaliye, komisyon gibi giderleri de kapsar.

Yurt dışından alınan emtialarda ise maliyet; malın CIF bedeli, gümrükte ödenen vergiler, nakliye ve komisyon giderleri ile birlikte hesaplanır. Ayrıca, malın maliyetine ödenen Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) de dahil edilir.

2.2. İmal Edilen Emtianın Maliyet Bedeli

VUK'un 275. maddesine göre, işletmede üretilen malların maliyeti, aşağıdaki unsurların toplamından oluşur:

- ▶ Direkt ilk madde ve malzeme giderleri (DİMMG): Mamulün üretiminde kullanılan hammadde ve malzemeler.
- ▶ Direkt işçilik giderleri (DİG): Üretim sürecinde harcanan işçilik maliyeti.
- ▶ Genel üretim giderlerinden mamule düşen pay (GÜG): Üretimle doğrudan bağlantılı genel giderlerin mamule aktarılması.

▶ Genel idare giderlerinden mamule düşen pay: Bu giderlerin mamul maliyetine eklenmesi ihtiyaridir; ancak Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 27/4 maddesine göre emsal bedeli belirlenen mallarda bu giderlerin mamule yansıtılması zorunludur.

▶ Ambalaj giderleri: Ürünün ambalajlı olarak piyasaya sunulması zorunluysa, ambalaj malzemesinin maliyete dahil edilmesi gerekir.

Görüldüğü üzere, VUK, emtia maliyetinin belirlenmesinde tam maliyet (full cost) yöntemini benimsemiştir. Ancak, üretimle doğrudan ilgisi olmayan idari personel giderleri, Gelir Vergisi Kanunu'nun 40/1. maddesine göre doğrudan gider yazılmalı ve mamul maliyetine dahil edilmemelidir.

2.3. Kur Farkları, Kredi Faizleri ve Wade Farklarının Maliyete Dahil Edilmesi

238 Seri No.lu Vergi Usul Kanunu (VUK) Genel Tebliği uyarınca, işletmeye giren emtianın stoklara kaydedilmesine kadar oluşan **kur farkları**, malın maliyetine dahil edilmelidir. Ancak stoklara giriş sonrasında meydana gelen kur farkları, mükellef açısından **ister maliyet unsuru, ister gider olarak** kaydedilebilecek seçimlik bir hak tanımlanmıştır.

Lehe kur farkları ile ilgili özel bir düzenleme bulunmamakla birlikte, 334 Seri No.lu VUK Genel Tebliği'nde sabit kıymet yatırımları için belirlenen hükümler kıyaslandığında, **emtianın stoklara girişine kadar oluşan lehe kur farklarının maliyetten düşülmesi** doğru ve kabul edilebilir bir uygulamadır.

Öte yandan, işletmelerin finansman amacıyla bankalardan sağladığı kredilere ilişkin faiz giderleri,

dönem sonu stoklarına yansıtılmaz. Bunun nedeni, kredi kullanımının doğrudan emtia edinimi ile ilişkilendirilememesidir.

Vade farklarına ilişkin olarak ise, mükellefler mal alım faturasında belirtilen vade farkını maliyet unsuru olarak kaydedebilirler. Stoklara giriş sonrası ortaya çıkacak vade farkları konusunda ise işletmeye **serbesti tanınmış olup**, ister gider, isterse maliyet unsuru olarak muhasebeleştirme seçeneği bulunmaktadır.

3. STOK DEĞERLEME YÖNTEMLERİ

Stokların değerlemesinde işletmeler tarafından uygulanan başlıca yöntemler şunlardır:

- ▶ Spesifik (Fiili) Maliyet Yöntemi
- ▶ Ortalama Maliyet Yöntemi (Basit ortalama, Ağırlıklı ortalama, Hareketli ağırlıklı ortalama)
- ▶ İlk Giren İlk Çıkar (FIFO) Yöntemi
- ▶ Son Giren İlk Çıkar (LIFO) Yöntemi

VUK, stokların değerlemesi konusunda özellikle fiili maliyet yöntemini esas almıştır. Kanunun ilgili hükümleri ve uygulamadaki yorumlar, stokta bulunan malların maliyetinin, hangi alım veya üretim partisinden kaynaklandığı biliniyorsa, o partinin birim maliyeti üzerinden hesaplanması gerektiğini ortaya koymaktadır. Böylece fiili maliyet yöntemi, esas değerlendirme yöntemi olarak kabul edilir.

VUK'un 274. maddesi, güncel mevzuat kapsamında Son Giren İlk Çıkar (LIFO) yöntemini artık öngörmemektedir, dolayısıyla günümüzde LIFO yöntemi kullanılamaz. FIFO ve Ortalama Maliyet yöntemleri ise yalnızca istisnai durumlarda, fiili maliyet yönteminin uygulanmadığı hallerde kullanılabilir.

3.1. Spesifik (Fili) Maliyet Yöntemi

Fili maliyet yöntemi, stokların gerçek maliyet bedeli üzerinden değerlendirilmesi esasına dayanır. Bu yöntemde, mevcut stokların hangi maliyetle alındığı veya üretildiği bilinmeli ve satışlar buna göre takip edilmelidir.

Bu yöntem, ürün çeşidinin az ve birim maliyetin yüksek olduğu işletmelerde uygulanabilir. Ürün çeşitliliğinin fazla olduğu durumlarda uygulaması zor ve pratik olmayabilir.

3.2. Ortalama Maliyet Yöntemi

Ortalama maliyet yöntemi, fiili maliyetin uygulanmadığı durumlarda tercih edilen bir yöntemdir. Bu yöntemde stokların maliyeti, dönem başı ve dönem içi alımların birleştirilmesi ile hesaplanır.

Ortalama maliyet yöntemi üç şekilde uygulanabilir:

Basit Ortalama Maliyet: Dönem sonundaki stok, birim maliyetlerin aritmetik ortalaması üzerinden değerlendirilir.

Ağırlıklı Ortalama Maliyet: Dönem başı ve dönem içi alımların toplam maliyeti, toplam miktara bölünerek birim maliyet hesaplanır.

Hareketli Ağırlıklı Ortalama Maliyet: Sürekli envanter sistemi uygulayan işletmelerde, her yeni alım sonrası stokların ağırlıklı ortalama maliyetleri yeniden hesaplanır.

Hareketli ağırlıklı ortalama yöntemi, fiili maliyete en yakın sonucu verir; ancak stok giriş-çıkışlarının sürekli ve düzenli olarak izlenmesini gerektirir.

3.3. İlk Giren İlk Çıkar (FIFO) Yöntemi

FIFO yöntemi, satılan veya üretime verilen malların stokta en önce girenlerden olduğu varsayımına dayanır. Bu yöntemde dönem sonu stokları, en son alınan malların maliyeti ile değerlendirilir.

FIFO yönteminin uygulanabilmesi için, stoklara ilk giren malların fiilen ilk çıkan mallar olarak işlem görmesi gerekir.

3.4. Son Giren İlk Çıkar (LIFO) Yöntemi

LIFO yöntemi, geçmişte VUK'ta yer alsa da, güncel mevzuatta LIFO uygulanamaz; dolayısıyla stok değerlemesinde artık dikkate alınmamalıdır.

4. EMTİANIN EMSAL BEDELİ İLE DEĞERLENMESİ VE VERGİSEL UYGULAMALARI

Emsal Bedeli: Vergi Usul Kanunu'nun (VUK) 267. maddesine göre, gerçek bedeli olmayan, bilinmeyen veya doğru olarak tespit edilemeyen bir malın, değerlendirme gününde satılması hâlinde sahip olacağı değer olarak tanımlanır.

Emsal bedel; Ortalama Fiyat Esası, Maliyet Esası ve Takdir Esası sırasıyla uygulanarak belirlenir. Mahkemelerce bilirkişilere re'sen hesaplatılan değerler de emsal bedel olarak kabul edilir.

Emsal bedel ile değerlendirme, emtia ile ilgili olarak genellikle aşağıdaki durumlarda uygulanır:

- ▶ İşletmeden çekilen değerler (GVK 41/1)
- ▶ Satış bedeli maliyet bedeline göre %10 veya daha fazla düştüğünde (VUK 274)
- ▶ Kıymeti düşen veya değersiz hale gelen mallarda (VUK 278)
- ▶ İmha edilmesi gereken mallarda (VUK 278/A)

- ▶ Personele verilen mallarda ve işletmece yapılan aynı bağış ve yardımlarda (GVK 10 ve 89)

4.1. İşletmeden Çekilen Değerlerin Emsal Bedelle Değerlenmesi

Gelir Vergisi Kanunu'nun (GVK) 41/1 maddesi uyarınca, işletme sahibinin kendisi, eşi ve çocukları tarafından işletmeden aynen çekilen mal veya değerler, GVK'nın 38 ve 39. maddeleri çerçevesinde emsal bedel üzerinden değerlendirilmeli ve bu değerler, işletme sahibinin kişisel gelirine ilave edilmelidir.

Aynı işlemler, Katma Değer Vergisi Kanunu (KDVK) kapsamında da değerlendirilir. KDVK'nın 3. ve 5. maddeleri uyarınca, işletmeden çekilen mallar teslim veya hizmet sayılır; KDVK'nın 27. maddesi gereği, bu malların emsal bedeli üzerinden hesaplanan değeri üzerinden KDV uygulanır.

Vergi Usul Kanunu'nun (VUK) 267. maddesi, işletmeden çekilen malların değerlendirilmesinde öncelikle ortalama fiyat esasının kullanılmasını öngörür. Bu yöntemde, çekilen malın emsal bedeli, aynı cins ve türdeki diğer mal satışlarının fiyatlarına dayanarak belirlenir. Emsal tespiti yapılırken, değerlemenin gerçekleştirileceği ay, bir önceki ay veya önceki dönem satışları referans alınabilir. Ayrıca, emsal bedeli belirlenirken, ilgili aylık satış miktarlarının, değerlendirme yapılacak malın miktarının en az %25'ini karşılaması gerekir. Bu şart, değerlemenin güvenilirliğini sağlamak amacıyla zorunludur.

4.2. Satış Bedelinin Maliyet Bedeline Nazaran %10 ve Üzerinde Düşüş Gösterdiği Mallar

VUK 274'e göre, bir malın satış bedeli maliyet bedeline göre %10 veya daha fazla düştüğünde, mükellefler maliyet bedeli yerine ortalama fiyat esasından emsal bedel uygulayabilir. Bu

uygulama ihtiyari olup, düşüşün kanıtlanması gereklidir.

4.3. Zayi Olan, Değeri Düşen Mallar ve Fireler

4.3.1. Zayi Olan Mallar (Değeri Sıfır Olan Mallar) ve Değeri Düşen Mallar

Vergi Usul Kanunu'nun (VUK) 278. maddesi, kıymeti düşen malları şu şekilde tanımlar:

"Yangın, deprem ve su basması gibi afetler veya bozulma, çürüme, kırılma, çatlama, paslanma gibi durumlar neticesinde ekonomik değerlerinde önemli bir azalma meydana gelen emtia, emsal bedeli ile değerlendirilir."

Bir malın değerinin düşmesi ile tamamen zayi olması arasında vergi mevzuatı açısından fark vardır. İster değeri düşsün, ister zayi olsun, bir malın gider olarak kaydedilebilmesi için, VUK 278'de belirtilen kıymeti düşen mallar tanımına uygun olması ve VUK 267'deki esaslara göre taktir komisyonu kararı alınması gereklidir.

Özel durumlarda, örneğin son kullanma tarihi geçmiş ilaçlar söz konusu olduğunda, insan sağlığı açısından gecikmenin risk oluşturabileceği gerekçeyle, ilgili bakanlığın oluşturacağı özel bir komisyonun düzenlediği tutanak, taktir komisyonu kararı yerine geçebilir.

Firmaların sürekli olarak kıymeti düşen mal satışı yapmamaları veya maliyetin artık tespit edilememesi, bazı durumlarda bu esasların uygulanmamasına yol açar.

Zayi olan mallar, artık katma değer yaratamayacak durumda olduklarından, yüklenilen KDV tutarlarının sonraki safhalara aktarılması mümkün değildir; dolayısıyla KDV indirimi yapılamaz. Ancak istisnalar mevcuttur: Katma Değer Vergisi Kanunu'nun (KDVK) 30/c mad-

desi, deprem, sel felaketi ve Bakanlıkça mücbir sebep ilan edilen yangın sonucu zayi olan malları kapsam dışı bırakır. Bunun dışında zayi mallara ait KDV, beyannamedeki "ilave edilecek KDV" satırına eklenerek indirimlerden çıkarılır. Aynı KDV, Gelir veya Kurumlar Vergisi matrahından gider olarak düşülebilir (KDVK md. 58).

Muhasebe Kayıtları

1) Taktir Komisyon Kararı Bulunan Zayi Mallar Ve İndirilemeyen KDV:

Hesap Adı	Borç	Alacak
157 Diğer Stoklar	100	
153 Ticari Mallar		100
689 Diğer Olağan Dışı Giderler	120	
157 Diğer Stoklar		100
392 İlave Edilecek KDV (KDVK 30/c)		20

Yukarıda yer alan muhasebe kaydına göre 120 TL'nin tamamı "689 Diğer Olağan Dışı Gider ve Zararlar" hesabında gösterilerek Kurum kazancında gider olarak indirim konusu yapılabilir.

2) Taktir Komisyon Kararı Bulunmayan Zayi Mallar Ve İndirilemeyen KDV:

Hesap Adı	Borç	Alacak
157 Diğer Stoklar	100	
153 Ticari Mallar		100
689 Diğer Olağan Dışı Giderler	120	
157 Diğer Stoklar		100
392 İlave Edilecek KDV (KDVK 30/c)		20

Yukarıda yer alan muhasebe kaydına göre 120 TL'nin tamamı "689 Diğer Olağan Dışı Gider ve Zararlar" hesabında gösterilerek Kurum kazancında KKEG olarak dikkate alınmalıdır.

VUK 278'de belirtilen kıymeti düşen

mallar tanımına uyan ve VUK 267'deki esaslara göre taktir komisyonu kararı alınan mallar için, VUK 288'e göre karşılık ayrılabilir. VUK 288 maddesi, "Hasıl olan veya beklenen ancak miktarı kesin olarak bilinmeyen ve işletme için borç niteliği taşıyan zararları karşılamak amacıyla ayrılan tutarlar, karşılık olarak kaydedilir" hükmünü içerir.

Değeri düşen mallar, hâlâ satış değeri veya katma değer yaratabilecek durumda olduklarından, yüklenicileri KDV'nin indirimine engel yoktur. 60 seri no.lu KDV sirküleri uyarınca, satılabilir mallarda yüklenen KDV'ye dokunulmaz.

Muhasebe Kayıtları

Hesap Adı	Borç	Alacak
157 Diğer Stoklar	100	
153 Ticari Mallar		100
654 Karşılık Giderleri	100	
159 Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı		100

Taktir komisyonu kararı bulunmayan karşılıklar, KKEG olarak vergi matrahına dahil edilir. Bu mallar daha sonra satıldığında, önce ayrılan kar-

Hesap Adı	Borç	Alacak
159 Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı	100	
623 Diğer Satışların Maliyeti	30	
644 Konusu Kalmayan Karşılıklar		30
157 Diğer Stoklar		100

şılıklar iptal edilerek gelir kaydedilir:

Taktir komisyonu olmadan ayrılan karşılıklar, daha önce KKEG olarak yazıldığından, malların satışı sonucu ortaya çıkan karşılıklar, vergiye tabi olmayan gelir olarak değerlendirilir.

4.3.2. Fireler

Malın üretiminden nihai tüketiciye ulaştırılmasına kadar geçen süreçte, doğal işleyiş çerçevesinde meydana gelen ve hem ekonomik hem de teknik açıdan kayıtlara yansıtılan kayıplara **fire** denir. Fire oranları, ilgili ticaret ve sanayi odaları tarafından belirlenir ve sektöre göre farklılık gösterebilir.

Bu tür fireler için **emsal bedel belirleme zorunluluğu bulunmamaktadır**, çünkü söz konusu kayıplar doğrudan malın maliyetine yansıtılır ve dönem sonuçlarına dahil edilir. Bu nedenle, firelerin maliyet hesaplamasına eklenmesi KDV indirimine engel teşkil etmez.

Bununla birlikte, yasal veya belirlenmiş standartları aşan fire miktarının maliyet unsuru olarak kayda alınabilmesi için **taktir komisyonu kararı** gerekmektedir. Normal fire oranının üzerinde kalan kısmın KDV'si ise indirilemez; ancak, söz konusu KDV tutarları gider olarak yazılabilir.

4.4. Çalınan Mallar

Bir emtianın maliyetinin, işletmenin dönem kazancından düşülebilmesi için, malın zayı olma durumunun ticari faaliyetlerin doğal gerekliliklerine uygun olması ve ticari kazancın elde edilmesi ile sürdürülmesi gerekmektedir. Çalınma olayları sonucunda stoklardan eksilen malların sorumluluğu işletme sahibine aittir; işletme sahibi, **basiretli bir tacir** gibi hareket ederek gerekli önlemleri almakla yükümlüdür.

Çalınma nedeniyle stoklardan çıkan mallar, **GVK 88/3** kapsamında "sermayede meydana gelen eksilme" olarak değerlendirilir. Bu nedenle çalınan malların maliyet bedeli, dönem kazancından indirilemez.

Çalınma olayına ilişkin muhasebe kaydı, polis tutanağının bulunup bulunmamasına göre iki farklı şekilde yapılır:

a. Polis Tutanağı Mevcutsa

Polis tutanağı düzenlenmişse, GVK 88/3 gereği çalınan malların maliyeti dönem kazancından düşülemez ve KDVK 30/d uyarınca yüklenen KDV de indirilemez. Ancak, aynı kanununun 58. maddesi gereğince gider yazılabilir; söz konusu gider, **60 no.lu KDV sirkülerine** istinaden KKEG olarak vergi matrahına eklenir.

Muhasebe Kaydı Örneği:

Hesap Adı	Borç	Alacak
689 Diğer Olağan Dışı Giderler	120	
153 Ticari Mallar		100
392 İlave Edilecek KDV (KDVK 30/d)		20

b. Polis Tutanağı Bulunmuyorsa

Çalınma olayının ispatlanmadığı durumlarda, söz konusu mallar **işletmeden çekilmiş gibi** işlem görür ve işletme sahibinden ya da ortaklardan tahsil edilir. Bu uygulama, GVK 41/1, 38 ve 39. maddeler ile KDVK 3 ve 27. maddelerine dayanır.

Malların emsal bedeli belirlenerek ortaklardan tahsil edilir ve bu emsal bedel üzerinden KDV hesaplanır.

Muhasebe Kaydı Örneği:

Hesap Adı	Borç	Alacak
127 Diğer Ticari Alacaklar-131 Ortaklardan Alacaklar	120	
600 Yurt İçi Satışlar		100
391 Hesaplanan KDV		20

4.5. Personel Ücretleri ve Aynı Ödemeler

GVK 61. maddesi uyarınca, çalışanlara ödenecek ücretler hem nakit hem de aynı olarak sağlanabilir. Personel için aynı şekilde temin edilen menfaatlerin

değerlemesinde, GVK 63. maddesi esas alınır. Buna göre, personele sağlanan aynı menfaatler; verildiği tarih ve yerdeki ortalama perakende fiyatları üzerinden değerlendirilir. Konut temini veya benzeri şekilde sağlanan diğer menfaatler ise, konutun emsal kira değeri veya menfaatin emsal bedeli üzerinden hesaplanır.

İşletme dışından temin edilen mallar personel için aynı ödeme olarak verildiğinde, KDV dahil tutarlar net ücret olarak dikkate alınır. İşletme içinden sağlanan aynı ödemelerde ise, malın değeri ortalama perakende satış fiyatına göre belirlenir.

Bu bedellere göre, GVK 94. maddesi çerçevesinde ücretlerden tevkifat yapılır; vergi matrahına göre hesaplanan oranlar brüte uygulanır. Ayrıca damga vergisi ve KDVK 3. ve 27. maddeleri uyarınca KDV hesaplanır. Ancak, 5510 sayılı Sosyal Güvenlik Kanunu'nun 80/1-b maddesi gereği, aynı ödemeler prime esas kazançta dahil edilmez; yani bu tutarlardan SGK primi kesintisi yapılmaz.

4.6. Bağış ve Yardımların Muhasebeleştirilmesi

GVK 89. maddesi ve KVK 10. maddesi kapsamında ve özel kanunları çerçevesinde işletmeler tarafından yapılan bağışlar, beyannamede hesaplanan kazançtan düşülebilir; indirim yalnızca kazancın mevcut olması durumunda mümkündür. Ayrıca GVK Madde 40/10 çerçevesinde ise fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddelerinin maliyet bedeli kurum kazancının tespitinde gider olarak dikkate alınabilecektir.

Bağış ve yardımlar, işletme bünyesindeki emtianın aynı olarak verilmesi hâlinde maliyet veya kayıtlı değer üzerinden gider yazılır. Eğer bu değer bilinmiyorsa, emsal bedel, takdir komisyonu kararı ile

belirlenir. Ancak, bu giderler öncelikle KKEG olarak kaydedilir. Beyanname aşamasında kazanç oluşması hâlinde, belirli sınırlamalar çerçevesinde indirim uygulanabilir.

KDVK 17/2-b/c fıkraları uyarınca, belirli kurum ve kuruluşlara yapılan bedelsiz mal teslimleri ve hizmet ifaları ile gıda bankacılığı faaliyetinde fakirlere bağışlanan gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddelerinin teslimi KDV'den istisnadır, ancak bu teslimler için yüklenilen KDV indirim konusu yapılabılır.

SONUÇ

Bu çalışmada, stokların muhasebeleştirilmesi, değerlemesi ve vergisel uygulamaları ayrıntılı olarak incelenmiştir. İşletmelerin aktiflerinin önemli bir bölümünü oluşturan stokların doğru şekilde değerlendirilmesi, hem dönem kazancının doğru belirlenmesi hem de vergi mevzuatına uyum açısından kritik öneme sahiptir.

Vergi Usul Kanunu çerçevesinde stoklar, maliyet bedeli esas alınarak ve fiili maliyet yöntemine öncelik verilerek değerlendirilmektedir. Satın alınan veya üretilen emtianın maliyetine nakliye, sigorta, işçilik, genel üretim giderleri ve bazı durumlarda ambalaj giderleri dahil edilmektedir.

Stok değerlendirilmesi ve dönem sonu envanter çalışmalarında ortaya çıkan farklılıklar, emsal bedel uygulamaları ve değer düşüklükleri ile gider yazılacak karşılıkların hesaplanmasıyla gider ve vergi matrahına yansıtılmaktadır. İşletmeden çekilen mallar, çalınan, zayı olan veya değeri düşen emtialar ile imha edilmesi gereken mallar, belirlenen usullere göre emsal bedel üzerinden değerlendirilmektedir. Aynı şekilde, personel için aynı ödeme olarak verilen mallar ve bağışlar da vergisel düzenlemeler çerçevesinde doğru şekilde muhasebeleştirilmelidir.

Sonuç olarak, işletmelerin Vergi Kanunlarına uygun olarak stoklarını ve emtialarını doğru şekilde değerlendirmeleri; personel ödemeleri, bağış ve zayı durumlarını vergisel açıdan eksiksiz kayda almaları, hem yasal yükümlülüklerin yerine getirilmesi hem de finansal tabloların güvenilirliğinin sağlanması açısından önem arz etmektedir. Bu nedenle, stok yönetimi, maliyet hesaplamaları ve değerlendirme süreçlerinde titizlikle hareket edilmesi, işletmelerin vergi ve raporlama risklerini minimize edecektir.

FİNANSMAN GİDER KISITLAMASI VE YÜKÜ HAFİFLETECEK UYGULAMA TAVSİYELERİ

GİRİŞ

Finansman gider kısıtlaması, Türk vergi sisteminde özkaynak-yabancı kaynak dengesini gözetmeyi amaçlayan ve özellikle borçlanma yoluyla finansman sağlayan işletmeler üzerinde önemli vergisel sonuçları olan bir uygulamadır. Kurum kazancının tespitinde, belirli şartların varlığı halinde finansman giderlerinin bir kısmının kanunen kabul edilmeyen gider (KKEG) olarak dikkate alınması sonucunu doğuran bu uygulama, gerek kapsamı gerekse hesaplama yöntemi itibarıyla uygulamada ciddi tereddütlere ve maliyet artışlarına neden olabilmektedir.

Özellikle yüksek borçlanma ile faaliyet gösteren şirketler açısından finansman gider kısıtlaması, sadece dönemsel bir vergi matrahı artışı yaratmakla kalmamakta; aynı zamanda nakit akışı, finansman stratejileri ve yatırım kararları üzerinde de belirleyici bir etki oluşturmaktadır. Bununla birlikte, düzenlemenin genel çerçevesi sabit olmakla birlikte, KKEG olarak dikkate alınacak tutarın belirlenmesinde şirketlerin bilanço yapısı, finansman araçlarının niteliği ve muhasebe-vergisel sınıflandırmalar önemli rol oynamaktadır.

Bu çerçevede, finansman gider kısıtlamasının doğrudan bir "kaçınılmaz vergi yükü" olarak değerlendirilmesi yerine, mevzuatın izin verdiği sınırlar içinde yapılabilecek planlama ve yapılandırma imkânla-

rının ele alınması önem arz etmektedir. Zira doğru bilanço yönetimi, finansman kalemlerinin hukuki ve mali niteliğinin doğru tespiti ve belirli işlemlerin zamanlaması yoluyla KKEG olarak dikkate alınacak finansman gideri tutarının azaltılması mümkün olabilmektedir.

Bu çalışmanın amacı; finansman gider kısıtlaması uygulamasında KKEG hesaplamasına etki eden temel unsurları ortaya koymak, uygulamada sıkça karşılaşılan hatalara dikkat çekmek ve mevzuata uygun şekilde KKEG tutarını azaltmaya yönelik çözüm önerilerini sistematik bir bakış açısıyla değerlendirmektir. Bu kapsamda, teorik açıklamaların yanı sıra uygulamaya yön verecek nitelikte değerlendirmelere yer verilmesi hedeflenmektedir.

1. FİNANSMAN GİDER KISITLAMASI

01/01/2013 tarihinden itibaren yürürlüğe girmek üzere 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 11 inci maddesinin birinci fıkrasına eklenen (i) bendiyle; kredi kuruluşları, finansal kuruluşlar, finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketleri dışında, kullanılan yabancı kaynakları öz kaynaklarını aşan işletmelerde, aşan kısma münhasır olmak üzere, yatırımın maliyetine eklenenler hariç, işletmede kullanılan yabancı kaynaklara ilişkin faiz, komisyon, vade farkı, kâr payı, kur farkı ve benzeri adlar altında yapılan gider ve maliyet unsurlarının toplamının %10'unu aşmamak üzere Cumhurbaşkanınca kararlaştırılan kısmı kanunen kabul edilmeyen gider (KKEG) olarak kabul edilmiştir. Ayrıca, bu oranı sektörler itibarıyla farklılaştırmaya Cumhurbaşkanı, bendin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkili kılınmıştır.

Cumhurbaşkanı bu yetkisini 04/02/2021 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 3490 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararıyla kullanmış olup bu Kararda 01/01/2021 tarihinden itibaren başlayan vergilendirme dönemi kazançlarına uygulanmak üzere söz konusu gider ve maliyet unsurlarının %10'unun kurum kazancının tespitinde indiriminin kabul edilmeyeceği düzenlenmiştir.

Dolayısıyla, yabancı kaynakları öz kaynaklarını aşmış olan kurumlar

vergisi mükelleflerinin, aşan kısımla sınırlı olmak üzere, yabancı kaynaklara ilişkin faiz, komisyon, vade farkı, kâr payı, kur farkı ve benzeri adlar altında yapılan gider ve maliyet unsurları toplamının %10'luk kısmı, kurum kazancının tespitinde KKEG olarak dikkate alınacaktır. Ayrıca, öz kaynak tutarını aşan yabancı kaynaklara ilişkin olarak faiz, komisyon, vade farkı, kâr payı, kur farkı ve benzeri adlar altında yapılan gider ve maliyet unsurlarından, yatırımın maliyetine eklenmiş olan yabancı kaynaklardan doğan gider ve maliyet unsurları ise %10'luk bu kısıtlamaya tabi tutulmayacaktır.

2. 18 NO.LU KVK TEBLİĞİNDE YER ALAN DÜZENLEMELER ÇERÇEVESİNDE

2.1. Finansman Gider Kısıtlaması Uygulaması

Kısıtlama, yabancı kaynakları öz kaynaklarını aşan gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri hakkında uygulanacaktır. Bilanço esasına tabi mükellefler için geçerli olup işletme hesabı esasına göre defter tutan mükellefler finansman gider kısıtlamasına tabi değildir.

Bununla birlikte aşağıda yer alan tüzel kişiler

- ▶ 4632 sayılı Kanun kapsamında faaliyette bulunan emeklilik şirketleri,
- ▶ 5411 sayılı Kanun kapsamında faaliyette bulunan Türkiye'de kurulu mevduat bankaları, katılım bankaları, kalkınma ve yatırım bankaları, yurt dışında kurulu bu nitelikteki kuruluşların Türkiye'deki şubeleri ve finansal holding şirketleri,
- ▶ 5684 sayılı Kanun kapsamında faaliyette bulunan sigorta ve reasürans şirketleri,
- ▶ 6361 sayılı Kanunun ilgili maddelerinde yer alan sözleşmelere uygun

olarak faaliyette bulunan finansal kiralama, faktoring, finansman şirketleri ve tasarruf finansman şirketleri ile 6362 sayılı Kanun kapsamında sermaye piyasası faaliyetlerinde bulunan kurumlar,

kapsama girmemektedir.

Gider kısıtlaması kapsamında kurumlar vergisi mükellefleri, her bir geçici vergilendirme döneminin son günü itibarıyla finansman gider kısıtlaması öncesi VUK'a göre çıkaracakları bilanço esas alınmak suretiyle öz kaynak ve yabancı kaynak mukayesesi yaparak finansman gider kısıtlamasına tabi olup olmayacaklarını tespit edeceklerdir.

Dönem sonu itibarıyla kullanılan yabancı kaynakları öz kaynaklarını aşan işletmelerde, 01.01.2013 tarihinden itibaren sağlanan yabancı kaynaklara ilişkin olarak mahiyet ve tutar itibarıyla 01.01.2021 tarihinden itibaren kesinleşen gider ve maliyet unsurları gider kısıtlamasına tabi tutulacaktır.

2.2. Kısıtlamada Dikkate Alınacak Finansman Gider ve Maliyet UNSURLARI

Gider ve maliyet unsurlarından yatırımın maliyetine eklenenler gider kısıtlaması kapsamı dışındadırlar. Finansman gider kısıtlaması kapsamında yatırım olarak kabul edilen kıymetlerin, zorunlu olarak ya da mükellefin ihtiyarında maliyete eklenen yabancı kaynaklara ait gider ve maliyetler gider kısıtlamasına konu olmayacaktır.

Bir gider veya maliyet unsurunun gider kısıtlamasına konu edilmesi için yabancı kaynak kullanımından ve yabancı kaynak kullanım süresinden kaynaklanmış olması gerekir.

Teminat mektubu komisyonları, tahvil ihracı ile ilgili olarak yapı-

lan baskı ve benzeri giderler ile ipotek masrafları gibi herhangi bir yabancı kaynak kullanımına bağlı olmaksızın yapılan giderlerin gider kısıtlamasına konu edilmesi söz konusu değildir. Aynı şekilde bir finansman gideri olmayıp finansman geliri azalması niteliğinde olan erken ödeme iskontoları veya ödeme iskontoları da finansman gider kısıtlaması kapsamı dışındadır.

Satış bedelinin belirli bir vade sonunda ödenmesine ilişkin olarak, mükelleflerin Vergi Usul Kanunu'na göre düzenlenen bilançolarında izlenen "satıcılar" vb. hesaplar için finansman gideri hesaplanmaması halinde bu işlemler için ayrıca ayırtırma yapılarak satış bedelinin belirli bir kısmı gider kısıtlamasına tabi tutulmayacaktır. Diğer yandan söz konusu hesaplarda yer alan tutarların VUK'un 280. maddesi kapsamında değerlemesinden kaynaklanabilecek kur farkı giderleri ise gider kısıtlaması kapsamında değerlendirilecektir.

Kredi sözleşmelerine ilişkin olarak ödenen damga vergisi veya banka havale ücretlerine ilişkin ödenen banka ve sigorta muameleleri vergisi gibi bir yabancı kaynağın kullanım süresine bağlı olarak doğmayan gider ve maliyet unsurları finansman gider kısıtlaması uygulamasına tabi olmayacaktır. Bu giderlerden kredi faizleri üzerinden hesaplanan banka ve sigorta muameleleri vergisi gibi bir yabancı kaynağın işletmede kullanım süresine bağlı olarak doğanların ise finansman gider kısıtlaması uygulamasına konu edileceği açıktır.

Ayrıca, işletmelerce banka vb. kurumlardan temin edilen kredilerin, bu işletmelerin üzerinde herhangi bir finansman yükü kalmaksızın grup şirketlerine aktarılması halinde, bu kredilere ilişkin finansman giderinin, krediyi devralan ve fiilen

kullanan şirket bünyesinde gider kısıtlamasına tabi tutulması gerekmektedir. Öte yandan, imalatçı veya tedarikçi şirketlerle imzalanan aracılı ihracat sözleşmesine dayanarak dış ticaret sermaye şirketleri ve sektörel dış ticaret şirketleri üzerinden aynı değerle alınıp aynı değerle ihracatı gerçekleştirilen, malın üretimi veya tedarikine ilişkin tüm yükümlülüklerden doğrudan ve münhasıran imalatçı veya tedarikçi şirketlerin sorumlu olması ve ihracattan doğan finansman yükünün aracılı ihracat sözleşmesinin tarafı olan imalatçı veya tedarikçi şirketlere aktarılması kaydıyla, bu işlemler nedeniyle dış ticaret sermaye şirketleri veya sektörel dış ticaret şirketleri nezdinde finansman gider kısıtlaması uygulanmayacaktır. Ancak, dış ticaret sermaye şirketleri ve sektörel dış ticaret şirketlerinin kendi nam ve hesabına yurt içinden satın aldıkları malların satışından doğan finansman giderleri finansman gider kısıtlamasına tabi tutulacaktır.

2.3. Geçici Vergilendirme Dönemlerinde Finansman Gider Kısıtlaması

Hesap dönemi olarak takvim yılını kullanan mükelleflerde 2021 yılının ilk geçici vergilendirme döneminden itibaren, Kendilerine özel hesap dönemi tayin edilmiş olan mükelleflerde ise 2021 yılında başlayan özel hesap döneminin ilk geçici vergilendirme döneminde itibaren başlanmak üzere yabancı kaynak ve öz kaynak mukayesesini yapılarak dikkate alınacaktır.

Dolayısıyla gerek geçici vergilendirme dönemlerinde gerekse yıllık dönemde finansman gider kısıtlamasına tabi olunup olunmayacağı hesap döneminin son günü itibarıyla finansman gider kısıtlaması öncesi Vergi Usul Kanununa göre çıkarılacak bilanço esas alınarak tespit edilecektir.

Önceki geçici vergilendirme dönem-

lerinde finansman gider kısıtlaması şartlarını taşımayan mükellefler, şartların oluştuğu geçici vergilendirme döneminden itibaren finansman gider kısıtlamasına tabi olacaktır.

2.4. Yıllara Sari İnşaat ve Onarma İşleri İle Uğraşan Mükelleflerde Gider Kısıtlaması

Uygulaması GVK'nın 42. maddesi hükmüne göre birden fazla takvim yılına sirayet eden inşaat ve onarma işlerinde kâr veya zarar için bittiği yıl kesin olarak tespit edilmekte ve kazancın tamamı o yılın geliri sayılarak vergilendirilmektedir. Bu işlemlerle uğraşanların kullandıkları yabancı kaynaklara ilişkin finansman giderlerinin, işin kesin kâr veya zararının tespit edildiği yıl kazancının hesaplanmasında gider veya maliyet unsuru olarak dikkate alınması gerektiğinden, gider kısıtlamasına ilişkin uygulama da aynı dönemde yapılacaktır.

Birden fazla inşaat ve onarma işinin birlikte yapılması veya yıllara sari inşaat ve onarma işlerinin yanı sıra başka işlerin de bulunması halinde, yapılan finansman giderleri hangi yılın kâr veya zarar tutarının tespitinde dikkate alınıyorsa, o yılda gider kısıtlamasına konu edilecektir.

Öte yandan, finansman gider kısıtlamasına ilişkin hükümler 01.01.2021 tarihinden itibaren uygulanmak üzere yürürlüğe girdiğinden, bu tarihten önce mahiyet ve tutar itibarıyla kesinleşmiş olan ancak yıllara sari inşaat ve onarma işlerinin kazancı için bittiği yılın kazancı olarak beyan edileceğinden henüz kurum kazancının tespitinde dikkate alınmamış olan finansman giderlerinin, inşaat ve onarma işi kazancının hangi yıl beyan edildiğine bakılmaksızın, gider kısıtlamasına konu edilmemesi gerekmektedir.

2.5. Örtülü Sermaye, Transfer Fiyatlandırması Yoluyla Örtülü Kazanç Dağıtımı ve Binek Otomobillerde Gider Kısıtlaması Uygulamaları Nedeniyle KKEG Olarak Dikkate Alınan Finansman Giderlerinin Durumu

İşletmenin kullanmış olduğu yabancı kaynaklara ilişkin faiz ve kur farkı gibi giderlerden örtülü sermaye, transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıtımı veya binek otomobillerde gider kısıtlaması uygulamaları nedeniyle kurum kazancının tespitinde hali hazırda KKEG olarak dikkate alınmış olanlar finansman gider kısıtlamasına tabi tutarın hesabında dikkate alınmayacaktır.

2.6. Adi Ortaklıklarda Finansman Gider Kısıtlaması

Adi ortaklıkların tüzel kişilikleri bulunmayıp, kazançları dolayısıyla gelir veya kurumlar vergisi mükellefi olmaları söz konusu değildir. Bu nedenle, adi ortaklık bünyesinde yürütülen faaliyetten doğan kâr veya zarar, adi ortaklığı oluşturan ortaklar tarafından hisseleri oranında kendi kazançlarına dahil edilerek vergilendirilmektedir. Finansman gider kısıtlaması uygulamasında adi ortaklıklar, adi ortaklığı

oluşturan ortaklardan ayrı bir birim olarak değerlendirilecektir. Adi ortaklığın finansman giderleri, adi ortaklığın ortakları tarafından doğrudan kendi finansman giderlerine dahil edilmeyecektir. Ancak, bilançolarında yabancı kaynak tutarı öz kaynak tutarını aşan adi ortaklıklarda, aşan kısma münhasır olmak üzere, yatırımın maliyetine eklenenler hariç, işletmede kullanılan yabancı kaynaklara ilişkin faiz, komisyon, vade farkı, kâr payı, kur farkı ve benzeri adlar altında yapılan gider ve maliyet unsurları toplamının %10'u ortakların hisseleri oranında, verecekleri beyannamelerinde KKEG olarak dikkate alınacaktır.

3. FGK YÜKÜNÜ HAFİFLETECEK UYGULAMA TAVSİYELERİ

Finansman gider kısıtlamasında yabancı kaynak / özkaynak rasyosunun iyileştirilmesine yönelik hamleler, şirketlerin vergi yükünü hafifletmek açısından önem arz etmektedir. Konuya ilişkin değerlendirilebilecek bazı yöntemler aşağıdaki gibidir.

3.1. Özkaynakların Güçlendirilmesi

Özkaynakları, yabancı kaynaklarından büyük olan işletmeler finansman gider kısıtlamasına tabi değildir. Bu sebeple özkaynakların iyileştirilmesine yönelik hamleler finansman gider kısıtlaması yükünü olumlu yönde hafifletecektir.

En bilenen yöntem olarak nakdi sermaye artırımı karşımıza çıkmaktadır. Nakdi sermaye artırımı yapan firmalar, Nakit Sermaye Artışında Faiz İndirimi Uygulamasından da faydalanabileceklerdir.

Ortaklara olan borçlanmalar nezdindeki cari hesaplardan yapılabilecek sermaye artışları da yabancı kaynakları azaltan ve özkaynakları güçlendiren bir yöntem olacağı değerlendirilmektedir.

3.2. Faiz Giderlerinin Ayrıştırılması ve Hesap Planındaki Gösterimi

Temel olarak işletmelerin kullandığı kredilerin, işletmelerin genel ihtiyaçları karşılamak amacıyla mı yoksa yapılan yatırımların finansmanı olarak mı kullanıldığına tespitinin net bir şekilde yapılması gerekmektedir. Yatırımın maliyetini ilişkilendiren faiz giderleri finansman gider kısıtlamasına konu edilmemelidir.

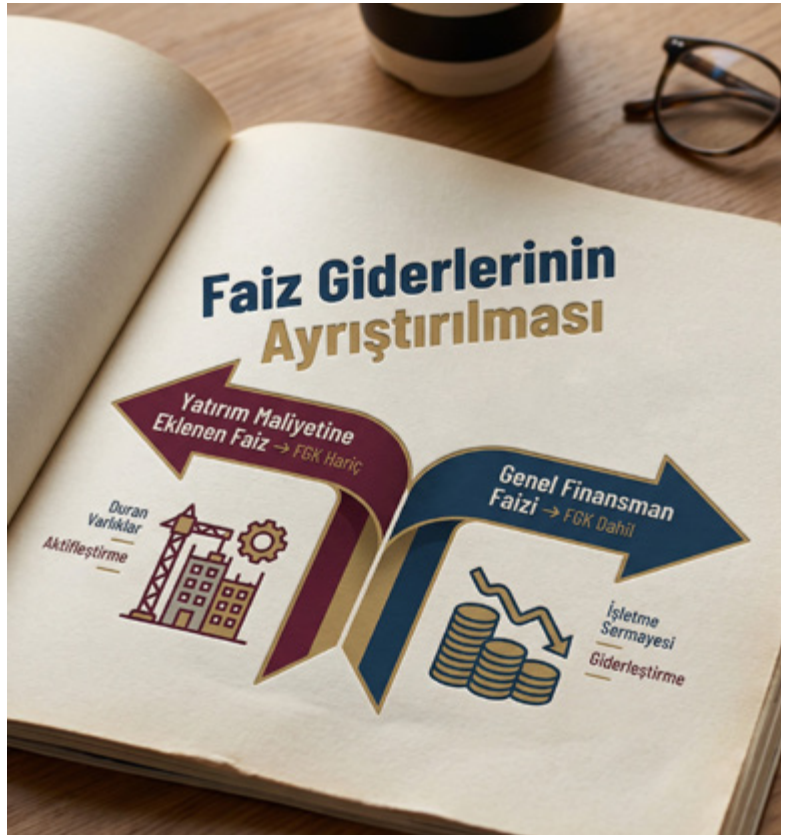
Ayrıca işletmeler kullanmış olduğu taksitli kredilere ilişkin faiz giderlerini tek düzen hesap planında takip edebilmek adına 180-280 hesaplarına borç 381-481 hesaplarına alacak şekilde tahakkuk kaydı atabilmektedirler. Finansmanlara ilişkin faiz giderleri ödendiği dönemde gider yazılabildiğinden, ilgili tahakkuk kaydının iptali veya kayıtlara alınmaması yabancı kaynakların azalmasıyla FGK yükünü hafifletebilecektir.

3.3. FGK'ya Tabi Kur Farklarının Netleştirilmesi

FGK'ya tabi kur farklarının netleştirilmesinde; pasif kalemlerde yer alan kur değerlemesine tabi hesaplarda dönem içinde hem kur farkı gelir hem de kur farkı zararı oluşmuşsa aynı kaynağa ait (cari bazlı) olmak şartıyla netleştirme yapılabilmektedir.

Aynı dönem içinde olsa bile farklı yabancı kaynaklara ilişkin olarak oluşan kur farkı gelirleri ile kur farkı giderlerinin birlikte değerlendirilmesinin mümkün değildir.

Temin edilen yabancı kaynağın mevduat vb. şekillerde değerlendirilmesi sonucu doğacak kur farkı geliri şirketin bilançosunun aktifinde yer alan bir varlığın değerlemesi sonucu oluştuğu için, yabancı kaynağa ilişkin kur farkı giderinden mahsup edilememelidir.

3.4. Kıdem Tazminatı Karşılıkları

İşletmeler muhasebenin ihtiyatlık kavramına uygun olarak çalışan personellerine ödemekle yükümlü olacakları kıdem tazminat tutarlarını hesaplayarak karşılık ayırabilmektedirler.

V.U.K hükümleri kapsamında karşılık ayrılan kıdem tazminatlarının fiilen ödenmediği dönemde vergi matrahı hesaplaması sırasında gider olarak dikkate alınması mümkün değildir.

Henüz kesinleşmemiş borç niteliğinde olan kıdem tazminatı karşılıkları bilanço-daki yabancı kaynakları artırarak FGK özelinde bir dezavantaj yaratmaktadır. Hazırlanan mali bilançolarda, kıdem tazminatı karşılığı hesaplamamak FGK açısından daha olumlu etki yaratacaktır.

3.5. Personele Ücret Ödeme Yükümlülükleri

İşçinin ücreti ve bunun ödenmesine dair usul ve kurallar İş Kanunu 32. ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir. İşçinin ücreti aksine bir sözleşme hükmü yoksa, çalışılan ayın sonunda veya en geç takip eden ayın ilk günü ödenmelidir.

Personele Borçlar hesabı, finansman gider kısıtlaması açısından doğrudan dikkate alınan bir finansman gideri unsuru değildir. Ancak kısa vadeli yabancı kaynak niteliği nedeniyle, yabancı kaynak-öz kaynak karşılaştırmasında toplam yabancı kaynakları artırarak finansman gider kısıtlamasının kapsamını dolaylı olarak etkilemektedir.

Personel ücret ödemelerinin takip eden ay yerine çalışılan ay sonunda yapılması FGK açısından avantaj sağlamaktadır.

3.6. Borç Senetleri Reeskontu Uygulaması

Borç senetleri ve vadeli ticari borçlar için hesaplanan borç reeskontu, muha-

sebe açısından finansman gideri niteliği taşır. Bu nedenle; Reeskont yoluyla oluşan finansman giderleri, finansman gider kısıtlamasına konu olabilecek giderler arasında yer almaktadır.

Ayrıca Reeskont uygulaması, vadeli borçların bilanço değerini düşürerek; Yabancı kaynak toplamını azaltarak Öz kaynak-yabancı kaynak karşılaştırmasında olumlu etki yaratabilmektedir.

Reeskont uygulaması, finansman gider kısıtlaması açısından çift yönlü etkiye sahip bir muhasebe aracıdır. Borç reeskontu yoluyla ortaya çıkan giderler, finansman gideri niteliği taşıdığı için kısıtlamaya konu olabilmektedir. Buna karşılık, reeskont uygulaması yabancı kaynak tutarını azaltarak kısıtlama oranını düşürebilmektedir.

Bu nedenle işletmelerin, finansman gider kısıtlaması analizlerinde reeskont işlemlerini yalnızca gider yönüyle değil, bilanço etkisiyle birlikte bütüncül bir şekilde değerlendirmeleri gerekmektedir.

SONUÇ

Finansman gider kısıtlamasının olumsuz etkilerini azaltmak, yalnızca borç azaltımıyla değil, bütüncül bir finansal ve vergisel planlama ile mümkündür. Öz kaynakların güçlendirilmesi, refinansman, reeskont uygulaması, finansman giderlerinin doğru sınıflandırılması ve kur riskinin yönetimi gibi yöntemler, işletmelerin finansman gider kısıtlaması kaynaklı vergi yükünü azaltmada etkili araçlar sunmaktadır.

Bu nedenle işletmelerin, finansman kararlarını alırken yalnızca finansman maliyetlerini değil, bu kararların finansman gider kısıtlamasına olan etkilerini de dikkate alarak stratejik bir yaklaşım benimsemeleri yararlarına olacaktır.

FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNİN DEĞERLEMESİ VE MUHASEBE KAYITLARI

GİRİŞ

Finansal Kiralama (Leasing), 28.06.1985 tarih ve 18795 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu ile mevzuatımıza ve finansman temini uygulamalarına dahil olmuştur. Daha sonra 21.11.2012 tarihinde 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktöring ve Finansman Şirketleri Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle günün koşullarına göre uygulaması güncellenmiştir.

4842 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 25. maddesi ile 213 sayılı Vergi Usul Kanunu (VUK)'na mükerrer 290. madde eklenmiş ve söz konusu Kanun maddesi ile 01.07.2003 tarihi itibarıyla yapılacak finansal kiralama işlemlerinin değerlendirilmesi, vergilendirilmesi ve muhasebeleştirilmesine ilişkin esaslar yeniden düzenlenmiştir. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından 01.07.2003 tarih ve 25155 sayılı Resmi Gazete'de 319 Seri No.lu VUK Genel Tebliği ve 31.07.2003 tarih ve 25185 sayılı Resmi Gazete'de 11 Sıra No.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ile söz konusu maddenin uygulanmasına ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

Finansal kiralama, taşınır ya da taşınmaz bir yatırım malının, süresi, kira bedelleri ve koşulları belirlenmiş bir sözleşme kapsamında, kiralayan/ki-raya veren tarafından satın alınarak kiracıya kullanım hakkının verilmesi kapsayan orta ve uzun vadeli bir finansman yöntemidir.

4842 sayılı Kanunla Vergi Usul Kanununda yapılan düzenlemede 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanununa bir atıfta bulunulmamıştır. Dolayısıyla, yapılan bir kiralama işleminin vergi uygulamaları açısından finansal kiralama olarak kabul

edilip edilmemesinde Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 290. maddesi hükümlerinin dikkate alınması gerekmektedir.

VUK'un mükerrer 290/3 maddesinde uygulamada esas alınacak tanımlar hüküm altına alınmış olup, buna göre; "Finansal Kiralama, Kira süresi sonunda mülkiyet hakkının kiracıya devredilip devredilmediğine bakılmaksızın, bir iktisadi kıymetin mülkiyetine sahip olmaktan kaynaklanan tüm riskler ile yararların kiracıya bırakılması sonucunu doğuran kiralamalardır." hükmüne yer verilmiştir.

Söz konusu tanımlardan anlaşıldığı üzere finansal kiralama; kira süresi sonunda iktisadi kıymetin mülkiyeti kiracıya geçsin veya geçmesin, iktisadi kıymetin mülkiyetinden kaynaklanan tüm risk ve getirilerin kiracıya ait olması olup, yapılan bir finansal kiralama işleminin vergisel açıdan hüküm ifade etmesi için VUK'un mükerrer 290'uncu maddesini ve buna ilişkin açıklamaların yer aldığı 319 Seri No.lu VUK Genel Tebliği'ni dikkate almak gerekir.

Bu çalışmamızda vergi uygulamaları açısından hangi kiralamaların finansal kiralama olarak değerlendirileceğine ve bu finansal kiralamaların değerlendirme ve muhasebe kayıtları uygulamalarına değineceğiz.

1. FİNANSAL KİRALAMA OLARAK DEĞERLENECEK KİRALAMALAR

213 sayılı Vergi Usul Kanununun finansal kiralama işlemlerinde değerlendirme hükümlerini düzenleyen mükerrer 290'uncu maddesinde hüküm altına alınmış olan kriterleri taşıyan kiralama işlemi ister finansal kiralama şirketleri tarafından yapılsın isterse başkaca şirketler tarafından yapılsın, VUK uy-

gulaması bakımından finansal kiralama olarak değerlendirilmek durumundadır. Bu çerçevede, finansal kiralama şirketlerinin Finansal Kiralama Kanunu kapsamında yapacakları kiralama eğer mükerrer 290'uncu maddedeki kriterleri karşılamıyorsa finansal kiralama olarak nitelendirilmeyecektir. Aynı çerçevede, Finansal Kiralama Kanunu kapsamında yapılmayan bir kiralama işlemi eğer mükerrer 290'uncu maddedeki kriterleri karşılıyorsa, VUK uygulaması bakımından finansal kiralama olarak nitelendirilecek ve değerlendirme buna göre yapılacaktır.

213 sayılı VUK'nun anılan maddesi hükümleri ve 319 sıra nolu VUK Genel Tebliğinde yer alan açıklamalara göre; Aşağıda belirtilen kriterlerden birini veya daha fazlasını karşılayan kiralamalar finansal kiralama olarak kabul edilecektir.

- İktisadi kıymetin mülkiyetinin kira süresi sonunda kiracıya devredilmesi:** Sözleşmede iktisadi kıymetin kiracıya devrine ilişkin hüküm olması veya satım opsiyonunun olması ve kiracının yüksek bir olasılıkla bu opsiyonu kullanacak olması halidir.
- Kiracıya kira süresi sonunda iktisadi kıymeti rayiç bedelinden düşük bir bedelle satın alma hakkı tanınması:** Sözleşmenin başında kira süresi sonunda iktisadi kıymetin rayiç bedelinin alacağı değer tam olarak tespiti doğal olarak zorluklar içermektedir. Kira süresi sonunda iktisadi kıymetin alacağı rayiç bedel genel olarak enflasyon ve kıymetin amortismanı ve diğer unsurlar dikkate alınarak hesaplanmaktadır. Kira süresi sonunda kiracının

satın alma hakkını kullanacağına büyük bir olasılıkla tahmin edildiği durum tarif edilmektedir. Örneğin, X şirketi sahip olduğu ve sözleşme başındaki rayiç bedeli 50 Milyon TL olan bir iktisadi kıymetini 5 yıllık bir süre için Y şirketine kirasın. Sözleşme başında iktisadi kıymetin enflasyon ve amortismanı dikkate alınarak sözleşme sonunda alacağı değer 5 Milyon TL olarak tahmin edilsin. Kiracı Y şirketinin 5 yıllık kira süresi sonunda iktisadi kıymeti 1 Milyon TL'ye veya daha düşük bir değere satın alma hakkı opsiyonu bulsun. Bu durumda kiracı şirket tarafından kira süresi sonunda satın alma hakkının kullanılacağı açıktır.

c. Kiralama süresinin iktisadi kıymetin ekonomik ömrünün % 80'inden daha büyük bir bölümünü kapsamaması: Ekonomik ömür, bir iktisadi kıymetin ekonomik olarak kullanılabilirliği veya belli sayıdaki üretimin elde edilebileceği tahmin edilen dönemdir. Örneğin, iktisadi kıymetin ekonomik ömrü 10 yıl, kiralama süresi 9 yıl ise kiralama süresi ekonomik ömrün %80'inden fazla olduğu için bu kiralama bir finansal kiralama olacaktır.

d. Sözleşmeye göre yapılacak kira ödemelerinin bugünkü değerlerinin toplamının iktisadi kıymetin rayiç bedelinin % 90'ından daha büyük bir değeri oluşturması: Kira ödemelerinin bugünkü değeri toplamının, iktisadi kıymetin sözleşme başındaki rayiç bedelinin % 90'ından büyük olması halinde kiralama finansal kiralama değildir.

Arazi, arsa ve binalarla ilgili kiralama sözleşmelerinde, sadece sözleşmede kira süresi sonunda mülkiyet hakkının kiracıya devri öngörülmüşse veya kiracıya kira süresi sonunda kiralama konusu gayrimenkul düşük bir bedelle satın alma hakkı tanınmışsa finansal kiralama olarak kabul edilecektir.

Doğal kaynakların araştırılması veya kullanılmasına yönelik kiralama sözleşmeleri ile sinema filmleri, video kayıtları, patentler, kopyalama hakları gibi kıymetlerle ilgili lisans sözleşmeleri mükerrer 290'ıncı madde kapsamında değerlendirilemez.

2. FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNDE DEĞERLEME

Finansal kiralama işlemlerinin değerlendirilmesi bakımından kira ödemeleri ile kira ödemelerinin bugünkü değeri önem arz etmektedir.

2.1. Kira Ödemeleri:

Kanun hükmüne göre, Kira Ödemeleri, Sözleşmeye göre, kiralama süresi boyunca yapılması gereken kira ödemeleridir. Sözleşme hükümlerine göre kiracının kiralama süresi başlangıcında kiralayana ödediği ve kendisine geri dönüşü olmayacak depozito veya peşin ödenmiş kira bedellerinin de kira ödemeleri içinde sayılacağı tabiidir.

Aşağıda sayılan değerler de kira süresi boyunca yapılan kira ödemeleri kapsamında değerlendirilecektir;

- ▶ Kira süresi sonunda kiralama konusu iktisadi kıymetin kalan değerine ilişkin bir taahhüt olması halinde bu değer, (kalan değere ilişkin taahhüdün kiracı veya başka bir kişi tarafından yapılmasının önemi yoktur.)
- ▶ Kira süresi sonunda kiracıya düşük bir bedelle iktisadi kıymeti satın alma hakkı tanındığı ve sözleşme başlangıç tarihinde bu hakkın kullanılma olasılığının yüksek olduğu durumda bu satın alma hakkının kullanılması durumunda ödenmesi gereken bedel.

VUK mükerrer 290'ıncı maddeye göre Kiralama Süresi, Kiracının iktisadi kıymeti kiraladığı sözleşmede belirtilen iptal edilemez süredir. Ancak, kiralamanın başlangıcında kiracıya sözleşme süresi bitiminde kira süresini uzatma hakkı tanınmış ve bu hakkı kullanacağına kesin veya kesine yakın olduğu durumda bu

ilave süre de kira süresi içinde kabul edilir. Örneğin, süre uzatımındaki kira bedelinin rayiç bedeline oranla çok düşük olması veya kiralamanın yenilenmemesi halinde kiracının ödemek zorunda kalacağı çok yüksek bir ceza miktarının tespit edilmesi hallerinde kiracı kullanım hakkını kullanacağı açık olduğundan bu durumdaki sürelerin kiralama süresi içinde değerlendirilmesi gerekmektedir.

Kiralamanın Başlangıcı ise, Sözleşmenin yapıldığı tarih veya taraflardan birinin sözleşmenin ana maddelerinden birine ilişkin önemli yükümlülük ve taahhütlere girdiği tarihlerden erken olanıdır. Örneğin, kiralayanın sözleşme yapılmadan kiralama konusu iktisadi kıymeti kullanım amacıyla hazır hale getirme çalışmalarına başlaması halinde kiralamanın başlangıcı daha sonra yapılacak sözleşmedeki tarih değil hazır hale getirme çalışmalarına başlama tarihidir." Açıklamalarına yer verilmiştir.

2.2. Kira Ödemelerinin Bugünkü Değeri:

Kira Ödemelerinin Bugünkü Değeri: Kira ödemelerinin, sözleşme tarihinde, kiralamada kullanılan faiz oranı dikkate alınarak hesaplanan bugünkü değerlerinin toplamıdır. Kiralamada kullanılan faiz oranı tespit edilemiyorsa, kiracının kiralamaya konu iktisadi kıymeti satın almak için aynı vade ile alması gereken borç için katlanacağı faiz oranı kullanılır.

Kiralamada Kullanılan Faiz Oranı ise, Kira ödemeleri ile garanti edilmemiş kalan değer toplamının bugünkü değerini, kiralamaya konu iktisadi kıymetin rayiç bedeline eşitleyen iskonto oranıdır.

Değerleme açısından önem arz eden diğer bir değer ise İktisadi Kıymetin Rayiç Bedelidir. Rayiç bedel ise bir iktisadi kıymetin değerlendirme günündeki normal alım satım değeridir. Diğer bir ifadeyle, fiyatlar konusunda bilgili, birbirinden bağımsız, gerçek alıcı ve satıcının karşılıklı pazarlık ortamında

oluşturdukları bedeldir. Rayiç bedel sözleşmenin başlangıcında tespit edilmelidir. İktisadi kıymetin maliyet bedeli ile sözleşme başlangıcındaki rayiç bedeli arasında bir fark bulunmamalıdır.

Kalan Değer ise, Kiralanan iktisadi kıymetin kiralama süresi sonunda sahip olacağı tahmin edilen rayiç bedeldir. Kalan değer, iktisadi kıymetin maliyet bedeli ile kira süresi sonunda alabileceği rayiç değeri arasında bağlantı kurularak tahmin edilir. Kalan değer tahmininde benzer mala ilişkin tecrübeler veya aynı nitelikteki kullanılmış kıymetlerin fiyatları da kullanılabilir.

Dolayısıyla finansal kiralamaya konu olan iktisadi kıymet ile sözleşmeden doğan hak, borç ve alacakların değerlendirilmesi uygulaması anılan Tebliğ çerçevesinde yapılacak olup, uygulamaya ilişkin olarak Tebliğin "II-Değerleme ve Amortisman Uygulaması" başlıklı bölümünde yer alan açıklamalara aşağıda yer verilmektedir.

2.3. Kiralayan (Kiraya Veren) Açısından Değerleme

Kiralama süresi boyunca kiracı tarafından yapılacak kira ödemelerinin toplam tutarı, anapara artı faiz, alacak olarak aktife alınacaktır. Diğer yandan, aktifleştirilen alacak tutarı ile kira ödemelerinin bugünkü değeri arasındaki fark ise gelecek dönemlere ait faiz geliri olarak pasifleştirilmek suretiyle değerlendirilerek kayıtlara intikal ettirilecektir.

Kiralama konusu iktisadi kıymet ise, bu iktisadi kıymetin net bilanço aktif değerinden kira ödemelerinin bugünkü değerinin düşülmesi sonucu bulunan tutar ile değerlendirilecektir. İktisadi kıymetin net bilanço aktif değerinden kira ödemelerinin bugünkü değerinin düşülmesi sonucu bulunan tutarın sıfır veya negatif olması halinde, iktisadi kıymet iz bedeliyle değerlendirilip aradaki fark iktisadi kıymetin elden çıkarılmasından elde edilen kazançlar gibi işleme tâbi tutulacak olup gelir kaydedilmesi gerekmektedir. Finansal kiralama konusu iktisadi kıymetin net bilanço aktif değeri ile kira ödemelerinin bugünkü değeri çoğu zaman

birbirine eşit olacağından finansal kiralama şirketi veya kiralayan, iktisadi kıymeti genel olarak iz bedeliyle kayıtlarında gösterecektir. İktisadi kıymetin net aktif bilanço değerinden, kira ödemelerinin bugünkü değerinin düşülmesi sonucu oluşan tutarın pozitif olması durumunda, pozitif fark finansal kiralama şirketi tarafından amortisman tabi tutulacaktır. Örneğin, net bilanço aktif değeri veya fatura tutarı 100 Milyon TL, kira ödemelerinin net bugünkü değeri 95 Milyon TL ise, 5 Milyon TL pozitif fark finansal kiralama şirketi tarafından amortisman tabi tutulacaktır. Amortisman ayırma işlemi Vergi Usul Kanunu ve ilgili genel tebliğlerde bu iktisadi kıymet için tespit edilmiş sürelerde yapılacaktır. Farkın sıfır veya negatif olması durumunda amortisman ayrılması mümkün değildir ve bu kiralama konusu iktisadi kıymetler için yeniden değerlendirilmesi söz konusu olmayacaktır.

Gelecek dönemlere ait faiz gelirleri, kiralanılan iktisadi kıymetin finansal kiralama sözleşmesinin yapıldığı tarihteki rayiç bedelinden, her bir dönem sonunda anapara geri ödemelerinin düşülmesi sonucu kalan tutar üzerinden sabit bir dönemsel faiz oranı yaratacak şekilde hesaplanması suretiyle tahakkuk ettirilecektir. Tahakkuk tarihinden vadenin bitiminin anlaşılması gerekmektedir. Her bir dönem sonu ifadesinden kira sözleşmesi ekindeki ödeme planındaki ödeme dönemlerinin anlaşılması gerekmektedir. Örneğin, 4 yıllık kiralama dönemi, yılda bir kez ödemeli ve her yıl 30/09.... tarihinde kira ödemesi öngörülmüşse, "her bir dönem sonu" ifadesinden 30/09..., 30/09.... ve sonraki yıllar tarihlerini anlamak gerekmektedir. Bu durumda, her bir 30/09... tarihi itibarıyla faiz ve anapara ayrıştırması yapılarak, pasifleştirilen faiz gelirlerinden 30/09... tarihi itibarıyla bakiye anapara borcuna isabet eden faiz tutarı gelir kaydedilmelidir.

Aktifleştirilen alacak tutarının reeskonta tabi tutulması mümkün değildir.

Kiralayan şirketler tarafından iktisadi kıymetin satın alınmasında Türk Lirası veya döviz cinsinden kredi kullanılmış ise ilk

yıl için ödenen kur farkları ve faiz giderlerinin sözleşme yapılmasından önce kıymetin maliyetine ilave edilebilecek olması halinde maliyete ilave edilecek aksi halde ve diğer yıllarda ise gider kaydedilecektir.

Kiralayanın finansal kiralamaya konu iktisadi kıymetin üretimini veya alım satımını yapması halinde, iktisadi kıymetin net bilanço aktif değeri olarak rayiç bedeli dikkate alınacaktır. Rayiç bedel ile maliyet bedeli arasındaki farkın normal bir satış işleminden elde edilen kâr veya zarar olarak işleme tâbi tutulması gerekmektedir.

3. KIRACI AÇISINDAN DEĞERLEME

Finansal kiralama işlemine konu iktisadi kıymeti kullanma hakkı ve sözleşmeden doğan borç, kiralama konusu iktisadi kıymetin rayiç bedeli veya sözleşmeye göre yapılacak kira ödemelerinin bugünkü değerinden düşük olanı ile değerlendirilecektir. Finansal kiralama konusu iktisadi kıymet, kullanma hakkı olarak aktife alınacak karşılığında ise kiralayana olan borç pasife kaydedilecektir.

Kiracı tarafından aktifleştirilen finansal kiralamaya konu iktisadi kıymeti kullanma hakkı, Vergi Usul Kanununun üçüncü kitabının üçüncü kısmının birinci bölümü ve ilgili genel tebliğlerde kiralama konusu iktisadi kıymet için belirlenmiş usul ve esaslar çerçevesinde amortisman ve Kanunun Mükerrer 298 inci maddesi uyarınca da yeniden değerlemeye/enflasyon düzeltilmesine tâbi tutulacaktır. Diğer bir ifadeyle, kullanım hakkı, Vergi Usul Kanunu ve ilgili genel tebliğlerde bu iktisadi kıymet için tespit edilmiş amortisman sürelerinde amorti edilecektir. Sözleşmenin fesholması halinde kalan dönemler için iktisadi kıymetle ilgili olarak amortisman ayrılma ve yeniden değerlendirme işlemleri yapılmayacaktır.

Finansal kiralama sözleşmesine göre yapılan kira ödemeleri, borç anapara ödemesi ve faiz gideri olarak ayrıştırılacak ve bu ayrıştırma işlemi her bir dönem sonunda kalan borç tutarına sabit

bir dönemsel faiz oranı uygulanmasını sağlayacak şekilde yapılacaktır. Kiralayan açısından yorumu yapılan "her bir dönem sonu" ifadesi, kiracı açısından sözleşmede belirtilen kira ödeme tarihidir.

Finansal kiralama borçlarının Vergi Usul Kanununun 285 inci maddesi kapsamında reeskonta tabi tutulması mümkün değildir.

Finansal kiralama işlemi esas olarak bir kredi işleminden farklı değildir. Kiralayana ödenen finansal kiralama bedellerinin faiz kısmı finansman gider kısıtlamasına tabidir.

Gelir İdaresi Başkanlığına verilmiş olan özelgelere göre, döviz cinsinden finansal kiralama işlemlerinde, bu işlemle ilgili bilançoda yer alan borçların VUK'un 280 inci maddesi gereğince değerlemeye tabi tutulması gerekmekte olup, aleyhte oluşan kur farklarının sabit kıymetin aktifte dahil edildiği yıl sonuna kadar olan kısmının maliyete eklenmesi, lehte oluşan kur farkının ise sabit kıymet maliyetinden çıkarılması gerekmektedir. Değerleme işlemlerinden sonra yatırım mallarının değerlendirilmiş tutarı üzerinden amortisman hesaplanacağı hususuna dikkat etmek gerekir.

4. FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNİN MUHASEBE KAYITLARI

Finansal kiralama işlemlerinin muhasebe kayıtlarına yönelik düzenlemeler 11 Sıra No.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğinde yayımlanmıştır.

Buna göre; finansal kiralama işlemlerinden doğan senetsiz alacaklar "120 - Alıcılar" hesabında, senetli alacaklar ise "121 - Alacak Senetleri" hesabında izlenir.

Finansal kiralamanın yapıldığı tarihte kiralama işlemlerinden doğan alacaklar ile kira ödemelerinin bugünkü değeri arasındaki farkı gösteren henüz kazanılmamış finansal kiralama faiz gelirleri "124-Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Gelirleri (-)" hesabında izlenecek olup, bu gelirlerinin hesaplanmasına ilişkin bilgilere bilanço dipnotlarında

yer verilmesi gerekir. Finansal kiralama sözleşme tutarı ile finansal kiralama ile ilgili kira ödemelerinin bugünkü değeri arasındaki fark, "Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Gelirleri" olarak bu hesaba alacak kaydedilir. Her dönem sonunda gerçekleşmiş olan faiz gelirleri tutarları bu hesaba borç "60- Brüt Satışlar" hesap grubunda ilgili satış geliri hesabına alacak olarak kaydedilir. Ancak, esas faaliyet konusu finansal kiralama olmayan işletmelerce yapılan finansal kiralama işlemleriyle ilgili gerçekleşmiş faiz gelirleri, "64 - Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlar" hesap grubunda faiz geliri hesabına alacak olarak kaydedilir.

Bu hesaplara ilişkin olarak vadesi 1 yılı aşan tutarlar ise, Tek Düzen Hesap Planı uygulaması çerçevesinde "220-Alıcılar", "221-Alacak Senetleri" ve "224-Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Gelirleri (-)" hesaplarında izlenecektir. Kiralama sözleşmesine uygun olarak tamamlanan ve dönemsellik ilkesine uygun olarak dönem sonlarında izleyen döneme ait tutarlar ise ilgili dönen varlık hesaplarına virman yapılacaktır.

Kiracıların, finansal kiralama yapanlara olan ve vadesi 1 yılı geçmeyen borçları "301 - Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar" hesabında izlenecek olup, finansal kiralama sözleşme tutarı bu hesaba alacak, kira ödemelerinin bugünkü değeri ise finansal kiralama konu olan ilgili varlık hesabına borç kaydedilir. Bu iki tutar arasındaki fark da "302 - Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-)" hesabına borç kaydedilir.

Kiralama sözleşmesine uygun olarak tamamlanan her dönem sonunda gerçekleşmiş olan faiz giderleri tutarları "302 - Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-)" hesabına alacak, "66-Borçlanma Maliyetleri" hesap grubunda ilgili borçlanma gideri hesabına borç olarak kaydedilir.

Bu hesaplara ilişkin olarak vadesi 1 yılı aşan tutarlar ise, Tek Düzen Hesap Planı uygulaması çerçevesinde "401 - Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar" ve "402 - Ertelenmiş Finansal Kiralama

Borçlanma Maliyetleri (-)" hesaplarında izlenecektir. Dönemsellik ilkesine uygun olarak dönem sonlarında izleyen dönemi ilgilendiren tutarlar, ise ilgili dönen varlık hesaplarına virman yapılacaktır.

SONUÇ

Finansal kiralama, şirketler açısından önemli bir finansman yöntemi olup, yatırımların özkaynaklardan ya da bankalardan kredi kullanmak yerine finansal kiralama yöntemiyle finanse edilmesi, şirketlerin özkaynak ve banka kredi pozisyonunun daha güçlü olmasına ve böylece buradaki finansmanın farklı alanlara yönlendirilmesine imkan sağlar.

Finansal kiralama sözleşmesi ve sözleşme kapsamında alınan teminatlar, her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır. Böylece ekstra bir vergi yüküne de katlanılmamış olur. Ayrıca finansal kiralama sözleşmesi kapsamında ödenen kiralaların KDV'si de kiracı firma tarafından indirim konusu yapılabilir.

Her ne kadar finansal kiralama mevzuatı 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktöring ve Finansman Şirketleri Kanunu'nda düzenlenmiş olsa da yapılan bir kiralama işleminin vergi uygulamaları açısından finansal kiralama olarak kabul edilip edilmemesinde Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 290'inci maddesi hükümlerinin dikkate alınması gerekmektedir.

Finansal kiralama konu yatırım mallarının ithal edilmesi sırasında veya sonradan bu kıymetlere ilişkin borç taksitlerinin değerlemesi dolayısıyla ortaya çıkan kur farklarından, sabit kıymetin iktisap edildiği dönem sonuna kadar olanların, kıymetin maliyetine eklenmesi; aynı kıymetlerle ilgili söz konusu dönemden sonra ortaya çıkan kur farklarının ise, ait oldukları yıllarda doğrudan gider yazılması ya da maliyete intikal ettirilerek amortisman konusu yapılması gerekmektedir.

KONTROL EDİLEN KURUM KAZANÇLARININ VERGİLENDİRİLMESİ

GİRİŞ

Kontrol edilen yabancı kurum (KEYK) kazançlarının vergilendirilmesi, uluslararası vergi planlaması yoluyla kazançların düşük vergili veya vergisiz ülkelere kaydırılmasının önlenmesi amacıyla geliştirilen önemli bir vergi güvenlik müessesesidir. Bu düzenlemeler ile yurt dışında kurulan veya iştirak edilen şirketler aracılığıyla elde edilen kazançların, fiilen dağıtılmamış olsa dahi belirli şartların varlığı hâlinde Türkiye’de vergilendirilmesi amaçlanmaktadır. Böylece vergi matrahının aşındırılması ve haksız vergi avantajlarının elde edilmesi engellenerek adil ve dengeli bir vergi sistemi oluşturulması hedeflenmektedir.

Türk vergi mevzuatında kontrol edilen yabancı kurum kazançlarına ilişkin düzenlemeler, Kurumlar Vergisi Kanunu’nun 7’nci maddesinde yer almakta olup, bu madde ile tam mükellef kurumların kontrol ettikleri yabancı kurumlar üzerinden elde ettikleri kazançların vergilendirilmesine ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir. Bu kapsamda; yabancı kurumun ortaklık yapısı, gelirlerinin niteliği ve tabi olduğu efektif vergi yükü gibi kriterler esas alınmakta, söz konusu şartların birlikte gerçekleşmesi hâlinde yabancı kurum kazançları, dağıtım konu edilmesine bağlı olmaksızın Türkiye’de kurum kazancına dâhil edilmektedir. Düzenleme, zararlı vergi rekabetinin önlenmesi, vergi kayıp ve kaçığının azaltılması bakımından önemli bir işlev görmektedir.

1. KONTROL EDİLEN YABANCI KURUM KAVRAMI

Tam mükellef kurumlar ile tam mükellef gerçek kişilerin, yurt dışında kurulu bir şirkette doğrudan veya dolaylı olarak, tek başlarına ya da birlikte sermaye, kâr payı veya oy kullanma hakkının en az %50’sine sahip olmaları hâlinde, söz konusu yurt dışı iştirak Kurumlar Vergisi Kanunu’nun 7’nci maddesi kapsamında kontrol edilen yabancı kurum olarak kabul edilmektedir. Mevzuatta yer alan “doğrudan veya dolaylı” ile “ayrı ayrı ya da birlikte” ifadeleriyle, ortaklık yapısının kişi veya grup şirketleri arasında paylaşılması suretiyle kontrol oranının mevzuatta belirlenen eşik değerin altına düşürülmesi ve bu yolla düzenleme kapsamı dışına çıkılması engellenmek istenmiştir.

Bir yurt dışı şirketin kontrol edilen yabancı kurum sayılıp sayılmayacağına tespitinde, tam mükellef kurumlar ile tam mükellef gerçek kişilerin birlikte sahip oldukları paylar topluca dikkate alınır. Böyle bir durumda, kurumlar ile gerçek kişiler arasında ortaklık, akrabalık veya başka bir ilişki bulunup bulunmaması önem taşımaz. Ayrıca kontrolün varlığı sadece doğrudan ortaklıklarla sınırlı değildir; iştirak yapısı birden fazla şirket üzerinden dolaylı olarak kurulmuş olsa dahi, zincirin en sonundaki dolaylı iştirake kadar tüm ortaklık ilişkileri değerlendirilmeye alınmaktadır.

Kontrol oranının tespitinde, ilgili hesap döneminde herhangi bir tarihte ulaşılan en yüksek oran dikkate alınmakta; ancak vergilemeye esas iştirak oranı, yurt dışı iştirakin hesap döneminin kapandığı tarihteki pay durumuna göre belirlenmektedir. Bu nedenle, hesap döneminin kapanmasından önce iştirakin tamamen elden çıkarılması hâlinde, söz konusu iştirak için kontrol edilen yabancı kurum hükümleri uygulanmamaktadır.

2. KONTROL EDİLEN YABANCI KURUM KAZANCININ TÜRKİYE’DE VERGİLENDİRİLMESİ ŞARTLARI

Vergi mevzuatımızda iştirak kazançlarının vergilendirilmesi kural olarak kâr dağıtımına bağlıdır. Ancak bazı ülkelerde uygulanan avantajlı vergi rejimleri ve kâr dağıtımına ilişkin zorunlulukların bulunmaması, ka-

zançların dağıtılmaksızın yurt dışın-
da tutulmasına ve bu yolla vergi
ertelemesine imkân sağlamaktadır.
Bu durum, zararlı vergi rekabetinin
temel unsurlarından biri olarak kabul
edilmektedir.

Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 7'nci
maddesi uyarınca, kontrol edilen
yabancı kurum sayılan yurt dışı iş-
tiraklere ait kazançların, Türkiye'de
fiilen dağıtılmış olsun ya da olmasın
kurumlar vergisine tabi tutulabilmesi
için, aşağıdaki şartların birlikte sağ-
lanması gerekmektedir;

► **Pasif Gelir Şartı (%25)**

Yurt dışı iştirakin ilgili yıldaki toplam
gayrisafi hasılatının en az %25'inin
pasif nitelikli gelirlerden oluşması
gerekmektedir. Bu düzenleme, faiz,
kâr payı, lisans ve kira gelirleri gibi
gerçek bir üretim organizasyonu ve
ticari risk gerektirmeyen, kolaylıkla
başka ülkelere taşınabilen gelirlerin
düşük vergili ülkelerde toplanarak
Türkiye'de vergiden kaçınılmasını ön-
lemeyi amaçlamaktadır.

Bu kapsamda; iştirakin esas faaliyet-
leriyle uyumlu sermaye, organizasyon
ve personel yapısına dayanmaksızın
elde edilen gelirler pasif nitelikli gelir
olarak kabul edilmektedir. Faaliyet öl-
çeğiyle orantısız şekilde elde edilen
ticari kazançlar da aynı kapsamda
değerlendirilir.

Ayrıca kontrol edilen yabancı kuru-
mun bağlı ortaklıklarından veya işti-
raklerinden elde ettiği kâr payları da,
kaynağına bakılmaksızın pasif nitelikli
gelir sayılmaktadır. Söz konusu işti-
rakin ya da bağlı ortaklığın aktif ticari
faaliyette bulunması, üretim yapması
veya hizmet vermesi nedeniyle aktif
gelir elde etmesi, söz konusu kar
paylarının pasif nitelikli gelir olduğu
sonucunu değiştirmemektedir.

► **Düşük Vergi Yükü Şartı (%10)**

Yurt dışındaki iştirakin ticari bilanço
kârı üzerinden %10'dan az oranda ge-

lir ve kurumlar vergisi benzeri vergi
yükü taşınması gerekmektedir.

Kontrol edilen yabancı kurum siste-
minin amacı, tüm yurt dışı yatırımları
değil; kazançların bilinçli şekilde dü-
şük vergili veya fiilen vergilenmeyen
ülkelere yönlendirildiği yapıları hedef
almaktadır. Bu nedenle yabancı işti-
rakin efektif vergi yükünün %10'dan az
olması şartı aranmıştır.

Vergi yükü; ilgili dönemde dağıtıla-
bilir kurum kazancı üzerinden tahak-
kuk eden gelir ve kurumlar vergisi
benzeri vergilerin, toplam dağıtıla-
bilir kazanç ve buna ilişkin vergiler
toplamına oranlanması suretiyle he-
saplanır. Dağıtılabılır kurum kazancı
belirlenirken, dönem kârından ayrılan
karşılıklar ve yedek akçeler (zorunlu
yedekler dâhil) dağıtılabılır kâr kabul
edilir. Buna karşılık, vergi matrahı-
nın tespitinde gider olarak dikkate
alınamayan ancak fiilen yapılmış ve
dağıtılması mümkün olmayan giderler
dağıtılabılır kazançta eklenmeyecektir.

Kazanç içinde istisna gelirler varsa,
istisna uygulandıktan sonra kalan
matrah üzerinden hesaplanan ver-
gi dikkate alınır. Geçmiş yıl zararları
nedeniyle vergi çıkmaması ya da dü-
şük çıkması halinde, zarar mahsubu
sonrası matraha isabet eden vergi
esas alınacaktır. İlave olarak, istisna
kazançlar üzerinden stopaj yoluyla
ödenen vergiler de toplam vergi yü-

küne dâhil edilecektir.

Vergi yükü hesabında sadece kontrol
edilen yabancı kurumun bulunduğu
ülkede tahakkuk eden gelir ve ku-
rumlar vergisi benzeri vergiler dik-
kate alınır; başka ülkelerde ödenen
vergiler veya kazancın dolaylı olarak
Türkiye'ye transferi sırasında ödenen
vergiler hesaba katılmayacaktır.

► **Asgari Hasılat Şartı (100.000 TL)**

Yurtdışındaki iştirakin ilgili hesap dö-
nemindeki toplam gayrisafi hasılat
tutarının 100.000 TL karşılığı yabancı
parayı geçmesi gerekir. Bu tutarın
altında kalan iştirakler, diğer tüm
şartları sağlasa bile Kurumlar Vergisi
Kanunu'nun 7'nci maddesi kapsamın-
da vergilendirilmez. Yabancı para
cinsinden hasılatın TL karşılığı ise,
iştirakin hesap döneminin son günü
itibarıyla T.C. Merkez Bankası tarafın-
dan açıklanan döviz alış kuru esas
alınarak belirlenir.

3. KURUMLAR VERGİSİ MATRAHINA DAHİL EDİLECEK KONTROL EDİLEN YABANCI KURUM KAZANCININ TESPİTİ

Kontrol edilen yabancı kurum ka-
zancı uygulamasında Türkiye'de ver-
gilendirilecek kazanç, yurtdışı işti-
rakin giderler ve geçmiş yıl zararları
düşüldükten sonra, ancak istisnalar
uygulanmadan önce tespit edilen
vergi öncesi kurum kazancıdır. Zarar
mahsubu sonucunda dağıtılabılır
bir kâr oluşmaması halinde, kontrol
edilen yabancı kurum kazancı kap-
samında Türkiye'de vergilendirilecek
bir kazanç söz konusu olmayacaktır.
Böylelikle vergilendirme fiilen elde
edilebilir kârla sınırlı tutulmuş olacak
ve zarar nedeniyle kazancın bulun-
madığı durumlarda ilave bir vergi
yükü yaratılmayacaktır.

Yukarıda da belirtildiği gibi, yurt
dışında kurulu şirketin kontrol edi-

len yabancı kurum olup olmadığının tespitinde gerçek kişilerin elinde bulunan hisseler de dikkate alınır. Ancak bu kuruma ortak olan gerçek kişilerin söz konusu yurt dışı iştiraklerden elde edecekleri kazançlar Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 7'nci maddesi kapsamında değerlendirilmez. Söz konusu madde uyarınca vergilendirme, yalnızca kontrol edilen yabancı kurumdan kazanç elde eden tam mükellef kurumlar açısından geçerlidir. Gerçek kişiler açısından vergilendirme ise 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 75/2. maddesi kapsamında menkul sermaye iradı olarak vergilendirilmektedir.

Kontrol edilen yabancı kurum şartlarının sağlanması durumunda, yurtdışında kurulu iştirakin fiilen dağıtım yapıp yapmadığına bakılmaksızın elde ettiği kâr, iştirakin hesap döneminin kapandığı ayı içeren vergilendirme dönemi itibarıyla Türkiye'deki tam mükellef kurumların kurumlar vergisi matrahına ortaklık payları oranında dahil edilir. Aynı esas, ilgili dönemlerde geçici vergi matrahlarının tespitinde de geçerlidir.

Kontrol edilen yabancı kurum kârının sermayeye eklenmesi durumunda, sermayeye eklenen söz konusu kâr da anılan madde hükümleri çerçevesinde Türkiye'de vergilendirilecektir.

Türkiye'de kurulu tam mükellef bir kurumun, doğrudan veya dolaylı olarak birden fazla kontrol edilen yabancı kuruma iştirak etmesi mümkündür. Bu durumda, dolaylı olarak iştirak edilen yabancı kurumların kazançları da doğrudan iştirak edilenler gibi kontrol edilen yabancı kurum kazancı hükümleri çerçevesinde tespit edilerek vergilendirilir. Kontrol edilen yabancı kurumun tespitinde ve kazancının vergilendirilmesinde esas alınması gereken yaklaşım, yurt dışındaki iştirakin sermaye, oy veya kâr payı üzerinde doğrudan veya dolaylı hâkimiyeti bulunan ilk tam mükellef kurumdan hareket edilmesidir. Bu kurum nezdinde vergileme yapıldıktan sonra, ortaklık zincirinde yer alan

diğer tam mükellef kurumlara doğru mükerrer bir vergilendirmeye gidilmez. Böylece hem çifte vergilendirme riski önlenir, hem de vergilendirme doğru mükellef nezdinde gerçekleştirilmiş olur.

KVK'nun 7'nci maddesi hükümleri kapsamında daha önce Türkiye'de vergilendirilmiş olan yurt dışı iştirak kazançları, sonradan kâr payı olarak dağıtıldığında Türkiye'de tekrar vergilendirilmez. Ancak, yabancı kurumun dağıttığı kâr payı tutarı, Türkiye'de daha önce vergilendirilen kazancı aşarsa, bu aşan kısım kurumlar vergisine tabi tutulur.

4. YURTDIŞINDA ÖDENEN VERGİLERİN MAHSUBU

Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 33'üncü maddesi uyarınca, kontrol edilen yabancı kurumun bulunduğu ülkede ödediği gelir ve kurumlar vergisi benzeri vergiler, kontrol edilen yabancı kurum kazancı kapsamında Türkiye'de hesaplanan kurumlar vergisinden mahsup edilebilir. Ancak bu mahsup yalnızca ilgili kazanca isabet eden vergi tutarı ile sınırlıdır, yabancı kurumun bulunduğu ülke dışındaki ülkelerde ödenen vergiler mahsup edilemez.

Vergi cenneti olarak kabul edilen ülkelerde bulunan kontrol edilen yabancı kurumlara yapılan ödemeler üzerinden, Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 30/7'nci maddesi uyarınca Türkiye'de stopaj yoluyla ödenen vergiler, söz konusu yabancı kurum kazancının kontrol edilen yabancı kurum kapsamında Türkiye'de beyan edilen kurum kazancı üzerinden hesaplanan kurumlar vergisinden indirilebilecektir. Bununla birlikte, bu mahsup imkânı sınırsız olmayıp, yalnızca ilgili ödemelerden doğan kazanca isabet eden kurumlar vergisi tutarıyla sınırlıdır. Böylece düzenleme, bir yandan çifte vergilendirmeyi önlemeyi amaçlarken, diğer yandan mahsup yoluyla Türkiye'de ödenmesi gereken kurumlar vergisinin azaltılmasının önüne geçmektedir.

SONUÇ

Kontrol edilen yabancı kurum kazançlarının vergilendirilmesine ilişkin düzenlemeler, küreselleşen ekonomik yapıda kazançların düşük vergili ülkelere kaydırılması yoluyla vergi erteleme veya vergiden kaçınma uygulamalarının önüne geçilmesi bakımından Türk vergi sisteminde önemli bir güvenlik mekanizması oluşturmaktadır. Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 7'nci maddesi ile getirilen bu sistem sayesinde, yurt dışında kurulu veya iştirak edilen şirketler aracılığıyla elde edilen kazançlar, fiilen dağıtılmamış olsa dahi belirli şartların varlığı halinde Türkiye'de vergilendirilerek vergi matrahının aşındırılması engellenmektedir.

Kontrol edilen yabancı kurum uygulamasında; kontrol oranı, gelirlerin pasif nitelikte olması, efektif vergi yükünün düşük olması ve asgari hasılat eşliğinin aşılması gibi kriterlerin birlikte değerlendirilmesi, düzenlemenin hedef odaklı ve seçici bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Bu sayede, gerçek ekonomik faaliyete dayanan ve yeterli vergilendirmeye tabi tutulan yabancı iştirakler sistem dışında bırakılırken, ağırlıklı olarak vergi avantajı sağlamak amacıyla kullanılan yapılar vergileme kapsamına alınmaktadır.

Diğer taraftan, yurt dışında ödenen vergilerin belirli sınırlar dâhilinde Türkiye'de hesaplanan kurumlar vergisinden mahsup edilebilmesi, çifte vergilendirmeyi önleyici bir unsur olarak öne çıkmaktadır.

Sonuç olarak, kontrol edilen yabancı kurum kazançlarının vergilendirilmesine ilişkin düzenlemeler; vergi adaletinin sağlanması, zararlı vergi rekabetinin önlenmesi ve vergi kayıp ve kaçığının azaltılması bakımından önemli bir işlev üstlenmektedir. Bu çerçevede, yurt dışı iştirak yapısına sahip mükelleflerin, kontrol edilen yabancı kurum hükümlerini yalnızca kâr dağıtım aşamasında değil, yatırım ve yapılandırma sürecinin başından itibaren dikkate almaları, olası vergi risklerinin önlenmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

GÜNCEL ÖZELGELER

Yurt Dışı Mukimi Firmanın Türkiye Şubesinin Anonim veya Limited Şirkete Dönüşmesi İşleminin Devir Olarak Değerlendirilip Değerlendirilemeyeceği Hakkında

(27.11.2024 Tarih ve E-38418978-125[19-2025/2]- Sayılı Özelge)

Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 19 ve 20'nci maddeleri kapsamında bir işlemin devir olarak değerlendirilmesi için infisah eden kurumun kanuni veya iş merkezinin Türkiye'de bulunması şart olup, bağlı olduğunuz ana merkezin aldığı karar doğrultusunda tür değişikliği yoluyla anonim veya limited şirkete dönüşmeniz işleminin anılan Kanun hükümleri çerçevesinde devir olarak değerlendirilmesi mümkün bulunmamaktadır.

Kurumlar Vergisi Kanun'u Yönünden:

Kurumlar Vergisi Kanununun 19 ve 20'nci maddeleri kapsamında bir işlemin devir olarak değerlendirilmesi için infisah eden kurumun kanuni veya iş merkezinin Türkiye'de bulunması şart olup, bağlı olunan ana merkezin aldığı karar doğrultusunda tür değişikliği yoluyla anonim veya limited şirkete dönüşmesi işleminin anılan Kanun hükümleri çerçevesinde devir olarak değerlendirilmesi mümkün bulunmamaktadır.

Katma Değer Vergisi Kanun'u Yönünden:

Şubenin tür değişikliği yoluyla anonim veya limited şirkete dönüşme işleminin, Kurumlar Vergisi Kanununun 19 ve 20'nci maddeleri kapsamında devir olarak değerlendirilmesi mümkün olmadığından, bu tür değişikliği işleminin 3065 sayılı KDV Kanununun 17/4-c maddesi gereğince KDV'den istisna tutulması mümkün bulunmamaktadır.

Plaka ve Ruhsat Tescil İşlemlerine İlişkin KDV Hakkında

(30.10.2024 Tarih ve E-75766797-130[2079]-137714 Sayılı Özelge)

Plaka ve ruhsat teslim hizmetlerinde aracılık işiyle iştigal edildiği, noterlerden ruhsat, Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonuna bağlı odalardan plaka alındığı ve kayıt tescil ile hizmet bedeli ekleyerek fatura düzenlendiği belirtilerek düzenlenen bu faturalarda ruhsat ve plaka bedelleri için katma değer vergisi (KDV)

hesaplanıp hesaplanmayacağı hususunda görüş talep edilmiştir.

Plaka ve ruhsat teslim bedellerine ilişkin belgelerin aracılık hizmeti alan müşteriler adına düzenlenmiş olması halinde bu aracılık işine ilişkin olarak ortaya çıkan ve tarafça ödenen plaka ve ruhsat bedellerinin müşterilere yansıtılması sırasında ayrıca KDV hesaplanmayacaktır. Ancak, bunun dışında müşterilerden alınan hizmet bedellerinin 3065 sayılı KDV Kanunu'nun 1/1 maddesine göre KDV'ye tabi olacağı açıktır.

GÜNCEL YARGI KARARLARI

Konusu

Vergi Mahkemesinin yatırım indirimine tabi kazançların dağıtımını durumdanda yurtdışı mukimi ortağa düşen pay üzerinden %19,8 oranında tevkifat yapılması gerektiği, Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması'nın (ÇVÖA) uyarınca dağıtılan temettü kapsamında %5 oranında stopaj yapamayacağı yönündeki kararında ısrar kararının temyizden incelenerek bozulması istenmektedir.

Karar Mercii: Danıştay 9. Daire Başkanlığı
Esas Sayısı: 2023/542
Karar Sayısı: 2025/304
Karar Tarihi: 30.04.2025

İtiraz Konusu Kural

Yatırım indirimine tabi kazançlar üzerinden yapılan %19,8 oranındaki stopajın, yabancı ortağa temettü dağıtımını kapsamında Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması (ÇVÖA) uyarınca %5 oranında tevkifata tabi tutulup tutulmayacağı.

Özeti:

Davacı şirket, 2014 yılı karından ortaklara temettü dağıtımını kararı almıştır. İlgili kararın bir kısmı yatırım indirimine tabi kazançtan oluşması sebebiyle dağıtım sırasında yurtdışı mukimi ortağa düşen pay üzerinden %19,8 oranında tevkifat yapılmıştır.

Şirket, bu kesintinin Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması'nın (ÇVÖA) 10. Maddesi uyarınca temettü sayılması gerekti-

ğini, dolayısıyla %5 oranında yapılması gerektiğini ileri sürmüştür.

İlk Derece Mahkemesi Kararının Özeti:

Yatırım indirimi stopajını "temettü vergilemesi" olarak görmeyip davayı reddetmiştir. **Danıştay 4. Dairesi bu kararı bozarak** stopajın temettü niteliğinde olduğunu belirtmiştir. Vergi Mahkemesi önceki kararında ısrar edince dosya Vergi Dava Daireleri Kurulu'na (VDDK) taşınmıştır.

Temyiz Edenin İddiaları:

Yatırım indirimine tabi kazanç üzerinden Gelir Vergisi Kanunu'nun geçici 61. maddesi uyarınca yapılan kesintinin temettü vergilendirmesi niteliğinde olduğu, benzer mahiyetteki olaya ilişkin olarak Anayasa Mahkemesine yapılan başvuruda mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verildiği belirtilerek ısrar kararının bozulması gerektiği ileri sürülmektedir.

Karşı Tarafın Savunması:

Cevap verilmemiştir.

Danıştay Tetkik Hâkimi ...'ın Düşüncesi:

Temyizen incelenen ısrar kararının, Danıştay Dördüncü Dairesinin kararında yer alan hukuksal nedenler ve gerekçe uyarınca bozulması gerektiği düşünülmektedir.

Hukuki Değerlendirme:

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 4842 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle değiştirilen (mülga) 19. maddesinin

(1) numaralı fıkrasında, dar mükellefiyete tabi olanlar dahil, ticari kazançları bilanço esasına göre tespit edilen vergiyeye tabi mükellefler (adi ortaklıklar, kolektif ve adi komandit şirketler ile kurumlar vergisi mükellefleri dahil) faaliyetlerinde kullanmak üzere satın aldıkları veya imal ettikleri amortismanına tabi iktisadi kıymetlerin maliyet bedellerinin % 40'ını vergi matrahlarının tespitinde ilgili kazançlarından yatırım indirimi istisnası olarak indirim konusu yapacakları hükme bağlanmıştır.

Aynı Kanun'un 75. maddesinin birinci fıkrasında, sahibinin ticari, zirai veya mesleki faaliyeti dışında nakdi sermaye veya para ile temsil edilen değerlerden müteşekkil sermaye dolayısıyla elde ettiği kâr payı, faiz, kira ve benzeri iratların menkul sermaye iradı olduğu kuralına yer verilmiş; ikinci fıkrasında, kaynağı ne olursa olsun aşağıda yazılı iratların menkul sermaye iradı sayıldığı belirtiltikten sonra bu fıkranın (4) numaralı bendinde, Kurumlar Vergisi Kanunu uyarınca yıllık veya özel beyanname veren dar mükellef kurumların, indirim ve istisnalar düşülmeden önceki kurum kazancından, hesaplanan kurumlar vergisi düşüldükten sonra kalan kısmının menkul sermaye iradı sayıldığı düzenlenmiştir.

193 sayılı Kanun'un 94. maddesinin birinci fıkrasında, ticaret şirketlerinin, aşağıdaki bentlerde sayılan ödemeleri (avans olarak ödenenler dahil) nakden veya hesaben yaptıkları sırada, istihkak sahiplerinin gelir vergilerine mahsuben tevkifat yapmaya mecbur oldukları belirtilmiş; fıkranın (6) numaralı bendinin (b/ii) alt bendinde, tam mükellef kurumlar tarafından; dar mükellef

GÜNCEL YARGI KARARLARI

gerçek kişilere, dar mükellef kurumlara (Türkiye'de bir işyeri veya daimi temsilci aracılığıyla kar payı elde edenler hariç) ve gelir ve kurumlar vergisinden muaf olan dar mükelleflere dağıtılan, 75. maddenin ikinci fıkrasının (1), (2) ve (3) numaralı bentlerinde yazılı kâr paylarından (Kârın sermayeye eklenmesi kar dağıtımı sayılmaz.) gelir vergisi tevkifatı yapılacağı belirtilmiştir.

193 sayılı Kanun'un 94. maddesinin birinci fıkrasının (6) numaralı bendinin (b) alt bendi, 4369 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikle üç alt başlık halinde yeniden düzenlenmiş; (b-i) alt bendinde, 75. Maddenin ikinci fıkrasının (1), (2) ve (3) numaralı bentlerinde sayılan menkul sermaye iratlarından yapılacak tevkifat için kâr dağıtım şartı getirilmiş, (b-ii) alt bendinde 4605 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikle, iştirak kazançları istisnasından yararlanan kazançlar hariç, yatırım indirimi istisnasından yararlanan kazançlar dahil olmak üzere kurumlar vergisinden istisna tutulan kazançlar üzerinden dağıtılmasını tevkifat yapılacağına ilişkin uygulama devam ettirilmiştir.

Kurumlar Vergisi Genel Tebliği(Seri No:67)'nde, kurumlar vergisinden müstesna kazancı bulunan ve bu kazancı üzerinden 193 sayılı Kanun'un 94. maddesi çerçevesinde stopaj yapan kurumların, kâr dağıtım kararı alınmış veya kâr payı ödemesi yapmış olmaları halinde kâr paylarının, öncelikle üzerinden vergi tevkifatı yapılmış istisna kazançtan dağıtıldığı kabul edileceği belirtilmiştir.

4842 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikle, yatırım indirimi uygulamasına son verilmiş, ancak, değişiklikten

önceki müracaatlara istinaden düzenlenen yatırım teşvik belgelerine konu olan harcamalara ilişkin yatırım indirimleri hakkında önceki hükümlerin uygulanmasını teminen geçici 61. maddeyle geçiş dönemine ilişkin düzenleme yapılmış, yatırım indirimi haricindeki diğer tüm kazançlar ise dağıtım aşamasında gelir vergisi tevkifatına tabi tutulmuştur.

Türkiye Cumhuriyeti ile Almanya Federal Cumhuriyeti arasında imzalanan Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması'nın 10. maddesinde yer alan temettü tanımı, sayılanlar itibarıyla herhangi bir sınırlama ifade etmemektedir. Sayılanlar dışında kalan ve alacak niteliğinde olmayıp teşebbüsün kazancına katılmayı sağlayan diğer haklardan ve akit devletlerin iç mevzuatları uyarınca hisse senetleri ile aynı muameleyi gören her türlü şirket haklarından elde edilen gelirlerin de Anlaşma kapsamında temettü olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Buna göre, Gelir Vergisi Kanunu'nun 75. maddesinin ikinci fıkrasının (1), (2) ve (3) numaralı bentlerinde sayılan menkul sermaye iratlarından, her nevi hisse senetlerinin kâr payları ile iştirak hisselerinden doğan kazançların da Anlaşma'nın 10. maddesi kapsamında temettü olarak kabul edilmesi gerekmektedir.

Dolayısıyla, yatırım indirimine tabi kazancın, Anayasa'nın 90. maddesinin son fıkrasında yer alan, usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası andlaşmaların kanun hükmünde olduğu yolundaki kural da dikkate alındığında, temettü niteliğinde olduğu, kurum tarafından kâr dağıtımına karar verilmiş olması

durumunda Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması'nın 10. maddesi kapsamında indirimli oranda tevkifata tabi tutulması gerektiği sonucuna ulaşıldığından, aksi yöndeki mahkeme kararında hukuki isabet görülmemiştir.

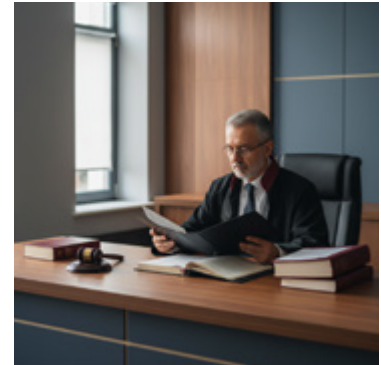
Danıştay Dördüncü Dairesinin yukarıda yer verilen kararının dayandığı aynı hukuksal nedenler ve gerekçeyle ısrar kararının bozulmasına karar verilmiştir.

Karar Sonucu:

Açıklanan nedenlerle;

Davacının temyiz isteminin KABULÜNE,

... Vergi Mahkemesinin ... tarih ve E: ..., K: ... sayılı ısrar kararının BOZULMASINA, Yeniden verilecek kararda karşılanacağından, yargılama giderleri hakkında hüküm kurulmasına gerek bulunmadığına, 2577 sayılı Kanun'un (Geçici 8. maddesi uyarınca uygulanmasına devam edilen) 54. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca bu kararın tebliğ tarihini izleyen günden itibaren on beş gün içinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 30/04/2025 tarihinde oybirliğiyle karar verilmiştir.

VERGİ ALANINDA DÜNYANIN EN PRESTİJLİ ÖDÜLÜ TÜRKİYE'DE İKİNCİ KEZ CENTRUM'UN OLDU!

Vergi alanında dünyanın en prestijli ödülü olarak nitelenen ve dünyaca ünlü İngiliz araştırma/yayın kuruluşu International Tax Review (ITR) tarafından her yıl Londra'da gerçekleştirilen görkemli bir törenle sahiplerine takdim edilen Vergi Ödülleri'nde (EMEA 2024 Tax Awards), "**Türkiye'nin En İyi Vergi Şirketi**" kategorisindeki ödülü Centrum Türkiye olarak bu yıl bizlerin aldığını sizinle paylaşmaktan büyük bir gurur ve mutluluk duyuyoruz. 2018 yılında aldığımız ilk ödülün ardından ikinci kez elde ettiğimiz bu ödül, çalışmalarımızdaki istikrar ve devamlılığı göstermesi bakımından bizler açısından son derece anlamlı olmuştur.

EMEA Vergi Ödülleri, International Tax Review tarafından 2005 yılından bu yana düzenlenmekte olup EMEA Bölgesinin en önde gelen vergi ve transfer fiyatlandırması şirketlerine verilmektedir. Her kıtadan 25000'den fazla müşteri ve 4800'den fazla uygulayıcının geri bildirimleri ile 33 yetki alanında yapılan değerlendirmeler ve araştırmalar neticesinde sahibini bulmaktadır. Ödüller ayrıca vergi teknolojisi, inovasyon, politika, uyumluluk ve raporlama ile çeşitlilik, eşitlik ve kapsayıcılık alanlarındaki başarıları da takdir etmektedir.

Adaylık ve ödül süreci kapsamında aşağıdaki hususlara dikkat edilmektedir:

Proje Büyüklüğü: Söz konusu hizmetleri veren bir şirketin kompleks ve büyük bir projeyi üstlenebilme kapasitesi

İnovasyon: Şirketin piyasadaki mevcut şirketlere nazaran daha yenilikçi hizmetler sunabilmesi

Etki Düzeyi: Şirketin vermiş olduğu danışmanlık hizmetleri neticesinde, müşterilerinin ticari faaliyetlerine katma değer sağlaması ve/veya bu tür danışmanlıklar sonucunda hizmet alan müşterilerin ticari hedeflerine ulaşabilmesi

Çalışmalarımızın ve hizmet kalitemizin bir karşılığı olan bu başarılarımız sayesinde uluslararası arenada da ses getirmekten memnuniyet duymaktayız. Bu başarıda en büyük payın bize güvenen müşterilerimizde olduğunun farkındayız. Bu uzun yolculukta bizlere güvenen ve başarımızda en büyük katkının sahibi olan tüm müşterilerimize teşekkür etmeyi borç biliriz.

Birlikte daha büyük başarılarla imza atmak için sabırsızlanıyoruz!

Saygılarımızla,

WE RAISE THE BAR

 CENTRUMTURKEY

 vergiport.com

 centrumturkey.com

